

Καθημερινή
Εργασία

ΧΡΗΣΤΟΥ Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΟΥ

Πτυχιούχου Θεολογίας—Καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου Ἀμφικλείας

Καμινά

6169

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΠΕΡΙΚΟΠΩΝ

ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΕΓΚΕΚΡΙΜΕΝΗ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Τετάρτης τάξεως
τῶν Γυμνασίων καὶ τῆς ἀντιστοίχου τῶν λοιπῶν
Σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαιδύσεως.

Ἀριθ. Ἐγκριτ. ἀποφ. $\frac{4082}{31-7-19\text{᾽}}$

28. 000
3 400
2 000
3 800
1 300
2 500
300
550
500
42050

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ἀντίτυπα 1500.

1000 1000
250 000
150
120
500

φησὶς αὐτῶν
μέχρι τῶν χρό
τῶν Ἰουδαίων

ΕΚΔΟΤΗΣ Α. Ι. ΡΑΛΛΗΣ ΕΥΡΥΠΙΔΟΥ 6-ΑΘΗΝΑΙ-1933

Ἀριθ. { πρωτ. 1700
 { δεκ. 1560

Ἀθήνησι 1 Νοεμβρίου 1932.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς
τὸν κ. Χρῆστον Ἐνισλείδην
Καθηγητὴν τῶν Θεολογικῶν.

Ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἀπὸ 1 Ἰουνίου ἐ. ἔ. αἴτησιν ὑμῶν, δι' ἧς ὑποβάλλετε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ πρὸς ἔγκρισιν τὸ ὑφ' ὑμῶν πονηθὲν βιβλίον «**Ἐρμηνεία περικοπῶν ἐκ τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης**» πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Δ' γυμνασιακῆς τάξεως, γνωρίζομεν ὑμῖν, Συνοδικῇ διαγνώμῃ, ὅτι ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτης Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως κ. Πολύκαρπος, ἐξετάσας Συνοδικῇ ἐντολῇ τὸ πόνημα τοῦτο, ἀπεφάνθη ὅτι οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῷ τὸ ἀπαῖδον πρὸς τε τὰ δόγματα καὶ τὰς παραδόσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Πρόεδρος
Ὁ Ἀρχιεραματεὺς
Ἀρχιμ. Γερμανὸς Ρουμπάνης

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ συγγραφέως.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΛΙΑΙΑΝ ΔΙΑΘΗΚΗΝ

1. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη.

Οἱ Ἑβραῖοι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Ἱστορίας των διεφύλαξαν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὰ ἱερά ἐκεῖνα βιβλία, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει καταγεγραμμένη ἡ Διαθήκη τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτούς. Τὰ βιβλία αὐτὰ ἀποτελοῦν τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ ἀφηγοῦνται ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν θρησκείαν τοῦ ἑνὸς Θεοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ.

᾽Ωνομάσθησαν τὰ βιβλία αὐτὰ Παλαιὰ Διαθήκη ἀπὸ τοὺς Χριστιανούς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν Καινὴν Διαθήκην καὶ αἱ δύο δὲ ὁμοῦ λέγονται Ἀγία Γραφή. Οἱ Ἑβραῖοι τὴν Παλαιὰν Διαθήκην τὴν ὀνομάζουσι «Νόμον, Προφήτας καὶ Ἀγιόγραφα» ἀπὸ τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, ὅπως ἐμάθαμεν εἰς τὴν Πρώτην τάξιν, περιέχει τὴν Ἱστορίαν τῶν πρώτων ἀνθρώπων καὶ τῶν Πατριαρχῶν τῶν Ἑβραίων· περιέχει ἀκόμη τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἑβραίους, τὸν Νόμον τοῦ Μαυσέως καὶ ὅλην τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, τὴν Ἱστορίαν τῶν κριτῶν, τῶν βασιλέων, τῶν προφητῶν καὶ τὰς προφητείας αὐτῶν· περιέχει τέλος ὅλην τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἰουδαίων μέχρι τῶν χρόνων τῶν Μακκαβαίων, ἤτοι μέχρι τῆς ὑποταγῆς τῶν Ἰουδαίων εἰς τοὺς Πτολεμαίους καὶ τοὺς Σελευκίδας.

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἀποτελεῖται ἀπὸ τεσσαράκοντα ἑννέα βιβλία, τὰ ὁποῖα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν· α') τὰ Ἱστορικά, β') τὰ Διδακτικά καὶ γ') τὰ Προφητικά.

Ταῦτα εἶναι :

Α') Ἱστορικά.	Β') Διδακτικά.	Γ') Προφητικά.
1) Γένεσις.	1) Ἰώβ.	1) Ὡσηέ.
2) Ἐξοδος.	2) Ψαλμοί.	2) Ἀμώς.
3) Λευιτικόν.	3) Παροιμίαι Σο- λομῶντος.	3) Μιχαίας.
4) Ἀριθμοί.	4) Ἐκκλησιαστής.	4) Ἰωήλ.
5) Δευτερονόμιον.	5) Ἄσμα Ἀσμάτων.	5) Ὅβδιοῦ.
6) Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ.	6) Σοφία Σολομῶν- τος.	6) Ἰωνᾶς.
7) Κριταί.	7) Σοφία Σειράχ.	7) Ναούμ.
8) Ρούθ.	Ἐν ὄλῳ βιβλία 7.	8) Ἀββακούμ.
9) Βασιλειῶν 4.		9) Σοφονίας.
10) Παραλειπόμενα 2.		10) Ἀγγαίος.
11) Ἔσδρας 2.		11) Ζαχαρίας.
12) Νεεμίας.		12) Μαλαχίας.
13) Τωβίτ.		13) Ἡσαΐας.
14) Ἰουδήθ.		14) Ἰερεμίας 3.
15) Ἐσθήρ.		15) Βαρούχ.
16) Μακκαβαῖοι 3.		16) Ἰεζεκιήλ.
Ἐν ὄλῳ βιβλία 23.		17) Δανιήλ.
		Ἐν ὄλῳ βιβλία 19.

Ἦτοι τὸ ὄλον βιβλία 49.

Ἐξ αὐτῶν μόνον περικοπᾶς ἐκλεκτὰς θὰ ἐρμηνεύσωμεν εἰς τὴν τάξιν ταύτην.

2. Τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Α'. Τὰ Ἱστορικά.—Τὰ πρῶτα πέντε ἱστορικὰ βιβλία εἶναι ἔργα τοῦ Μωϋσέως καὶ ὀνομάζονται μὲ μίαν λέξιν Πεντάτευχος. Ἐκεῖ καταγράφεται ἡ δημιουργία τοῦ κόσμου, ἡ ἱστορία τῶν Πατριαρχῶν καὶ ἡ Νομοθεσία τοῦ Μωϋσέως.

Ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ εἶναι ἔργον αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ καὶ περιέχει τὴν ἱστορίαν τῆς κατακτήσεως τῆς Γῆς Χαναάν. Οἱ Κριταὶ καὶ ἡ Ρούθ εἶναι ἔργα τοῦ Σαμουὴλ καὶ περιέχουν τὴν ἱστορίαν τῶν Κριτῶν. Τὰ τέσσαρα βιβλία τῶν Βασιλειῶν περιέχουν τὴν ἱστορίαν τῶν βασιλέων Σαούλ, Δαβίδ, Σολομῶντος· αὐτῶν ἀγνοεῖται ὁ συγγραφεύς. Τὰ δὲ βιβλία τῶν Παραλειπομένων εἶναι συμπλήρωσις τῶν Βασιλειῶν καὶ

ἔχουν συγγραφέα τὸν Ἑσδρα. Τὸ βιβλίον Νεεμίας ἔχει συγγραφέα τὸν Νεεμίαν, τὸν πρῶτον κυβερνήτην τῶν Ἰουδαίων μετὰ τὴν Βαβυλώνειον αἰχμαλωσίαν. Τὴν ἱστορίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν περιέχουν καὶ τὰ βιβλία τῶν ὁμωνύμων συγγραφέων Τωβίτ, Ἰουδήθ καὶ Ἑσθήθ. Τῶν Μακκαβαίων ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἄγνωστος.

Β'. Τὰ διδακτικά.—Τοῦ Ἰὼβ ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἄγνωστος. Οἱ Ψαλμοὶ δέ, καὶ μάλιστα οἱ περισσώτεροι, εἶναι ποιήματα τοῦ Δαβίδ. Τὰς Παροιμίας, τὸν Ἐκκλησιαστὴν καὶ τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων ἔγραψεν ὁ Σολομῶν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. Ἡ Σοφία Σολομῶντος ἔχει ἄγνωστον συγγραφέα. Τὴν δὲ Σοφίαν Σειράχ ἔγραψεν ὁ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Σειράχ.

Γ'. Τὰ Προφητικά.—Πάντα τὰ βιβλία ταῦτα εἶναι ἔργα τῶν ὁμωνύμων προφητῶν, τὸ δὲ βιβλίον Βαρούχ ἔχει γραφῆ ἀπὸ τὸν Βαρούχ, τὸν μαθητὴν τοῦ Ἰερεμίου, καθ' ὑπαγόρευσιν αὐτοῦ. Οἱ προφηταὶ δὲ οὗτοι, ὡς γνωστόν, διαιροῦνται εἰς τοὺς δώδεκα ἐλάσσονας καὶ τοὺς τέσσαρας μεῖζονας, περὶ ὧν ἐδιδάχθημεν εἰς τὴν Πρώτην τάξιν. Ἐκ τούτων ὁ Ὠσηέ, ὁ Ἀμώς, ὁ Ἰωνᾶς, ὁ Μιχαίας, ὁ Ἰωὴλ καὶ ὁ Ὀβδιού ἤκμασαν περὶ τὸ 800 π. Χ., ὁ Ναούμ περὶ τὸ 700. Ὁ δὲ Ἀββακούμ καὶ Σοφονίας περὶ τὸ 600, ὁ Ἀγγαῖος καὶ Ζαχαρίας περὶ τὸ 500 καὶ ὁ Μαλαχίας περὶ τὸ 450. Ἐκ τῶν μεϊζόνων δὲ ὁ μὲν Ἡσαΐας ἤκμασε περὶ τὸ 800 π. Χ., οἱ δὲ Ἰερεμίας, Ἰεζεκιήλ καὶ Δανιήλ περὶ τὸ 600. Εἰς τὰ βιβλία ταῦτα τῶν Προφητῶν ἐρμηνεύεται ἡ βουλή τοῦ Θεοῦ ἀπέναντι τῶν Ἑβραίων καὶ παρέχεται ἡ ὑπόσχεσις αὐτοῦ πρὸς αὐτοὺς περὶ τοῦ Μεσσίας.

Πάντα σχεδὸν τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ταῦτα ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν. Μόνον δὲ τὰ βιβλία Μακκαβαίων Β' καὶ Γ' καὶ Σοφία Σολομῶντος ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Ἡ δὲ Σοφία Σειράχ ἐγράφη μὲν εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν (Ἀραμαϊκὴν), ἀλλὰ μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ ἐγγόνου τοῦ συγγραφέως περὶ τὸ 130 π. Χ.

Ἄπαντα τὰ βιβλία ταῦτα εἶναι κυρίως βιβλία θρησκευτικοῦ περιεχομένου.

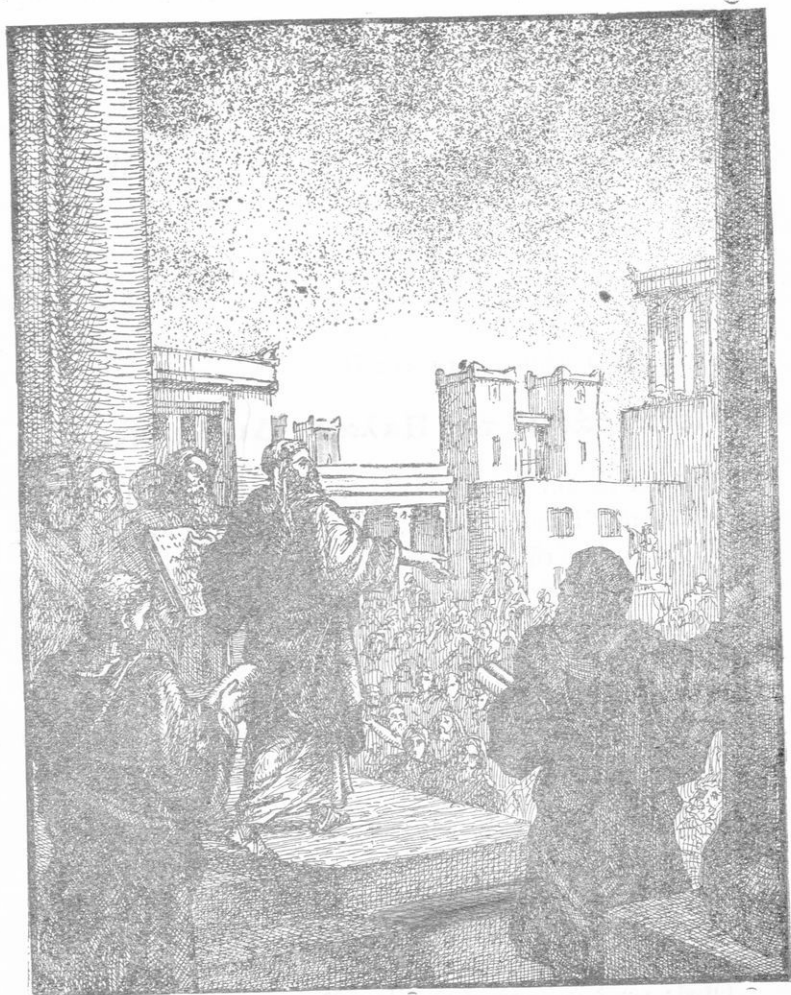
3. Ὁ κανὼν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Κανὼν ὀνομάζεται ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας ἡ συλλογὴ ἢ τὸ σύνολον ὄλων τῶν γνησίων βιβλίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, δηλαδή τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἡ Συλλογὴ δὲ αὕτη δὲν εἶχε γίνεи εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐμορφώθη.

Ὁ κανὼν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἀπετελέσθη ὡς ἑξῆς. Πρῶτος ὁ Μωϋσῆς, ὅταν ἔγραψε τὴν Πεντάτευχον, κατέθεσεν αὐτὴν εἰς τὴν κίβωτον τῆς διαθήκης. Κατόπιν δὲ κάθε νέος συγγραφεὺς παρέδιδε τὸ βιβλίον του εἰς τοὺς Λευίτας, οἱ ὅποιοι ἦσαν οἱ φύλακες ὄλων τῶν ἱερῶν κειμηλίων τῶν Ἑβραίων. Τοιοῦτοτρόπως μαζὶ μὲ τὴν Πεντάτευχον ἐτοποιητήθη καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, οἱ Κριταὶ κ. ο. κ.

Μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν ὅμως τῆς Βαβυλῶνος, ἐπειδὴ τὰ βιβλία ταῦτα εἶχον ἀναμιχθῆ μὲ ἄλλα βιβλία μὴ γνήσια, ὁ Ἔσδρας, ὁ σοφὸς αὐτὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἰουδαίων, ἀπέρριψε τὰ νόθα αὐτὰ βιβλία καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀπετελέσθη ὁ πρῶτος κανὼν τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τὰ γνήσια αὐτὰ βιβλία ἦσαν, ἡ Γένεσις, Ἡξοδος, Λευιτικόν, Ἀριθμοί, Δευτερονόμιον, Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ, Κριταί, Ρούθ, Βασιλειῶν πρῶτον, δεύτερον, τρίτον, τέταρτον, Παραλειπόμενα πρῶτον καὶ δεύτερον, Ἔσδρας πρῶτον καὶ δεύτερον, Νεεμίας, Ἔσθῆρ, Ἰώβ, Ψαλμοί, Παροιμίαι Σολομῶντος, Ἐκκλησιαστής, Ἄσμα Ἄσμάτων, Ὡσηέ, Ἀμώς, Μιχαίας, Ἰωήλ, Ὀβδιού, Ἰωνᾶς, Ναούμ, Ἀββακούμ, Σοφονίας, Ἀγγαῖος, Ζαχαρίας, Μαλαχίας, Ἡσαίας, Ἱερεμίας, Βαρούχ, Θρηνοὶ Ἱερεμίου, Ἐπιστολὴ Ἱερεμίου, Ἰεζκιήλ καὶ Δανιήλ. Ἐν ὄλῳ βιβλία τεσσαράκοντα καὶ δύο. Τὰ διήρесе δὲ εἰς τρεῖς τάξεις, τὸν Νόμον, τοὺς Προφήτας καὶ τὰ Ἀγιόγραφα.

Ἐπειδὴ ὁ κανὼν οὗτος εἶναι ὁ πρῶτος ἐπίσημος τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ βιβλία αὐτοῦ ταῦτα ὀνομάσθησαν πρῶτοκανονικά. Ἐκτὸς δὲ ἀπὸ τὰ 42 αὐτά, οἱ Ἑβραῖοι τῆς διασπορᾶς καὶ μάλιστα τῆς Ἀλεξανδρείας εἶχαν καὶ ἄλλα ἑπτὰ βιβλία, τὰ ὅποια ἐθεώρουν ὡς κανονικά, τὰ ἑξῆς. Τωβίτ, Ἰουδήθ, Σοφία Σολομῶντος, Σοφία Σειράχ, καὶ Μακκαβαίων πρῶτον, δεύτερον καὶ τρίτον. Τὰ ἑπτὰ αὐτὰ βιβλία ἐθεώρουν ὡς γνήσια καὶ τὰ συνῆψαν εἰς τὸν κανόνα τῆς Π.Δ.,

“Ο Έσδρας ἀναγινώσκει τὸν Κανόνα τῆς Π. Δ.

Φίλοξενος
Πλάτων *Καλλιμάχου*

οὕτως ὥστε ὁ κανὼν τῆς Π. Δ. περιέλαβεν ἐν ὄλῳ 49 βιβλία. Ὁ κανὼν οὗτος ὁ πλήρης συνετάχθη εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν περὶ τὸ ἔτος 250 π. Χ., τὰ δὲ προστεθέντα εἰς τὰ πρωτοκανονικά, ὠνομάσθησαν δευτεροκανονικά βιβλία τῆς Π. Δ.

Καὶ τὰ 49 αὐτὰ βιβλία πάντες οἱ Ἑβραῖοι τῆς διασπορᾶς ἐθεώρουν ὡς κανονικά καὶ τινες τῶν κατοίκων τῆς Παλαιστίνης. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι καθὼς καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας θεωροῦν τὰ βιβλία αὐτὰ ὡς θεόπνευστα.

Ἐκτὸς δὲ τούτων ἔχομεν καὶ τὰ λεγόμενα Ἀπόκρυφα βιβλία τῆς Π. Δ., ὅπω, εἶναι ὁ Ἔσδρας, Βαρούχ, Ἐνώχ, Ψαλτήριον Σολομῶντος κλπ. Ταῦτα δὲν ἐθεωροῦντο γνήσια καὶ κανονικά, ἀλλὰ νόθα βιβλία τῆς Π. Δ.

4. Μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Γλῶσσα εἰς τὴν ὁποίαν ἐγράφησαν τὰ βιβλία τῆς Π. Δ. ἦτο ἡ γλῶσσα τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ, δηλ. ἡ Ἑβραϊκή. Ὅπως δὲ βιβλία τινὰ αὐτῆς εἶχον γραφῆ εἰς τὴν Ἑλληνικήν, τοιουτοτρόπως καὶ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἢ μέρη αὐτῶν ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἀραμαϊκήν. Ἡ γλῶσσα αὐτὴ ἦτο τῶν Ἀραμαίων, οἱ ὁποῖοι κατέκον τὴν Συρίαν καὶ εἶχον σπουδαῖον ἐμπορικὸν κέντρον τὴν Δαμασκὸν πολλὰ χρόνια πρὸ Χριστοῦ. Ἡ γλῶσσα αὐτὴ εἴτε δι' ἐμπόρων, εἴτε δι' ἐπικοινωνίας, ἤρχισε νὰ ὀμιλῆται καὶ ὑπὸ τῶν Ἑβραίων, οὕτως ὥστε περὶ τὸν δευτερον π. Χ. αἰῶνα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Παλαιστίνην ἡ Ἑβραϊκὴ γλῶσσα ἦτο πλέον νεκρά. Ὀμιλεῖτο ἡ Ἀραμαϊκή. Ἐνεκα τούτου ὁ λαὸς ἤρχισε νὰ μὴ ἐννοῇ τὴν Γραφήν, διὰ τοῦτο ἐγράφησαν τότε ἐξ ἡγήσει τῆς Π. Δ., τὰ Ταργουμίμ, διότι ἡ Ἑβραϊκὴ παρέμεινε μόνον ὡς γλῶσσα ἱερὰ τῶν ἱερῶν βιβλίων, ἡ γλῶσσα τῆς λατρείας.

Οἱ εἰς τὴν διασπορὰν ὅμως Ἰουδαῖοι καὶ μάλιστα τῆς Αἰγύπτου, σὺν τῷ χρόνῳ ἀπέμαθον καὶ τὴν ἱερὰν καὶ τὴν Ἀραμαϊκὴν γλῶσσαν καὶ ὀμίλουν τὴν Ἑλληνικήν. Διότι ὁ Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Δ' π. Χ. αἰῶνος διὰ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου εἶχε διαδοθῆ καταπληκτικῶς καὶ εἰς τὴν Παλαιστίνην καὶ εἰς τὴν Αἴγυπτον. Οἱ δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον Ἰουδαῖοι, ἀνερχόμενοι τότε εἰς ἓν ἑκατομμύριον, ὀμίλουν τὴν Ἑλληνικὴν

γλώσσαν ὡς μητρικὴν. Ἐνεκα τούτου παρέστη ἡ ἀνάγκη τῆς μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ μάλιστα χάριν τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Ἰουδαίων διὰ τὰς θεησκευτικὰς τῶν ἀνάγκας. Καὶ πράγματι ἀπὸ τότε ἤρχισεν—ἀπὸ τοῦ τρίτου αἰῶνος π. Χ.—εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐπὶ τοῦ Πτολεμαίου τοῦ Β' τοῦ Φιλαδέλφου, ἡ μετὰ φρασῶν ἐβδομήκοντα, διότι κατὰ τὴν παράδοσιν ἐγένετο ὑπὸ Ο' ἢ ΟΒ' ἐμνηνευτῶν. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἐγένετο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν, περιέλαβε καὶ ὅσα βιβλία—δευτεροκανονικὰ—ἐγράφησαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Γλῶσσα τῆς μεταφράσεως αὐτῆς εἶναι ἡ τότε λαλουμένη κοινὴ Ἑλληνικὴ διάλεκτος, ἡ δημώδης Ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὅχι δηλαδὴ ἡ γλῶσσα τῶν λογίων, ἡ Ἀττικὴ διάλεκτος, ἀλλὰ ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ.

Ἡ μετάφρασις αὕτη ἐξηπλώθη ταχέως ὅχι μόνον εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς, μεταξὺ ὄλων τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ Ἰουδαίων, ἀκόμη δὲ καὶ εἰς τὴν Παλαιστίνην. Οὕτως ὥστε ἐπὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων ἦτο γνωστή, καὶ ἐγένετο χρῆσις αὐτῆς. Οἱ Ἀπόστολοι, καὶ μάλιστα ὁ Παῦλος, μεταχειρίζονται χωρία τῆς Π. Δ. ἐκ τῆς μεταφράσεως τῶν Ο', καθὼς καὶ πάντες οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα τῆς Ἑλληνικῆς. Διὰ τοῦτο ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις τῶν Ο' ἐθεωρήθη θεόπνευστος καὶ ὡς ἄλλον πρωτότυπον. Αὐτῆς κάμει χρῆσιν καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εἰς τὰ λειτουργικὰ τῆς βιβλίας.

Κατόπιν ὅταν ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία διεδόθη καὶ εἰς λαοὺς ἀγνοοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τότε μαζὶ μὲ τὴν μετάφρασιν τῆς Καινῆς Διαθήκης παρέστη ἡ ἀνάγκη τῆς μεταφράσεως καὶ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Τότε μεταφράσθη αὕτη εἰς τὰς ἑξῆς γλώσσας.

α') *Εἰς τὴν Λατινικὴν.* Εἰς τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἔχομεν δύο μεταφράσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὴν παλαιὰν λατινικὴν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται Ἰτάλα ἢ Ἰταλικὴ καὶ τὴν νεωτέραν, τὴν λεγομένην Βουβγάταν, ἥτοι κοινήν, λαϊκὴν.

β') *Εἰς τὴν Συριακὴν γλῶσσαν.* Συριακὴ μετάφρασις εἶναι ἡ λεγομένη Πέσιτὼ δηλαδὴ ἀπλῆ, ἥτις ἐγένετο τὸν Β' μ. Χ. αἰῶνα χάριν τῶν Χριστιανῶν τῆς Συρίας—Ἀντιοχείας.

γ') *Εἰς τὴν Γερμανικὴν.* Αἱ μεταφράσεις αὗται λέγονται

Γ ο τ θ ι κ α ί· ἐκ τούτων σπουδαία εἶναι ἡ τοῦ Οὐλφίλα, τοῦ πρώτου ἐπισκόπου τῶν Γερμανῶν.

δ) *Εἰς τὴν Ἀρμενικὴν*. Ἐγιναν χάριν τῶν Ἀρμενίων Χριστιανῶν.

ε) *Εἰς τὰς Αἰγυπτιακὰς γλώσσας*. Τοιαῦται μεταφράσεις εἶναι αἱ Αἰθιοπικαί, αἱ Ἀραβικαί, κ.λ.π.

Σήμερον τὴν Παλαιὰν Διαθήκην, ὅπως καὶ τὴν Καινὴν, ἔχει μεταφράσει εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ διαλέκτους τοῦ Κόσμου ἡ Β ρ ε τ τ α ν ι κ ἡ Β ι β λ ι κ ἡ Ἑ τ α ι ρ ε ί α. Κατὰ τοὺς πρώτους Χριστιανικοὺς χρόνους τὴν Παλαιὰν Διαθήκην μετέφρασαν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τὸ Ἑβραϊκὸν κείμενον καὶ οἱ Ἑλληνες Χριστιανοὶ Σύμμαχος, Ἀκύλας, Ὠρουγένης, Θεοδοσίων καὶ ἄλλοι.

Σημείωσις. Κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ἕκαστον βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διηρέθη εἰς κεφάλαια, — α', β', γ', δ', κλπ. — ὑπὸ τοῦ καθολικοῦ καρδινάλιου Οὐγγῶ Ντε Σάντα Κάρο, περὶ τὸ 1240, ἕκαστον δὲ κεφάλαιον εἰς στίχους ἢ ἐδάφια—1, 2, 3, 4, κλπ. — ὑπὸ τοῦ περιφήμου Ραββὶ Μερδεσσαὶ Νάθαν, νομοδιδασκάλου, κατὰ τὸ 1450.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

Τὸ κείμενον ἐλήφθη ἐκ τῆς Μεταφράσεως τῶν Ο', τῆς ἐν χρήσει εἰς τὰ λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Γενηθήτω φῶς

Α' — ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ.

5. Ἡ Δημιουργία τοῦ Κόσμου.

(Γενέσ. κεφ. Α' στίχ. 1—19).

* Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος, καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς.

Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν· καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα μία.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος, καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, καὶ διεχώρισεν ὁ Θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος, ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν· καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα δευτέρα.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· συναχθήτω τὰ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά· καὶ ἐγένετο οὕτως· καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά. Καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηράν, γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας· καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν.†

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπι-

μον ποιοῦν καρπόν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος εἰς ὁμοιότητα ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπείρον σπέρμα κατὰ γένος, καὶ ξύλον καρπιμον ποιοῦν καρπόν, οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τρίτη.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, τοῦ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτός· καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιρούς, καὶ εἰς ἡμέρας, καὶ εἰς ἐνιαυτούς. Καὶ ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους· τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσων εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ τοὺς ἀστέρους. Καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὁ Θεός ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτός καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους. Καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλόν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα τετάρτη. #

6. Δημιουργία τῶν ἐμφύχων καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

(Γενέσ. Α'. 20—Β'. 3.)

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερεώμα τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐγένετο οὕτως· Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὰ κῆτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζῶων ἐρπετῶν, ἃ ἐξήγαγε τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν, καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος· καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλά. Καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεός αὐτά, λέγων· ἀυξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα ἐν ταῖς θαλάσσαις· καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ, ἡμέρα πέμπτη.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος, τετράποδα καὶ ἐρπετὰ καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος,

καὶ τὰ κτήνη κατὰ γένος, καὶ πάντα τὰ ἔρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν· καὶ εἶδεν ὁ Θεός, ὅτι καλὰ.

Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν· καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἔρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεός τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν· ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς. Καὶ εὐλόγησεν αὐτούς ὁ Θεός λέγων· αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν, καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς· καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντων τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ πάντων τῶν ἔρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πάντα χόρτον σπόριμον σπείρον σπέρμα, ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς· καὶ πᾶν ξύλον, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρματος σπορίμου ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν· καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ παντὶ ἔρπετῷ ἔρποντι ἐπὶ τῆς γῆς, ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς, καὶ πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρῶσιν· καὶ ἐγένετο οὕτως. Καὶ εἶδεν ὁ Θεός τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωί, ἡμέρα ἕκτη.

Καὶ συνετελέσθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν. Καὶ συνετέλεσεν ὁ Θεός ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε· καὶ κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε. Καὶ εὐλόγησεν ὁ Θεός τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν· ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσε ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὧν ἤρξατο ὁ Θεός ποιῆσαι.

7. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ Παραδείσῳ.

(Γενέσ. Β'. 4—23).

Αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὅτε ἐγένετο, ἡ ἡμέρα ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ πᾶν χλωρὸν ἀγροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ πάντα χόρτον ἀγροῦ πρὸ τοῦ ἀνατεῖλε· οὐ γὰρ ἔβρεξε Κύριος ὁ Θεός ἐπὶ τὴν

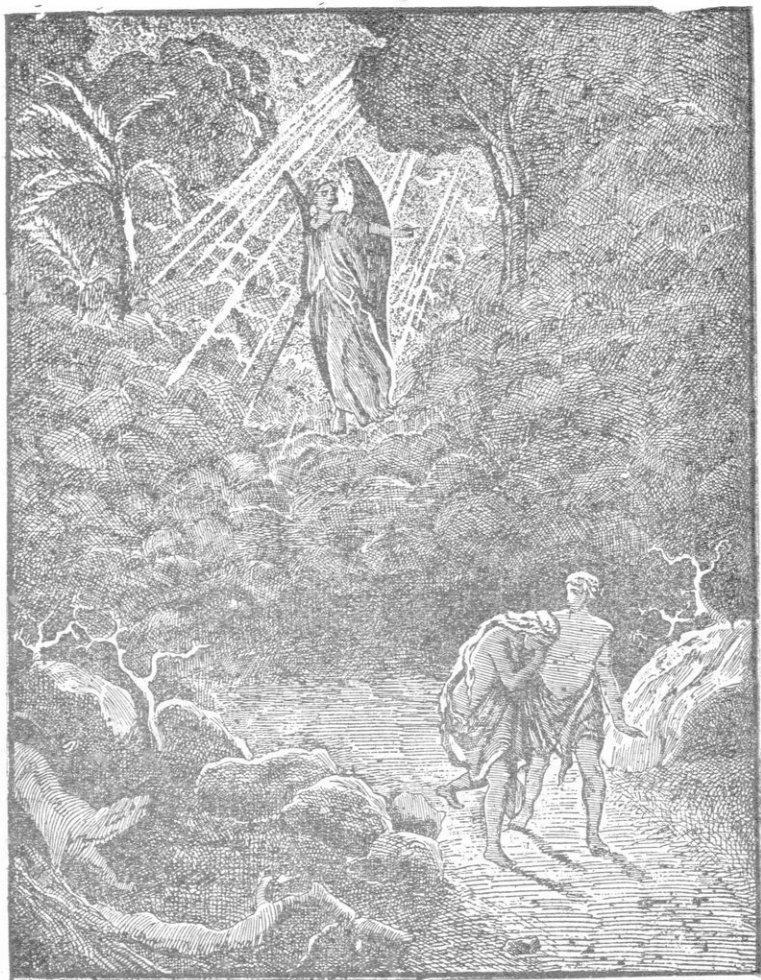
γῆν, καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἦν ἐργάζεσθαι τὴν γῆν. Πηγὴ δὲ ἀνέβαινον ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπότιζε πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς.

Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, κοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς· καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Καὶ ἐφύτευσε Κύριος ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατ' ἀνατολάς, καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε. Καὶ ἐξανέτειλεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὠραῖον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρώσιν, καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναί γενοσὶν καλοῦ καὶ πονηροῦ. . . .

Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ παραδείσῳ τῆς τροφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν. Καὶ ἐνετείλατο Κύριος ὁ Θεὸς τῷ Ἀδάμ, λέγων· ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ βρώσει φαγῆ· ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ· ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε.

Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός· οὐ καλόν, εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν Ἀδάμ, ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά· καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἐκάλεσεν αὐτὸ Ἀδάμ ψυχὴν ζῶσαν, τοῦτο τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Καὶ ἐκάλεσεν Ἀδάμ ὀνόματα πᾶσι τοῖς κτήνεσι, καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ· τῷ δὲ Ἀδάμ οὐχ εὐρέθη βοηθὸς ὅμοιος αὐτῷ. Καὶ ἐπέβαλε Κύριος ὁ Θεὸς ἕκστασιν ἐπὶ τὸν Ἀδάμ, καὶ ὑπνωσε· καὶ ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνεπλήρωσε σὰρκα ἀντ' αὐτῆς. Καὶ ᾠκοδόμησε Κύριος ὁ Θεὸς τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, εἰς γυναῖκα, καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ. Καὶ εἶπεν Ἀδάμ· τοῦτο νῦν ὅστω ἐκ τῶν ὀστέων μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου· αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθη αὕτη. Ἔνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ· καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν.

Καὶ ἦσαν οἱ δύο γυμνοί, ὃ τε Ἀδάμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦσχύνοντο.

Οι πρωτόπλαστοι εγκαταλείποντες τὸν Παράδεισον

8. Ἀμαρτία καὶ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων.

(Γενέσ. Γ', 1—24.).

Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· τί ὅτι εἶπεν ὁ Θεός· οὐ μὴ φάγεσθε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου ; Καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ ὄφει· ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ παραδείσου φαγοῦμεθα· ἀπὸ δὲ καρποῦ τοῦ ξύλου, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου, εἶπεν ὁ Θεός, οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ, οὐδὲ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε. Καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί· οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. ἤδει γὰρ ὁ Θεός, ὅτι ἐν ἡ ἂν ἡμέρᾳ φάγησθε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. Καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρώσιν, καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, καὶ ὠραῖον ἐστὶ τοῦ κατανοῆσαι· καὶ λαβοῦσα ἀπὸ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μετ' αὐτῆς καὶ ἔφαγον. Καὶ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν δύο, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν· καὶ ἔσραψαν φύλλα συκῆς, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς περιζώματα.

Καὶ ἤκουσαν τὴν φωνὴν Κυρίου τοῦ Θεοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ τὸ δειλινόν· καὶ ἐκρύβησαν ὅ τε Ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεός· Ἀδὰμ, ποῦ εἶ ; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· τὴν φωνὴν σου ἤκουσα ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ ἐφοβήθην, ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· τίς ἀνήγγειλέ σοι, ὅτι γυμνός εἶ ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετείλαμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες ; Καὶ εἶπεν ὁ Ἀδὰμ· ἡ γυνή, ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔφαγον. Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός τῇ γυναικί· τί τοῦτο ἐποίησας ; Καὶ εἶπεν ἡ γυνή· ὁ ὄφις ἠπάτησέ με καὶ ἔφαγον.

Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός τῷ ὄφει· ὅτι τοῦτο ἐποίησας, ἐπι-κατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς. Καὶ ἔχθραν θήσω ἀνά μέσον σοῦ καὶ ἀνά μέσον τῆς γυναικός, καὶ ἀνά μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνά μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τηρή-σεις αὐτοῦ πτέρναν. Καὶ τῇ γυναικί εἶπεν· πληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου καὶ τὸν στεναγμόν σου. Τῷ δὲ Ἀδὰμ εἶπεν· ἐπι-κατάρατος εἶ· ὁ γῆν ἐργάζῃ· ἐν ἰδοῦντι τοῦ προσώπου σου
ἠφιλοπόληθη ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

φαγῆ τὸν ἄρτον σου, ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει.

Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός· Ἴδου Ἄδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν, τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρόν. Καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνη τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ λάβῃ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ φαγῆ, καὶ ζῆσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸν Κύριος ὁ Θεός ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήφθη. Καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἄδὰμ, καὶ κατόκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς· καὶ ἔταξε τὰ Χερουβείμ καὶ τὴν φλογίνην δομοφαίαν τὴν στρεφομένην, φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

9. Ὁ Μωϋσῆς, ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Ἑβραίων.

(Ἐξόδου κεφ. Γ', 1—14).

Καὶ Μωϋσῆς ἦν ποιμένων τὰ πρόβατα Ἰσθὸρ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ, τοῦ ἱερέως Μαδιάμ, καὶ ἦγε τὰ πρόβατα ὑπὸ τὴν ἔρημον· καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Θεοῦ, Χωρήβ. Ὡφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς ἐκ τοῦ βάλτου· καὶ ὄρα ὅτι ὁ βάλτος καίεται πυρὶ, ὁ δὲ βάλτος οὐ κατεκαίετο. Εἶπε δὲ Μωϋσῆς· παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὄραμα τὸ μέγα τοῦτο, τί ὅτι οὐ κατακαίεται ὁ βάλτος. Ὡς δὲ εἶδεν ὁ Κύριος ὅτι προσάγει ἰδεῖν, ἐκάλεσεν αὐτὸν Κύριος ἐκ μέσου τοῦ βάλτου, λέγων· Μωϋσῆ, Μωϋσῆ. Ὁ δὲ εἶπε· τί ἐστὶ ; Καὶ εἶπε· μὴ ἐγγίσης ὧδε· λύσαι τὸ ὑπόδημά σου ἐκ τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος, ἐν ᾧ σὺ ἕστηκας ἐπ' αὐτοῦ, γῆ ἁγία ἐστί. Καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός τοῦ πατρὸς σου, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Θεὸς Ἰσαάκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ. Ἀπέστρεψε δὲ Μωϋσῆς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· εὐλαβεῖτο γὰρ κατεμβλέψαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν· ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τῆς κραυγῆς αὐτῶν ἀκήκοα ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν· οἶδα γὰρ τὴν ὀδύνην αὐτῶν, καὶ κατέβην τοῦ ἐξελέσθαι αὐτοὺς ἐκ χειρῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν, εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι, εἰς τὸν τόπον τῶν Χαναναίων, καὶ Χετταίων, καὶ Ἀμορραίων, καὶ Φερεζαίων, καὶ Εὐαίων, καὶ Γεργεσαίων, καὶ Ἰεβουσαίων. Καὶ νῦν ἰδοὺ κραυγὴ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἤκει πρὸς με, καὶ ἐγὼ εὗρονα τὸν

θλιμμόν, ὃν οἱ Αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτούς. Καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόν· τίς εἰμι ἐγώ, ὅτι πορεύσομαι πρὸς Φαραὼ βασιλέα Αἰγύπτου; καὶ ὅτι ἐξάξω τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου; Εἶπε δέ· ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ. Καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὅτι ἐγώ σε ἀποστέλλω· ἐν τῷ σε ἐξαγαγεῖν τὸν λαὸν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ λατρεύσετε τῷ Θεῷ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ. Καὶ εἶπε Μωϋσῆς πρὸς τὸν Θεόν· ἰδοὺ ἐγὼ ἐλεύσομαι πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ, καὶ ἐρῶ πρὸς αὐτούς· ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς. Καὶ ἐρωτήσουσί με· τί ὄνομα αὐτῷ; τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς; Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋσῆν· ἐγώ εἰμι ὁ ὢν.

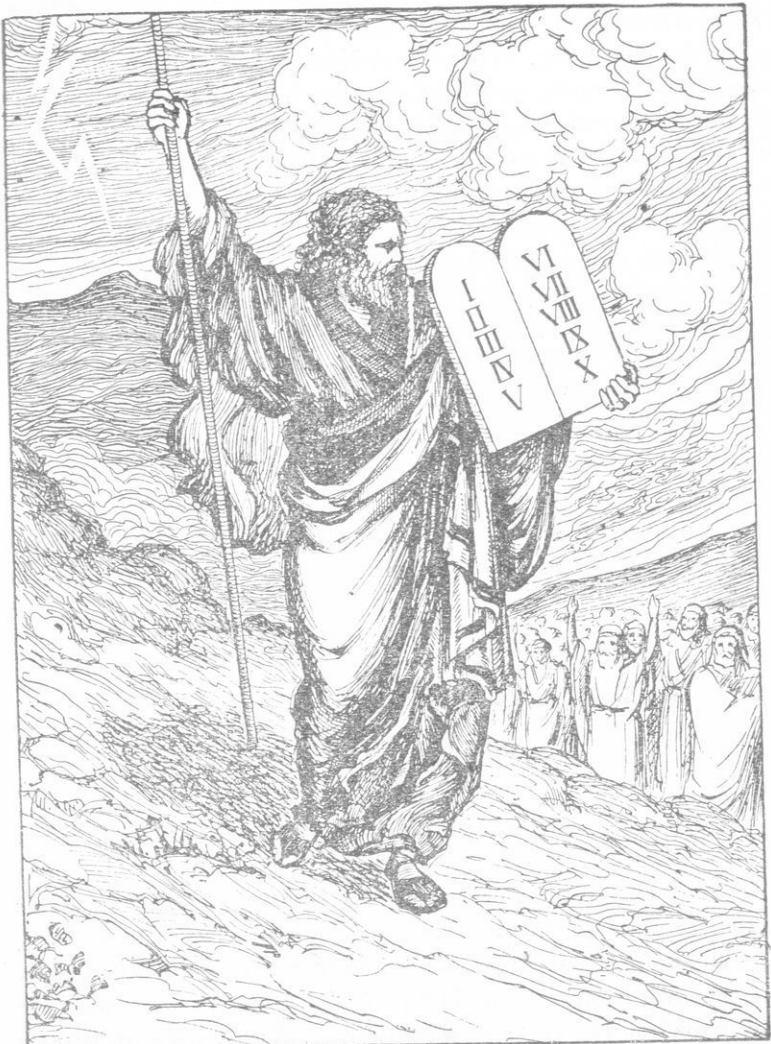
X 10. Τὸ Πάσχα, ἡ ἐθνικὴ ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων.

(Ἐξόδ. IB', 1—44).

Εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν ἐν γῆ Αἰγύπτου, λέγων· ὁ μὴ οὗτος ὑμῖν ἀρχὴ μηνῶν, πρῶτος ἐστὶν ὑμῖν ἐν τοῖς μηνσὶ τοῦ ἑνιαυτοῦ.

Δάλησον πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν Ἰσραὴλ, λέγων· τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου λαβέτωσαν ἑαυτοῖς ἕκαστος πρόβατον κατ' οἶκους πατριῶν, ἕκαστος πρόβατον κατ' οἰκίαν. Ἐὰν δὲ ὀλιγοστοὶ ᾧσιν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὥστε μὴ ἱκανοὺς εἶναι εἰς πρόβατον, συλλήψεται μεθ' ἑαυτοῦ τὸν γείτονα τὸν πλησίον αὐτοῦ κατὰ ἀριθμὸν ψυχῶν· ἕκαστος τὸ ἀρκοῦν αὐτῷ συναριθμήσεια εἰς πρόβατον. Πρόβατον τέλειον, ἄρσεν, ἐνιαύσιον ἔσται ὑμῖν· ἀπὸ τῶν ἀμνῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐρίφων λήψεσθε. Καὶ ἔσται ὑμῖν διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης τοῦ μηνὸς τούτου· καὶ σφάξουσιν αὐτὸ πᾶν τὸ πλῆθος συναγωγῆς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ πρὸς ἑσπέραν. Καὶ λήψονται ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ θήσουσιν ἐπὶ τῶν δύο σταθμῶν καὶ ἐπὶ τὴν φλιὰν ἐν τοῖς οἴκοις, ἐν οἷς ἂν φάγωσιν αὐτὸ ἐν αὐτοῖς. Καὶ φάγονται τὰ κρέα τῆ νυκτὶ ταύτῃ ὀπτὰ πυρὶ, καὶ ἄζυμα μετὰ πικριδῶν ἔδονται. Οὐκ ἔδεσθε ἀπ' αὐτῶν ὠμόν, οὐδὲ ἠψημένον ἐν ὕδατι, ἀλλ' ἡ ὀπτὰ πυρὶ, κεφαλὴν σὺν τοῖς ποσὶ καὶ τοῖς ἐντοσθίοις. Οὐκ ἀπολείψετε ἀπ' αὐτοῦ τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἕως πρωτῆ, ἐν

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

‘Ο Μωϋσῆς.

πυρὶ κατακαύσετε. Οὕτω δὲ φάγεσθε αὐτό· αἱ ὄσφρες ὑμῶν περὶ ἐξωσμένοι, καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν ἐν τοῖς ποσίν ὑμῶν, καὶ αἱ βακτηρίαι ὑμῶν ἐν ταῖς χερσίν ὑμῶν, καὶ ἔδεσθε αὐτὸ μετὰ σπουδῆς. Πάσχα ἐστὶ Κυρίῳ. Καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα αὕτη ὑμῖν μνημόσυνον, καὶ ἐορτάσατε αὐτὴν Κυρίῳ εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον ἐορτάσατε αὐτήν. Ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε, ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀφανιεῖται ζύμην ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν· πᾶς ὃς ἂν φάγη ζύμην, ἐξολοθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐξ Ἰσραὴλ, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἐβδόμης. Καὶ ἔσται ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη κληθήσεται ἁγία καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἐβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν . . .

Εἶπε δὲ Κύριος πρὸς Μωϋσῆν καὶ Ἀαρών· οὗτος ὁ νόμος τοῦ πάσχα· πᾶς ἀλλογενὴς οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ ἔσται ἐὰν λέγωσι πρὸς ὑμᾶς οἱ υἱοὶ ὑμῶν· τίς ἡ λατρεία αὕτη ὑμῖν; καὶ ἐρεῖτε αὐτοῖς· θυσία τὸ πάσχα τοῦτο Κυρίῳ, ὡς ἐσκέπασε τοὺς οἴκους τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν Αἰγύπτῳ, ἠνίκα ἐπάταξε τοὺς Αἰγυπτίους, τοὺς δὲ οἴκους ὑμῶν ἐρρύσατο.

Καὶ κίψας ὁ λαὸς προσεκύνησε. Καὶ ἀπελθόντες ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καθὰ ἐνετείλατο Κύριος τῷ Μωϋσῆ καὶ τῷ Ἀαρών, οὕτως ἐποίησαν.

11. Ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ.

(Ἐξόδ. Κ' 1—26).

Ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν πάντας τοὺς λόγους τούτους, λέγων.

Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας· οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῆ κάτω, καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς· ἐγὼ γὰρ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, Θεὸς ζηλωτής, ἀποδιδὸν ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεάν τοῖς μισοῦσί με, καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσί με, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰ προστάγματά μου.

Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ· οὐ

γὰρ μὴ καθάρῃσιν Κύριος τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπιματαίῳ. 5

6 Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων τοῦ ἀγιάζειν αὐτήν· ἕξ ἡμέρας ἐργᾶ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου· οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον, οὐ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου, ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου, ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑπόζυγιόν σου καὶ πᾶν κτήνός σου, καὶ ὁ προσήλυτός σου ὁ παροικῶν ἐν σοί· ἐν γὰρ ἕξ ἡμέραις ἐποίησεν Κύριος τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, καὶ κατέπαυσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ· διὰ τοῦτο εὐλόγησε Κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην, καὶ ἡγίασεν αὐτήν.

7 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἦν Κύριος ὁ Θεός σου δίδωσί σοι.

8 Οὐ φονεύσεις.

9 Οὐ μοιχεύσεις.

10 Οὐ κλέψεις.

11 Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ.

12 Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑπόζυγιου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῷ πλησίον σου ἔστιν.

12. Παραινέσεις πρὸς Ἑβραίους.

(Λευιτικοῦ κεφ. ΙΘ', 1—37).

Ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων. Λάλησον πάση τῇ συναγωγῇ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτούς.

Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἅγιος Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν.

Ἐκαστος πατέρα καὶ μητέρα αὐτοῦ φοβείσθω, καὶ τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν.

Οὐκ ἐπακολουθήσετε εἰδώλοις, καὶ θεοὺς χωνευτοὺς οὐ ποιήσετε ὑμῖν· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός ὑμῶν.

Οὐ κλέψετε, καὶ οὐ ψεύσεσθε, οὐδὲ συκοφαντήσῃ ἕκαστος

τὸν πλησίον. Καὶ οὐκ ὁμεισθε τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἀδίκῳ, καὶ οὐ βεβηλώσατε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὑμῶν· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

5 Οὐκ ἀδικήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐχ ἀρπάσεις, καὶ οὐ κοιμηθήσεται ὁ μισθὸς τοῦ μισθίου παρὰ σοὶ ἕως πρωῒ. Οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφόν, καὶ ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις σκάνδαλον· καὶ φοβηθήσῃ Κύριον τὸν Θεόν σου· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

6 Οὐ ποιήσατε ἀδικον ἐν κρίσει· οὐ λήψῃ πρόσωπον πτωχοῦ, οὐδὲ θανατάσεις πρόσωπον δυνάστου· ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σου. Οὐ πορεύσῃ δόλω ἐν τῷ ἔθνει σου, οὐκ ἐπιστήσῃ ἐφ' αἵματι τοῦ πλησίον σου· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

7 Οὐ μισήσεις τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου, ἐλεγμῶ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου, καὶ οὐ λήψῃ δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν. Καὶ οὐκ ἐκδικαῖται σου ἡ χεὶρ, καὶ οὐ μνηιεῖς τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου, καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν· ἐγὼ εἰμι Κύριος. Τὸν νόμον μου φυλάξεσθε. Μὴ ἔσθετε ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ οὐκ οἰονιεῖσθε, οὐδὲ ὀρνιθοσκοπήσεσθε· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

8 Τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε, καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε· ἐγὼ εἰμι Κύριος.

Οὐκ ἐπακολουθήσεσθε ἐγγαστριμύθοις, καὶ τοῖς ἐπαιδοῖς οὐ προσκολληθήσεσθε, ἐκμιανηθῆναι ἐν αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Ἐπὶ προσώπου πολιοῦ ἐξαναστήσῃ, καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου, καὶ φοβηθήσῃ τὸν Θεόν σου· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Ἐὰν δέ τις προσέλθῃ προσήλυτος ὑμῖν ἐν τῇ γῇ ὑμῶν, οὐ θλίψετε αὐτόν· ὡς αὐτόχθων ἐν ὑμῖν ἔσται ὁ προσήλυτος ὁ προσπορευόμενος πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀγαπήσεις αὐτόν ὡς σεαυτὸν, ὅτι προσήλυτοι ἐγενήθητε ἐν γῇ Αἰγύπτῳ· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

Οὐ ποιήσατε ἀδικον ἐν κρίσει, ἐν μέτροις καὶ ἐν σταθμίαις καὶ ἐν ζυγοῖς· ζυγὰ δίκαια καὶ σταθμὰ δίκαια, καὶ οἰφί δίκαιον, καὶ χεὺς δίκαιος ἔσται ὑμῖν· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν, ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου.

Καὶ φυλάξεσθε πάντα τὸν νόμον μου καὶ πάντα τὰ προσταγήματά μου, καὶ ποιήσατε αὐτά· ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεὸς ὑμῶν.

13. Ἑορταὶ τῶν Ἑβραίων.

(Λευιτ. ΚΓ', 1 - 44).

Εἶπε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων. Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτούς· αἱ ἑορταὶ Κυρίου, αἷς καλέσετε αὐτὰς κλητὰς ἁγίας αὐταὶ εἰσὶν ἑορταὶ μου.

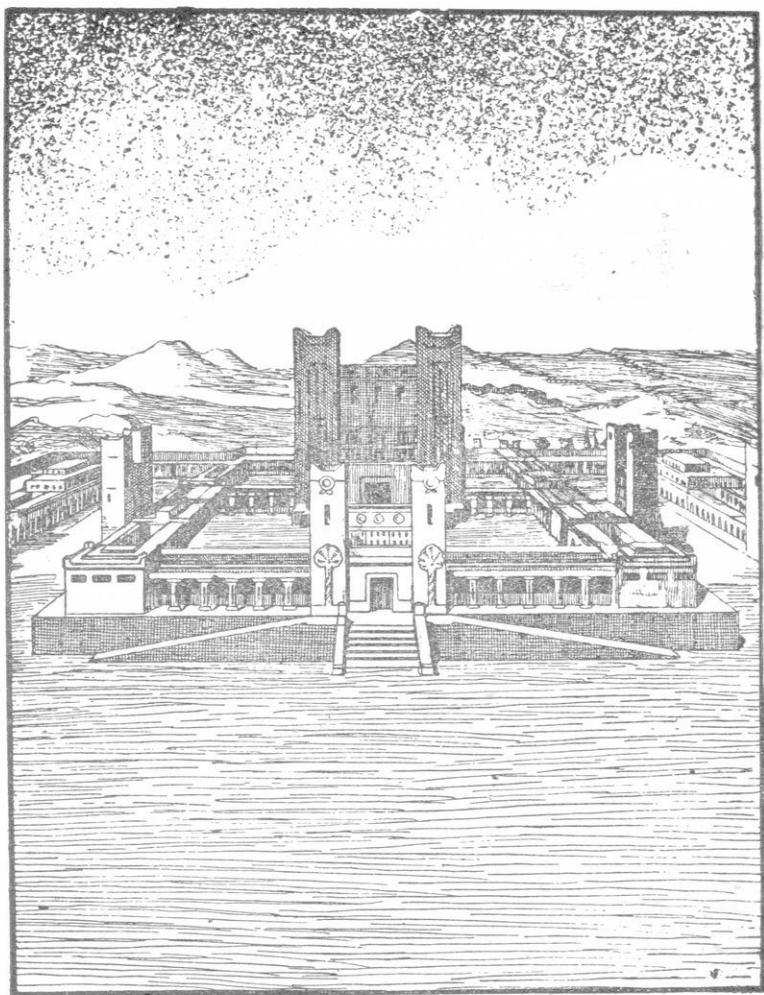
Ἐξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα ἀνάπαισις, κλητὴ ἁγία τῷ Κυρίῳ. Πᾶν ἔργον οὐ ποιήσεις· σάββατα ἐστὶ τῷ Κυρίῳ ὑμῶν ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν.

Ἐν τῷ πρώτῳ μηνί, ἐν τῇ ἑσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνός, ἀνὰ μέσον τῶν ἐσπερινῶν πάσχα τῷ Κυρίῳ· καὶ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνός τούτου ἑορτὴ τῶν ἄζυμων τῷ Κυρίῳ· ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε, καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε· καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ Κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ἡ ἑβδόμη ἡμέρα, κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν.

Καὶ ἀριθμήσατε ὑμῖν ἀπὸ τὴν ἐπαύριον τῶν σαββάτων ἑπτὰ ἑβδομάδας ὀλοκλήρους, ἕως τῆς ἐπαύριον τῆς ἑσχάτης ἑβδομάδος ἀριθμήσετε πενήκοντα ἡμέρας, καὶ προσοίσετε θυσίαν νέαν τῷ Κυρίῳ. Ἀπὸ τῆς κατοικίας ὑμῶν προσοίσετε ἄρτους ἐπίθεμα, δύο ἄρτους· ἐκ δύο δεκάδων σεμιδάλεως ἔσονται, ἔξυμωμένοι πεμφθήσονται, πρωτογεννημάτων τῷ Κυρίῳ· καὶ προσάξετε μετὰ τῶν ἄρτων ἑπτὰ ἄμνους ἁμώμους ἐνιαυσίους, καὶ μόσχον ἓνα ἐκ βουκολίων, καὶ κριοὺς δύο ἁμώμους· ἔσονται ὀλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ· καὶ ποιήσετε χίμαρον ἕξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας, καὶ δύο ἄμνους ἐνιαυσίους εἰς θυσίαν σωτηρίου μετὰ τῶν ἄρτων τοῦ πρωτογεννήματος. Καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν ἄρτων τοῦ πρωτογεννήματος ἐπίθεμα ἔναντι Κυρίου μετὰ τῶν δύο ἁμῶν· ἁγία ἔσονται τῷ Κυρίῳ· τῷ ἱερεῖ τῷ προσφέροντι αὐτὰ αὐτῷ ἔσται. Καὶ καλέσετε ταύτην τὴν ἡμέραν, κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν.

Τοῦ μηνός τοῦ ἑβδόμου μιᾶ τοῦ μηνός ἔσται ὑμῖν ἀνάπαισις, μνημόσυνον σαλπίγγων κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν.

Καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνός τοῦ ἑβδόμου τούτου ἡμέρα ἑξίλασμοῦ, κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν· καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν, καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ Κυρίῳ. Πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ἔστι γὰρ ἡμέρα ἑξίλασμοῦ αὕτη

Ὁ Ναός.

(Ἰδρύθη κατὰ τὸν τύπον τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου).

ὑμῖν, ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν ἔναντι Κυρίου τοῦ Θεοῦ ὑμῶν. Σάββατα σαββάτων ἔσται ὑμῖν, καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἀπὸ ἐνάτης τοῦ μηνός, ἀπὸ ἐσπέρας ἕως ἐσπέρας σαββατιεῖτε τὰ σάββατα ὑμῶν.

Τῇ πεντεκαδεκάτῃ τοῦ μηνός τοῦ ἐβδόμου τούτου ἑορτὴ σκηνῶν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ Κυρίῳ· καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη κλητὴ ἁγία. Ἑπτὰ ἡμέρας προσάξετε ὀλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ, καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ὀγδόη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν, καὶ προσάξετε ὀλοκαύτωμα τῷ Κυρίῳ· ἕξοδιόν ἐστι, πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν σκηναῖς κατοικήσετε ἑπτὰ ἡμέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ· νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν.

14. Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου.

(Ἐξόδ. κεφ. ΚΕ'—ΚΘ' καὶ Μ' 33—34).

Ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν, λέγων. Εἶπον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· καὶ λάβετέ μου ἀπαρχάς· παρὰ πάντων, οἷς ἂν δόξη ἐν καρδίᾳ ὑμῶν, λήψεσθε τὰς ἀπαρχάς μου. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαρχή, ἣν λήψεσθε παρ' αὐτῶν· χρυσίον, καὶ ἀργύριον, καὶ χαλκόν, καὶ ὑάκινθον, καὶ πορφύραν, καὶ κόκκινον διπλοῦν, καὶ βύσσον κεκλωσμένην, καὶ τρίχας αἰγείας, καὶ δέρματα κριῶν ἠρυσθοδανωμένα, καὶ δέρματα ὑακίνθινα, καὶ ξύλα ἄσηπτα, καὶ ἔλαιον εἰς τὴν φαῦσιν, θυμιάματα εἰς τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος· καὶ λίθους σαρδίου, καὶ λίθους εἰς τὴν γλυφὴν καὶ εἰς τὴν ἐπωμίδα καὶ τὸν ποδήρη. Καὶ ποιήσεις μου ἁγίασμα καὶ ὀφθήσομαι ἐν ὑμῖν.

Καὶ ποιήσεις κιβωτὸν μαρτυρίου ἐκ ξύλων ἄσηπτων, καὶ καταχρυσώσεις αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν χρυσώσεις αὐτήν. Καὶ ἐμβαλεῖς εἰς τὴν κιβωτὸν τὰ μαρτύρια.

Καὶ ποιήσεις ἱλαστήριον ἐπίθεμα χρυσοῦ καθαροῦ καὶ ποιήσεις δύο Χερουβείμ χρυσαῖα τορευτά, καὶ ἐπιθήσεις αὐτὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τοῦ ἱλαστηρίου. Καὶ ἐπιθήσεις τὸ ἱλαστήριον ἐπὶ τὴν κιβωτὸν ἄνωθεν.

Καὶ ποιήσεις τράπεζαν χρυσοῦ καθαροῦ. Καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἄρτους ἐνωπίους ἑναντίον μου διαπαντός.

Καὶ ποιήσεις λυχνίαν ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ, τορευτὴν ποιήσεις τὴν λυχνίαν. Καὶ ποιήσεις τοὺς λύχνους αὐτῆς ἑπτὰ, καὶ

ἐπιθήσεις τοὺς λύχνους αὐτῆς, καὶ φανοῦσιν ἐκ τοῦ ἐνὸς προσώπου αὐτῆς.

Καὶ τὴν σκηνὴν ποιήσεις δέκα αὐλαίας ἐκ βύσσου κεκλωσμένης, καὶ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου. Καὶ ἀναστήσεις τὴν σκηνὴν κατὰ τὸ εἶδος τὸ δεδειγμένον σοι ἐν τῷ ὄρει. Καὶ ποιήσεις καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου, καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου, καὶ βύσσου νηνησμένης. Καὶ θήσεις τὸ καταπέτασμα ἐπὶ τοὺς στύλους, καὶ εἰσοίσεις ἐκεῖ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων.

Καὶ θήσεις τὴν τράπεζαν ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος, καὶ τὴν λυχνίαν ἀπέναντι τῆς τραπέζης ἐπὶ μέρους τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς νότον· καὶ τὴν τράπεζαν θήσεις ἐπὶ μέρους τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς βορρᾶν.

Καὶ ποιήσεις θυσιαστήριον ἐκ ξύλων ἀσήπτων. Καὶ ποιήσεις αὐτῷ ἐσχάραν ἔργῳ δικτυωτῷ χαλκῆν.

Καὶ ποιήσεις θυσιαστήριον θυμιάματος ἐκ ξύλων ἀσήπτων. Καὶ θήσεις αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος.

Καὶ συνετέλεσε Μωϋσῆς πάντα τὰ ἔργα· καὶ ἐκάλυπεν ἡ νεφέλη τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου· καὶ δόξης Κυρίου ἐνεπλήσθη ἡ Σκηνή.

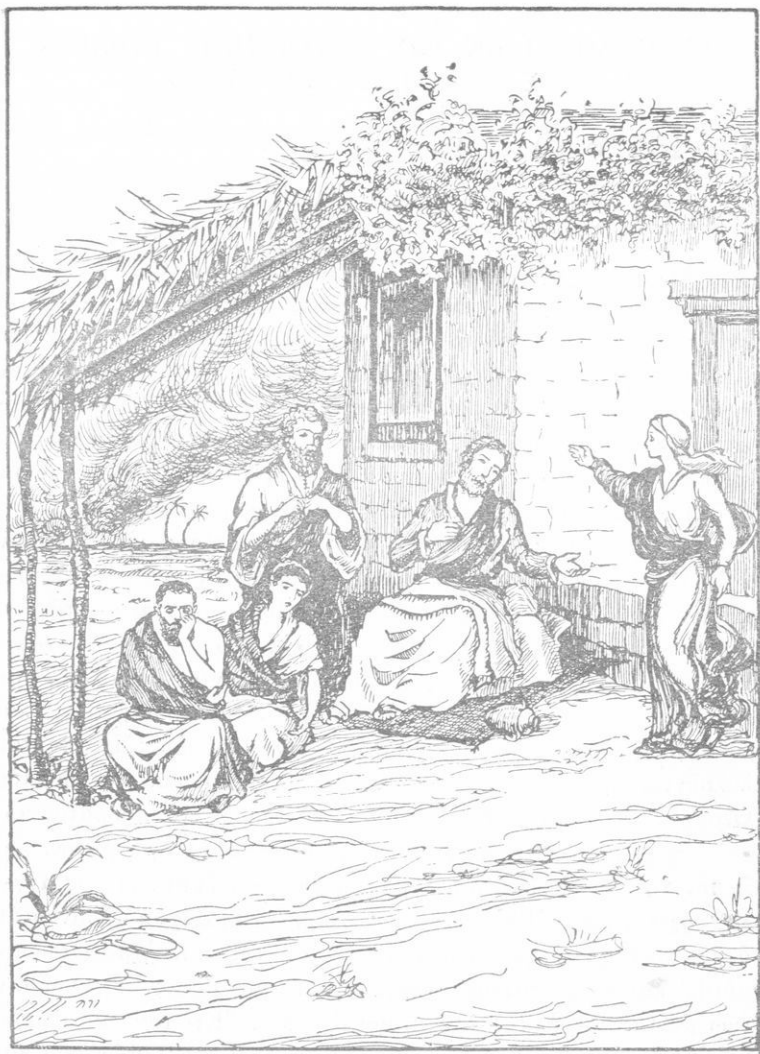
Β'—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

15. Ίώβ ὁ εὐσεβής.

(Ίώβ κεφ. Α').

Ἄνθρωπος ἦν ἐν χώρᾳ τῇ Αὐσίτιδι, ᾧ ὄνομα Ίώβ· καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀμεμπτος, δίκαιος, καὶ ἀληθινός, καὶ θεοσεβής, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος. Ἐγένοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ, καὶ θυγατέρες τρεῖς· καὶ ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα ἑπτακισχίλια, κάμηλοι τρισχίλιοι, ζεύγη βοῶν πεντακόσια, καὶ ὄνοι θήλειαι νομάδες πεντακόσιαι, καὶ ὑπηρεσία πολλή σφόδρα, καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εὐγενῆς τῶν ὑφ' ἡλίου ἀνατολῶν.

Καὶ ἐγένετο οἱ υἱοὶ τοῦ Ίώβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἦσθιον καὶ ἔπινον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου. Καὶ ἰδὼν ἄγγελος ἦλθε πρὸς Ίώβ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἠροτρία, καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμεναι αὐτῶν· καὶ ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες ἠχμαλώτευσαν αὐτούς, καὶ τοὺς παῖδας ἐπάταξαν ἐν σιόματι μαχαίρας· καὶ ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. Ἐτι τούτου λαλοῦντος, ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος πρὸς Ίώβ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῦρ Θεοῦ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέκαυσε τὰ πρόβατα, καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγεν ὁμοίως· καὶ ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. Ἐτι τούτου λαλοῦντος, ἕτερος ἄγγελος ἔρχεται πρὸς Ίώβ, καὶ λέγει αὐτῷ· οἱ ἵππεῖς ἐποίησαν ἡμῖν ἀρχὰς τρεῖς, καὶ ἐκύκλωσαν τὰς καμήλους, καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτάς· καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις· καὶ ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι. Ἐτι τούτου λαλοῦντος, ἄλλος ἄγγελος ἔρχεται πρὸς Ίώβ, λέγων· τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων σου ἐσθιόντων καὶ πινόντων οἶνον παρὰ τῶ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσβυτέρῳ, ἐξαίφνης πνεῦμα μέγα ἦλθεν ἀπὸ τῆς ἐρήμου, καὶ ἦψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας, καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδιά σου, καὶ ἐτελεύτησαν· καὶ ἐσώθην ἐγὼ μόνος, καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαί σοι.

Ὁ Ἰώβ.

Οὕτως ἀκούσας Ἰώβ, ἀναστὰς διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησε τῷ Κυρίῳ, καὶ εἶπεν. Αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, γυμνὸς καὶ ἀπελευσόμην ἐκεῖ· ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἐν τούτοις πᾶσι τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐχ ἤμαρτεν Ἰώβ οὐδὲν ἔναντι Κυρίου, οὐδὲ ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ Θεῷ.

16 Ψαλμὸς Α' καὶ Β'.

Μακάριος ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεβῶν, καὶ ἐν ὁδῷ ἀμαρτωλῶν οὐκ ἔστη, καὶ ἐπὶ καθέδρας λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν.

Ἄλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός.

Καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς ἐξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορροῖσεται, καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευδοθήσεται.

Οὐχ οὕτως οἱ ἀσεβεῖς, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἢ ὡσεὶ χνοῦς, ὃν ἐκρίπτει ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται οἱ ἀσεβεῖς ἐν κρίσει, οὐδὲ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἐν βουλῇ δικαίων.

Ὅτι γινώσκει Κύριος ὁδὸν δικαίων, καὶ ἡ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται.

Ἴνα τί ἐφρούρασαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά ;

Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.

Διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν, καὶ ἀπορροίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν.

Ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτούς, καὶ ὁ Κύριος ἐκμυκτηριοῖ αὐτούς.

Τότε λαλήσῃ πρὸς αὐτούς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτούς.

Ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ Σιών ὄρος, τὸ ἅγιον αὐτοῦ, διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα Κυρίου.

Κύριος εἶπε πρὸς με· υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.

Αἴτησε παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς.

Ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς σκεύη κεραμέως συντροίφεις αὐτούς.

Καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε, παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν.

Δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ, καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ.

Δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῆ ὁ Κύριος, καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ἔθου δικαίας, ὅταν ἐκκαυθῆ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ.

Μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ. ✕

17. Ψαλμὸς ΚΑ΄.

Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, πρόσχες μοι, ἵνατι ἐγκατέλιπές με ; μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παραπτωμάτων μου.

Ὁ Θεός μου, κεκραῶμαι ἡμέρας πρὸς σέ, καὶ οὐκ εἰσακούσῃ, καὶ νυκτός, καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἐμοί.

Σὺ δὲ ἐν ἀγίῳ κατοικεῖς, ὁ ἔπαινος τοῦ Ἰσραήλ. Ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἤλπισαν, καὶ ἐρρούσω αὐτούς.

Πρὸς σέ ἐκέκραξαν, καὶ ἐσώθησαν· ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν καὶ οὐ κατησχύνθησαν.

Ἐγὼ δὲ εἶμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος, ὄνειδος ἀνθρώπων, καὶ ἐξουθένημα λαοῦ.

Πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με, ἐλάλησαν ἐν χεῖλεσιν, ἐκίνησαν κεφαλὴν.

Ἦλπισεν ἐπὶ Κύριον, ἠυσάσθω αὐτόν· σωσάτω αὐτόν, ὅτι θέλει αὐτόν.

Ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκπάσας με ἐκ γαστρος, ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς μητρός μου.

Ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας, ἀπὸ κοιλίας μητρός μου Θεός μου εἶ σύ.

Μὴ ἀποστῆς ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι θλίψις ἐγγύς, ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν.

Περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοί, ταῦροι πίονες περιέσχον με.

Ἦνοιξαν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν, ὡς λέων ὁ ἀρπίζων καὶ ὠροόμενος.

᾿Ωσεὶ ὕδωρ ἐξεχύθη, καὶ διεσκορπίσθη πάντα τὰ ὀστᾶ μου· ἐγενήθη ἡ καρδία μου ὡσεὶ κηρὸς τηκόμενος ἐν μέσῳ τῆς κοιτίας μου.

Ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἡ γλῶσσά μου κεκόλληται τῷ λάρυγγί μου, καὶ εἰς χοῦν θανάτου κατήγαγέ με.

᾿Οτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, συναγωγὴ πονηρευομένων περιέσχον με.

᾿Ωρουξαν χεῖράς μου καὶ πόδας μου· ἐξηρίθμησαν πάντα τὰ ὀστᾶ μου· αὐτοὶ δὲ κατενόησαν καὶ ἐπειδὸν με.

Διμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

Σὺ δέ, Κύριε, μὴ μακρύνῃς τὴν βοήθειάν σου ἀπ' ἐμοῦ, εἰς τὴν ἀντίληψίν μου πρόσχε.

᾿Ρῦσαι ἀπὸ θρομφαίας τὴν ψυχὴν μου, καὶ ἐκ χειρὸς κυνὸς τὴν μονογενῆ μου.

Σῶσόν με ἐκ στόματος λέοντος, καὶ ἀπὸ κεράτων μονοκερῶτων τὴν ταπείνωσίν μου.

Διηγῆσομαι τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

18. Ψαλμὸς Ν΄.

Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλήθος τῶν οἰκτιρισμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου.

Ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου, καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με.

᾿Οτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἔστι διαπαντός.

Σοὶ μόνῳ ἤμαρτον, καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα· ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε.

Ἴδου γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήφθη, καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου.

Ἴδου γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας, τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι.

Ῥαντιεῖς με ὑσώπω καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι.

Ἄκουτιεῖς μοι ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην, ἀγαλλιάσονται ὅστέα τεταπεινωμένα.

Ἀπόστρεψεν τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου, καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον.

Καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί, ὁ Θεός, καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου.

Μὴ ἀπορρίψης με ἀπὸ τοῦ προσώπου, καὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον μὴ ἀντανέλης ἀπ' ἐμοῦ.

Ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου, καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήριξόν με.

Διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου, καὶ ἀσεβεῖς ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσιν.

Ῥῦσαι με ἐξ αἱμάτων, ὁ Θεός, ὁ Θεός, τῆς σωτηρίας μου, ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου.

Κύριε, τὰ χεῖλή μου ἀνοίξεις, καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἴνεσίν σου.

Ὅτι, εἰ ἠθέλησας θυσίαν, ἔδωκα ἄν, ὀλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις.

Θυσία τῷ Θεῷ, πνεῦμα συντετριμμένον· καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεός οὐ ἐξουδενώσει.

Ἀγάθυνον, Κύριε, ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν Σιών, καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη Ἱερουσαλήμ.

Τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης, ἀναφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα.

Τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχους.

19. Ψαλμὸς ΡΔΣΤ' καὶ ΡΜΖ'.

Ἐπὶ τῶν ποταμῶν Βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσαμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς Σιών.

Ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ὑμῶν.

Ὅτι ἐκεῖ ἐπηρώτησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς λόγους ψδῶν, καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον· ἄσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ψδῶν Σιών.

Πῶς ἄσωμεν τὴν ψδὴν Κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας ;

Ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, Ἱερουσαλήμ, ἐπιλησθεῖη ἡ δεξιὰ μου.

Ὁ Δαβίδ.

Κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μὴ σου μνησθῶ, ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν Ἱερουσαλήμ, ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου.

Μνήσθητι, Κύριε, τῶν υἱῶν Ἐδώμ, τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλήμ τῶν λεγόντων. Ἐκκενοῦτε, ἐκκενοῦτε, ἕως ὁ θεμέλιος ἐν αὐτῇ.

Θυγάτηρ Βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος· μακάριος, ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδομά σου, ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν.

Μακάριος, ὃς κρατήσῃ καὶ ἑδαφιεῖ τὰ νηπιά σου πρὸς τὴν πέτραν.

Ἐπαίνει, Ἱερουσαλήμ, τὸν Κύριον, αἶνει τὸν Θεόν σου Σιών· Ὅτι ἐνίσχυσε τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου, εὐλόγησε τοὺς υἱούς σου ἐν σοί.

Ὁ τιθεὶς τὰ ὄρια σου εἰρήνην, καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπιπλῶν σε. Ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῆ· ἕως τάχους δραμεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ.

Τοῦ διδόντος χιόνα ὡσεὶ ἔριον, ὀμίχλην ὡσεὶ σποδὸν πάσσοντος.

Βάλλοντος κρύσταλλον αὐτοῦ ὡσεὶ ψωμούς· κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται ;

Ἀποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ, καὶ τήξει αὐτά· πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ ῥυήσεται ὕδατα.

Ἀπαγγελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ τῷ Ἰακώβ, δικαιώματα καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ Ἰσραήλ.

Ὅκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς.

Ἄλληλούϊα.

20. Στίχοι κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν ψαλμῶν.

Κύριε, ὁ Κύριος ἡμῶν, ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ. Ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν. Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρίσω αἶνον ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου, τοῦ καταλῦσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητήν. (Η' 1—4).

Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάροθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης ; Κύριος κραταιὸς καὶ δυνατός, Κύριος δυ-

νατὸς ἐν πολέμῳ. Ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτὸς ἐστὶν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. (ΚΓ', 7—10).

Ἄναστήτω ὁ Θεός, καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, καὶ φυγέτωσαν οἱ μισοῦντες αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ. Ὡς ἐκλείπει καπνός, ἐκλείπέτωσαν ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός, οὕτως ἀπολοῦνται οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ. Καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν. (ΞΖ', 1—4).

Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέ με, καὶ οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὄνειδιζόντων σε ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ...Καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βροῦμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. (ΞΗ', 10 καὶ 22).

Ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον δὴ, καὶ ἐπίβλεψον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε, καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἄμπελον ταύτην· καὶ κατάρτισαι αὐτήν, ἣν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου. (ΟΘ', 15—16).

Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Οὐκ ἀποθανοῦμαι, ἀλλὰ ζήσομαι, καὶ διηγῆσομαι τὰ ἔργα Κυρίου.

Ἐξομολογήσομαί σοι ὅτι ὑπήκουσάς μου, καὶ ἐγένου μοι εἰς σωτηρίαν. Λίθον, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. Παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. Αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος· ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ.

Ὡ Κύριε, σῶσον δὴ. Ὡ Κύριε, εὐλόησον δὴ. Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· εὐλογῆκαμεν ὑμᾶς ἐξ οἴκου Κυρίου. Θεὸς Κύριος, καὶ ἐπέφανεν ἡμῖν· συστήσασθε ἑορτὴν ἐν τοῖς πυκάζουσιν ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. Θεὸς μου εἶ σύ, καὶ ἔξομολογήσομαί σοι. Θεὸς μου εἶ σύ, καὶ ὑψώσω σε. Ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀγαθός, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ. (ΡΙΖ', 1—29).

Ἄνάστα ὁ Θεός, κοῖνον τὴν γῆν· ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. (ΠΑ', 8).

21. Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰς Παροιμίας καὶ τὴν Σοφίαν Σολομῶντος.

Ἄρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.

Υἱέ, μὴ ὀλιγῶρει παιδείας Κυρίου, μηδ' ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ὄν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος ἐλέγχει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱόν, ὄν παραδέχεται.

Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.

Ὁ Θεὸς ἔκτισεν εἰς τὸ εἶναι τὰ πάντα.

Ὁ Θεὸς ἔκτισε τὸν ἄνθρωπον ἐπ' ἀφθαρσίᾳ· κατ' εἰκόνα τῆς ἰδίας ἰδιότητος ἐποίησεν αὐτόν· φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰσηλθεν εἰς τὸν κόσμον.

Ἐκ μεγέθους καλλονῆς κτισμάτων ἀναλόγως ὁ γενεσιουργὸς αὐτῶν θεωρεῖται.

Μακάριος ἄνθρωπος, ὃς εὔρε σοφίαν καὶ θνητὸς ὃς εἶδε φρόνησιν· κρεῖσσον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεται ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θυσσαυροῦς.

Μὴ ἔλεγχε κακοῦς, ἵνα μὴ μισήσωσί σε· ἔλεγχε σοφὸν καὶ ἀγαπήσει σε· δίδου σοφῶ ἀφορμὴν, καὶ σοφώτερος ἔσται· ὁ μισῶν ἐλέγχους, ἄφρων.

Συμπορευόμενος σοφοῖς, σοφὸς ἔσθ.

Ὅς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα, τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.
Ὁργὴ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους.

Πλῆθος σοφῶν σωτηρία κόσμου· καὶ βασιλεὺς φρόνιμος εὐστάθεια δήμου.

Σοφία τοὺς θεραπεύσαντας αὐτὴν ἐκ πόνων ἐρρύσατο.

Ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ Κυρίου σκοπεύουσι κακοῦς τε καὶ ἀγαθοῦς.

Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν δὲ διψᾷ, πότιζε αὐτόν.

Δικαίων ψυχαὶ ἐν χειρὶ Θεοῦ, καὶ οὐ μὴ ἄψηται αὐτῶν βάσανος.

Γενεᾶς ἀδίκου χαλεπὰ τὰ τέλη.

Δίκαιος ἐὰν φθάσῃ τελευτῆσαι, ἐν ἀναπαύσει ἔσται· γῆρας γὰρ τίμιον οὐ τὸ πολυλόγιον, οὐδὲ ἀουθιμῶν ἐτῶν μεμέτρηται·
ἠηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὁ Σολομών.

πολιὰ δέ ἐστι φρόνησις ἀνθρώποις καὶ ἡλικία γήρως βίος ἀκηλίδωτος. Εὐάρεστος τῷ Θεῷ γενόμενος ἠγαπήθη, καὶ ζῶν μεταξὺ ἀμαρτωλῶν μετετέθη· ἠρπάγη μὴ κακία ἀλλάξη σύνεσιν αὐτοῦ, ἢ δόλος ἀπατήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ· βασκανία γὰρ φανλότητος ἀμαυροῖ τὰ καλά, καὶ ῥεμβασμὸς ἐπιθυμίας μεταλλεύει νοῦν ἄκακον· τελειωθείς ἐν ὀλίγῳ ἐπλήρωσε χρόνους μακροῦς· ἀρεστὴ γὰρ ἦν Κυρίῳ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ἔσπευσεν ἐκ μέσου πονηρίας.

Φίλον σὸν ἢ φίλον πατρῶον μὴ ἐγκαταλείπῃς.

Εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω· ἀδελφοὶ δ' ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν, τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται.

Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί.

Σοφαὶ γυναῖκες ὠκοδόμησαν οἴκους· ἡ δὲ ἄφρων κατέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς.

Δικαιοσύνη ὑποῖ ἔθνος, ἔλασσονοῦσι δὲ φυλὰς ἀμαρτίαι.

22. Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιαστήν καὶ τὴν Σοφίαν Σειράχ.

Ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής, ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. Γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται, καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔστηκε· καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύει ὁ ἥλιος, καὶ οὐκ ἔστι πᾶν πρόσφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον.

Ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος ἐν τῇ γῆ, ὃς ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἀμαρτήσεται·

Ὅσον μέγας εἶ, τοσοῦτον ταπεινοῦ σεαυτόν, καὶ ἔναντι Κυρίου εὐρήσεις χάριν.

Ψυχὴν πεινώσαν μὴ λυπήσῃς, καὶ μὴ παροργίξῃς ἄνδρα ἐν ἀπορίᾳ αὐτοῦ.

Ἔως θανάτου ἀγώνισαι περὶ τῆς ἀληθείας, καὶ Κύριος ὁ Θεὸς πολεμήσει περὶ σοῦ.

Μὴ ἔστω ἡ χεὶρ σου ἐκτεταμένη ἐν τῷ λαβεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀποδιδόναι συνεσταλμένη.

Μὴ ποίει κακόν, καὶ οὐ μὴ σὲ καταλάβῃ κακόν.

Πρὶν ἐξετάσεις μὴ μέμψη, νόησον πρῶτον καὶ τότε ἐπετίμα.

Πρὶν ἢ ἀκοῦσαι μὴ ἀποκρίνῃς, καὶ ἐν μέσῳ λόγων μὴ παρεμβάλλῃς.

Πρὶν τελευτῆς μὴ μακάριζε οὐδένα.

Ὡς ἀπὸ προσώπου ἠφρευς φεῦγε ἀπὸ ἁμαρτίας, ἐὰν γὰρ προσέλθῃς, δάξεταί σε.

Ἐπὶ νεκρὸν κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ φῶς. Καὶ ἐπὶ μωροῦ κλαῦσον, ἐξέλιπε γὰρ σύνεσις.

Ἄγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἄγαθόν. Φρόντισον περὶ ὄνοματός σου, αὐτὸ γὰρ σοι διαμένει ἢ χίλιοι μεγάλοι θησαυροὶ χρυσοῦ.

Πολλὴν κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία.

Ἐυγένεια καὶ εὐεξία βέλτιον παντὸς χρυσοῦ, καὶ σῶμα εὐρωστον ἢ ὄλβος ἀμέτρητος. Ἄγαθὸς ὁ πλοῦτος, ἢ μὴ ἔστιν ἁμαρτία, καὶ πονηρὰ ἡ πτωχεία ἐν στόματι ἀσεβοῦς.

Εἰ κτᾶσαι φίλον, ἐν πειρασμοῦ κτῆσαι αὐτόν, καὶ μὴ ταχὺ ἐμπιστεύσῃς αὐτῷ. Ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν σου διαχωρίσθητι, καὶ ἀπὸ τῶν φίλων σου πρόσχε.

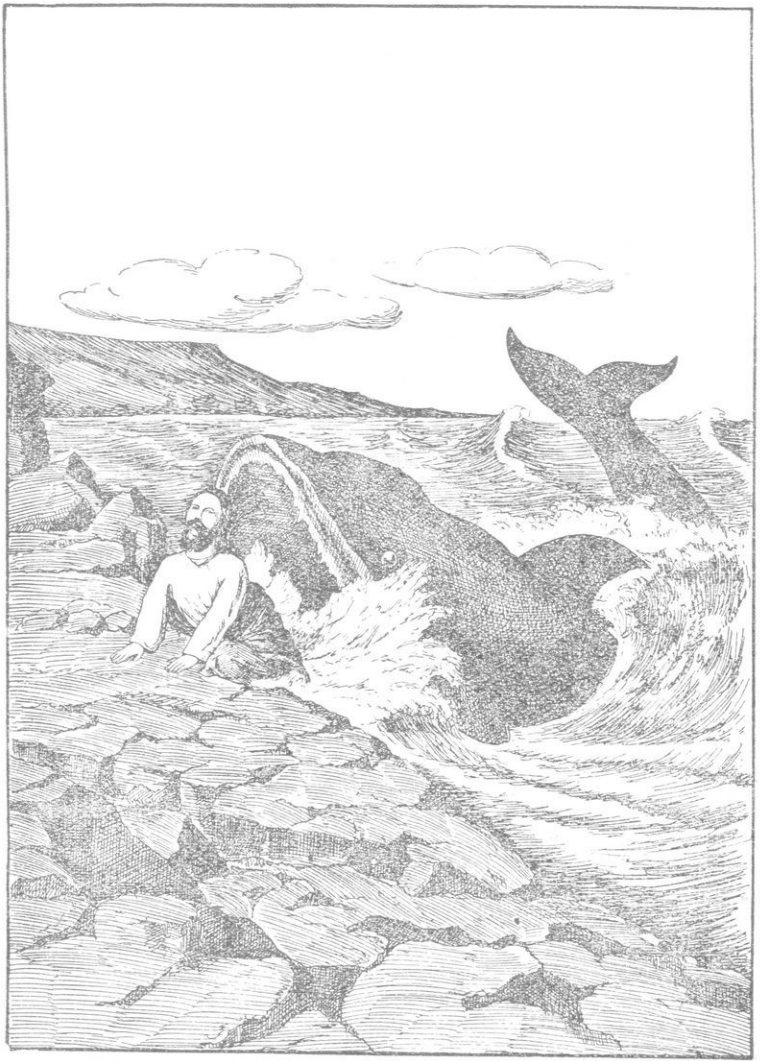
Φίλος πιστὸς σκέπη κραταιά, ὁ δ' εὐρὼν αὐτόν, εὖρε θησαυρόν.

Παντὶ ἀνθρώπῳ μὴ ἔκκλινε τὴν καρδίαν σου.

Μὴ ἐγκαταλείπῃς φίλον ἀρχαῖον, ὁ γὰρ πρόσφατος οὐκ ἔστιν ἔφισος αὐτῷ. Φίλος νέος, οἶνος νέος· ἐὰν παλαιωθῇ, μετ' εὐφροσύνης πίεσαι αὐτόν.

Μνήσθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου, ἕως ὅτου μὴ ἔλθωσιν αἱ ἡμέραι τῆς κακίας· ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ, καὶ ἐκύκλωσαν ἐν ἀγορᾷ οἱ κοπτόμενοι· ἕως ὅτου μὴ ἀνατραπῇ τὸ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου καὶ συντριβῇ τὸ ἀνθέμιον τοῦ χρυσοῦ, καὶ συντριβῇ ὑδρία ἐπὶ τῇ πηγῇ, καὶ συντροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον, καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν, καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Θεόν, ὃς ἔδωκεν αὐτό.

Ματαιότης ματαιοτήτων, εἶπεν ὁ Ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα ματαιότης.

Ὁ Ἰωνᾶς.

Γ'.—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

23. Προφητεία τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ.

(Ἰωνᾶ κεφ. Α'—Β').

Ἐγένετο λόγος Κυρίου πρὸς Ἰωνᾶν τοῦ Ἀμαθί, λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς τὴν Νινευῆ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην, καὶ κήρυσον ἐν αὐτῇ, ὅτι ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρὸς ἐμέ. Καὶ ἀνέστη Ἰωνᾶς τοῦ φυγεῖν εἰς Θαρσεῖς ἀπὸ προσώπου Κυρίου, καὶ κατέβη εἰς Ἰόππην· καὶ εὔρε πλοῖον βαδίζον εἰς Θαρσεῖς, καὶ ἔδωκε τὸ ναῦλον αὐτοῦ, καὶ ἀνέβη εἰς αὐτὸ τοῦ πλεῦσαι εἰς Θαρσεῖς μετ' αὐτῶν ἐκ προσώπου Κυρίου.

Καὶ Κύριος ἐξήγειρε πνεῦμα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγένετο κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευε τοῦ συντριβῆναι. Καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοί, καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν, τοῦ κουφισθῆναι ὑπ' αὐτῶν. Ἰωνᾶς δὲ κατέβη εἰς τὴν κοίτην τοῦ πλοίου, καὶ ἐκάθευδε, καὶ ἔρρεγγε.

Καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ· δεῦτε βάλωμεν κλήρους, καὶ ἐπιγνῶμεν, τίνας ἔνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. Καὶ ἔβαλον κλῆρον, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ἰωνᾶν. Καὶ εἶπεν Ἰωνᾶς· ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ' ὑμῶν· διότι ἔγνωκα ἐγώ, ὅτι δι' ἐμέ ὁ κλύδων ὁ μέγας οὗτος ἐφ' ὑμᾶς ἐστί. Καὶ ἔλαβον τὸν Ἰωνᾶν, καὶ ἐνέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἔστη ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς.

Καὶ προσέταξε Κύριος κῆτει μεγάλῳ καταπιεῖν τὸν Ἰωνᾶν· καὶ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. Καὶ προσηύξατο Ἰωνᾶς πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ ἐκ κοιλίας τοῦ κήτους καὶ εἶπεν· «Ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς Κύριον τὸν Θεόν μου, καὶ εἰσήκουσέ μου· ἐκ κοιλίας ἄδου κραυγῆς μου ἤκουσας φωνῆς μου· ἀπέρριψάς με εἰς βάθη καρδίας θαλάσσης, καὶ ποταμοὶ με ἐκύλωσαν· πάντες οἱ μετεω-

ρισμοί σου και τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διηλθον. Κάγὼ εἶπα· ἀπῶσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου· ἄρα προσθήσω τοῦ ἀναβλέψαι πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου. Περιεχύθη μοι ὕδωρ ἕως ψυχῆς, ἄβυσσος ἐκύκλωσέ με ἐσχάτη, ἔδου ἡ κεφαλή μου εἰς σχισμὰς ὄρεων· κατέβην εἰς γῆν, ἧς οἱ μοχλοὶ αὐτῆς κάτοχοι αἰώνιοι· και ἀναβήτω ἐκ φθορᾶς ἡ ζωὴ μου, Κύριε ὁ Θεός μου. Ἐν τῷ ἐκλίπειν τὴν ψυχὴν μου ἀπ' ἐμοῦ, τοῦ Κυρίου ἐμνήσθην, και ἔλθω πρὸς σὲ ἡ προσευχή μου εἰς ναὸν ἅγιόν σου· Φυλασσόμενοι μάταια και ψευδῆ ἔλεον αὐτῶν ἐγκατέλιπον. Ἐγὼ δὲ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως και ἐξομολογήσεως θύσω σοι, ὅσα ἠυξάμην ἀποδώσω εἰς σωτήριόν μου τῷ Κυρίῳ».

Και προσετάγη ἀπὸ Κυρίου τῷ κῆτει, και ἐξέβαλε τὸν Ἰωάνν ἐπὶ τὴν ξηράν.

24. Κήρυγμα μετανοίας.

(Ἡσαΐου κεφ. Α' και Β').

Ὅρασις ἦν εἶδε Ἡσαΐας υἱὸς Ἀμός, ἦν εἶδε κατὰ τῆς Ἰουδαίας και κατὰ Ἱερουσαλήμ, ἐν βασιλείᾳ Ὀζίου και Ἰωάθαμ, και Ἀχαζ και Ἐζεκίου, οἱ ἐβασίλευσαν τῆς Ἰουδαίας.

Ἄκουε, οὐρανέ, και ἐνωτίζου, ἡ γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν. Υἱοὺς ἐγέννησα και ὕψωσα, αὐτοὶ δὲ με ἠθέτησαν. Ἐγὼ βοῦς τὸν κτησάμενον, και ὄνος τὴν φάτιν τῷ κυρίου αὐτοῦ. Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω, και ὁ λαός μου οὐ συνῆκεν. Οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλόν, λαὸς πλήρης ἁμαρτιῶν, σπέρμα πονηρόν, υἱοὶ ἄνομοι, ἐγκαταλίπετε τὸν Κύριον και παρωργίσατε τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ· ἀπηλλοτριώθησαν εἰς τὰ ὀπίσω. Τί ἔτι πληγῆτε, προστιθέντες ἄνομίαν; πᾶσα κεφαλή εἰς πόνον, και πᾶσα καρδιά εἰς λύπην. Ἡ γῆ ὑμῶν ἔρημος, αἱ πόλεις ὑμῶν πυρίκαυστοι· τὴν ἴωραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν ἀλλότριον κατεσθίουσιν αὐτήν, και ἡρήμωται κατεστραμμένη ὑπὸ λαῶν ἀλλοτριῶν.

Ἀκούσατε λόγον Κυρίου, ἄρχοντες Σοδόμων· προσέχετε νόμον Θεοῦ ἡμῶν, λαὸς Γομόρρας. Τί ἐμοὶ πλήθος θυσιῶν ὑμῶν, λέγει Κύριος; πλήρης εἰμὶ ὀλοκαυτωμάτων κριῶν, και στέαρ ἀρνῶν και αἷμα ταύρων και τράγων οὐ βούλομαι· τίς γὰρ ἐξεζήτησε ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν; πατεῖν τὴν αὐλήν μου οὐ προσθήσεσθε.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου· παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν· μάθετε καλὸν ποιεῖν, ἐκζητήσατε κρίσιν, ῥύσασθε ἀδικούμενον, κρίνατε ὀρφανῶ, καὶ δικαιώσατε χήραν, καὶ δεῦτε δῆ, καὶ διαλεχθῶμεν, λέγει Κύριος. Καὶ ἐὰν ᾧσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ· ἐὰν δὲ ᾧσιν ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον λευκανῶ. Καὶ ἐὰν θέλετε, καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακούσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται· τὸ γὰρ στόμα Κυρίου ἐλάλησε ταῦτα.

Ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ Κυρίου πρὸς Ἑσραῖαν υἱὸν Ἀμώς περὶ τῆς Ἰουδαίας καὶ περὶ Ἱερουσαλήμ. Ὅτι ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος τοῦ Κυρίου, καὶ ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, ἀπ' ἄκρου τῶν ὀρέων, καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν. Καὶ ἤξουσιν ἐπ' αὐτὸ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ πορεύονται ἔθνη πολλά, καὶ ἐροῦσι. Δεῦτε, καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος Κυρίου, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ Ἰακώβ, καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ. Ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ. Καὶ κρινεῖ ἀνά μέσον τῶν ἔθνων, καὶ ἐξελέγξει λαὸν πολύν· καὶ συγκόψουσι τὰς μαχαιράς αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς δρέπανα, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν.

25. Προφητεῖαι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου.

(Ἑσαίου κεφ. Ζ', Θ', ΙΑ').

Τάδε λέγει Κύριος Σαβαώθ. Ἀκούσατε δὴ οἶκος Δαβίδ· μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις, καὶ πῶς Κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα ; Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· βούτυρον καὶ μέλι φάγεται· πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν προελέσθαι πονηρά, ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν· διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθόν ἢ κακόν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ, τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν, καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ, ἣν σὺ φοβῆ, ἀπὸ προσώπου τῶν δύο βασιλέων.

Χώρα Ζαβουλών, γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, καὶ οἱ
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

λοιποί, οἱ τὴν παραλίαν κατοικοῦντες, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἔθνῶν, τὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας· ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει, ἴδετε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες ἐν χάρα σκιᾶς θανάτου, φῶς λάμψει ἐφ' ὑμᾶς. Τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ, ὃ κατήγαγε ἐν εὐφροσύνῃ σου· καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου, ὡς οἱ εὐφραίνόμενοι ἐν ἀμῆτῳ, καὶ ὃν τρόπον εὐφραίνονται οἱ διαιρούμενοι σκῦλα. Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν· οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγεννήθη ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ· καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλής ἄγγελος, θανμαστός, σύμβουλος, ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἀρχὸν εἰρήνης, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἐγὼ γὰρ ἄξω εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας, εἰρήνην καὶ ὑγίαν αὐτῶ. Μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ, καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ, καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· κατορθῶσαι αὐτήν, καὶ ἀντιλαβέσθαι αὐτῆς ἐν κρίματι καὶ δικαιοσύνῃ, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον. Ὁ ζῆλος Κυρίου Σαβαὼθ ποιήσει ταῦτα.

Καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαὶ, καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται· καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλής καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας· ἐμπλήσει αὐτὸν πνεῦμα φόβου καὶ εὐσεβείας. Οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ, οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει, ἀλλὰ κρινεῖ ἐν δικαιοσύνῃ ταπεινῶ κρίσιν, καὶ ἐλέγξει ἐν εὐθύτητι τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς· καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀσεβῆ· Καὶ ἔσται δικαιοσύνῃν ἐξωσμένος τὴν ὁσφὴν αὐτοῦ, καὶ ἀληθεῖα εἰλημένος τὰς πλευράς αὐτοῦ. Καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἀρχεῖν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῶ ἔθνη ἐλπιούσι· καὶ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ, τιμὴ.

26. Τὸ ἔργον τοῦ Μεσσίου.

(Ἡσαΐου κεφ. Η', ΛΕ', Ε', ΕΑ').

Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. γινῶτε ἔθνη, καὶ ἠττιᾶσθε, ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτων τῆς γῆς· ἰσχυρότερες ἠττιᾶσθε· εἰάν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε, πάλιν ἠττηθήσεσθε· καὶ ἦν ἂν βουλευθήσεσθε βουλήν, δια-

σκεδάσει Κύριος, καὶ τὸν λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε, οὐ μὴ ἐμμεῖνῃ ἐν ὑμῖν, ὅτι μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

Εὐφράνθητι ἔρημος ἢ διψῶσα, ἀγαλλιάσθω ἔρημος, καὶ ἀνθείτω ὡς κρίνον, καὶ ἐξανθήσει καὶ ὑλοχαρήσει καὶ ἀγαλλιάσεται τὰ ἔρημα τοῦ Ἰορδάνου· καὶ ἡ δόξα τοῦ Λιβάνου ἐδόθη αὐτῇ, καὶ ἡ τιμὴ τοῦ Καρμήλου, καὶ ὁ λαὸς μου ὄψεται τὴν δόξαν Κυρίου, καὶ τὸ ὕψος τοῦ Θεοῦ. Ἰσχύσατε χεῖρες ἀνειμέναί, καὶ γόνατα παραλελυμένα· παρακαλέσατε, εἴπατε τοῖς ὀλιγοψύχοις τῆς διανοίας· ἰσχύσατε, μὴ φοβείσθε· ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν κρίσιν ἀνταποδίδωσι, καὶ ἀνταποδώσει· αὐτὸς ἤξει καὶ σώσει ἡμᾶς. Τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν, καὶ ὄψα κωφῶν ἀκούσονται. Τότε ἀλείται ὡς ἔλαφος ὁ χολός, καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων· ὅτι ἐρράγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ, καὶ φάραγξ ἐν γῆ διψώσῃ. Ἀπέδρα ὀδύνη, καὶ λύπη, καὶ στεναγμός.

Φωτίζου, φωτίζου Ἰερουσαλήμ, ἦκει γὰρ σου τὸ φῶς· καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν. Ὅτι σκότος ἰδοὺ καλύψει γῆν, καὶ γνόφος ἐπ' ἔθνη, ἐπὶ δὲ σὲ φανήσεται Κύριος, καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐπὶ σὲ ὀφθήσεται. Καὶ πορεύσονται βασιλεῖς τῷ φωτί σου, καὶ ἔθνη τῇ λαμπρότητι τῆς ἀνατολῆς σου. Ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ ἴδε πάντα συνηγμένα τὰ τέκνα σου· ἰδοὺ ἦκασιν πάντες εἰς υἱοὶ σου μακρόθεν, καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται. Τότε ὄψει, καὶ χαρήσῃ καὶ φοβηθήσῃ, καὶ ἐκστήσῃ τῇ καρδίᾳ, ὅτι μεταβαλεῖ εἰς σὲ πλοῦτος θαλάσσης, καὶ ἔθνων, καὶ λαῶν, καὶ ἤξουσί σοι ἀγέλαι καμήλων, καὶ καλύψουσί σε κάμηλοι Μαδιάμ καὶ Γαιφά· πάντες ἐκ Σαβὰ ἤξουσι φέροντες χρυσίον, καὶ λίβανον οἴσουσι, καὶ λίθον τίμιον, καὶ τὸ σωτήριον Κυρίου εὐαγγελιοῦνται.

Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με Κύριος· εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέ με, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τῆς καρδίας, κηρῦσαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, καλέσαι ἐνιαυτὸν Κυρίου δεκτόν, καὶ ἡμέραν ἀνταπόδοσεως τῷ Θεῷ ἡμῶν· παρακαλέσαι πάντας τοὺς πενθοῦντας, δοῦναι τοῖς πενθοῦσι Σιών, δοῦναι αὐτοῖς δόξαν ἀντὶ σποδοῦ, ἄλειμμα εὐφροσύνης τοῖς πενθοῦσι, καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας· καὶ κληθήσονται γενεαὶ δικαιοσύνης, φύτευμα

Κυρίου εἰς δόξαν. Καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐρήμους αἰωνίας, ἐξηρηλωμένας πρότερον ἐξαναστήσουσι, καὶ καινιοῦσι πόλεις ἐρήμους, ἐξηρηλωμένας εἰς γενεάς καὶ γενεάς. Καὶ ἤξουσιν ἄλλογενεῖς ποιμένοντες τὰ πρόβατά σου, καὶ ἄλλόφυλοι ἄροτῆρες καὶ ἀμπελουργοὶ ὑμῶν.

27. Τὸ πάθος τοῦ Μεσσίου

(Ἑσαΐου κεφ. ΝΒ'. ΝΓ'.)

Τάδε λέγει Κύριος. Ἴδού, συνήσει ὁ παῖς μου, καὶ ὑψωθήσεται, καὶ δοξασθήσεται, καὶ μετεωρηθήσεται σφόδρα. Ὁν τρόπον ἐκστήσονται ἐπὶ σὲ πολλοί, οὕτως ἀδοξήσει ἀπὸ ἀνθρώπων τὸ εἶδος σου, καὶ ἡ δόξα σου ἀπὸ υἱῶν ἀνθρώπων. Οὕτως θαυμάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ' αὐτῷ, καὶ συνέξουσιν βασιλεῖς τὸ στόμα αὐτῶν· ὅτι οἷς οὐκ ἀνηγγέλθη περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν, συνήσουσιν.

Κύριε, τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων Κυρίου ἐπὶ τίνι ἀπεκαλύφθη; Ἀνηγγείλαμεν ἐναντίον αὐτοῦ ὡς παιδίον, ὡς ῥίζα ἐν γῆ διψώσῃ· οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ, οὐδὲ δόξα. Καὶ εἶδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος, οὐδὲ κάλλος, ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλειπὸν παρὰ πάντας ἀνθρώπους· ἀνθρώπος ἐν πληγῇ ὢν, καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν, ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη. Οὗτος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ Θεοῦ, καὶ ἐν κακώσει. Αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισται διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν· παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν, τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. Πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν· ἀνθρώπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη, καὶ Κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. Ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον.

Ὁ Προφήτης Ἡσαίας.

Καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· καὶ Κύριος βούλεται καθαρῶσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς πληγῆς. Ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρμα μακρόβιον. Καὶ βούλεται Κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐτῷ φῶς, καὶ πλάσαι τῇ συνέσει· δικαιοῦσαι δίκαιον εἰς δουλεύοντα πολλοῖς, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει. Διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλούς, καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῦλα· ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη.

28. Προφητεῖαι περὶ τοῦ Μεσσίου κατ' ἐκλογὴν.

Ἐκάλεσε δὲ Ἰακώβ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶπε· συνάχθητε, ἵνα ἀναγγείλω ὑμῖν, τί ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. Σκύμνος λέωντος Ἰούδα· ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης· ἀναπεσὼν ἐκοιμήθη ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος, τίς ἐγερεῖ αὐτόν; Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ᾧ ἀπόκειται, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἔθνων. (Γενέσ. κεφ. ΜΘ' 9).

Βασιλεῖς Θαρσεῖς καὶ αἱ νῆσοι δῶρα προσοίσουσι, βασιλεῖς Ἀράβων καὶ Σαβὰ δῶρα προσάξουσι· καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς, πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ. Ὅτι ἐρρῦσσατο πτωχὸν ἐκ δυνάστου, καὶ πένητα, ᾧ οὐχ ὑπῆρχε βοηθός· φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος, καὶ ψυχὰς πενήτων σώσει. Καὶ ζήσεται, καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσοῦ τῆς Ἀραβίας· καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ διαπαντός· ὅλην τὴν ἡμέραν εὐλογήσουσιν αὐτόν. Ἐστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας, πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ εὐλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν. Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεός, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος, καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ. (Ψαλμ. ΟΑ' 10—19).

Κύριος ἔθηκέ με πρωΐ, πρωΐ, προσέθηκέ μοι ὄτιον τοῦ ἀκούειν, καὶ παιδεία Κυρίου ἀνοίγει μου τὰ ὄτια. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ, οὐδὲ ἀντιλέγω· τὸν νῶτόν μου ἔδωκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ῥαπίσματα, τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνης ἐμπτυσμάτων· καὶ Κύριος βοηθός μου ἐγενήθη. (Ἑσαΐου Ν', 1).

Ἄναστήσονται οἱ νεκροί, καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις, καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῆ. (Ἑσαΐου ΚΣΤ', 21).

Καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, λέγει Κύριος ὁ Θεός, καὶ δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας, καὶ συσκοτάσει ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς· καὶ μεταστρέψω τὰς ἑορτὰς ὑμῶν εἰς πένθος, καὶ πάσας τὰς ᾠδὰς ὑμῶν εἰς θρῆνον. . . (Ἄμώς Η'. 9-10).

Καὶ σὺ Βηθλεὲμ οἶκος τοῦ Ἐφραθα, ὀλιγοστός εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται ἡγούμενος εἶναι εἰς ἄρχοντα ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ αἱ ἕξοδοι αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. (Μιχαίου κεφ. Ε'. 2).

Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών, κήρυσσε, θύγατερ Ἱερουσαλήμ· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι δίκαιος καὶ σώζων, αὐτὸς πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὸς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον. (Ζαχαρίου Θ'. 9).

Καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς. (Ζαχαρίου ΙΑ'. 12).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΒΛΕΨΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Α΄—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ἡ Ἁγία Γραφή.

Ἐξ ἀρχῆς πρέπει νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή καὶ μάλιστα ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι βιβλίον καθαρῶς θρησκευτικὸν καὶ ὄχι φυσιογνωστικόν. Ἐχει δηλαδή σκοπὸν νὰ διδάξῃ τὸν Θεὸν τὸν ἀληθινὸν καὶ τὴν ὁρθὴν πίστιν εἰς αὐτόν.

Ὅθεν δὲν εἶναι οὔτε Γεωλογία, οὔτε Ὀρυκτολογία, οὔτε Ἀστρονομία κ.λ.π. Ὡς βιβλίον δὲ θρησκευτικὸν τὰ πάντα ἀποδίδει εἰς τὴν ἄμεσον ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ καὶ μάλιστα μὲ ἀνθρωποπαθεῖς ἐκφράσεις, ἀναλόγως μὲ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς, ἐφ' ἧς ἐγράφη.

Ἐνταῦθα πραγματευομένη τὴν Δημιουργίαν τοῦ Κόσμου μὲ ὅλας τὰς ἐκφράσεις τῆς θέλει νὰ διδάξῃ ὅτι δημιουργὸς τοῦ Σύμπαντος εἶναι ὁ Θεός. Θεοπνεύστως λοιπὸν διδάσκει ὅτι αἷτιος καὶ Δημιουργὸς τοῦ Κόσμου εἶναι ὁ Θεός, ὅστις ἐξ ἀγάπης ἐδημιούργησε τὸν Κόσμον καὶ διὰ μόνου τοῦ λόγου ἐκ τοῦ μηδενός. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία δέχεται τὰ πορίσματα τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν· αἱ Ἐπιστῆμαι ὅμως αὐταὶ ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ περιορίζωνται εἰς τὸν κύκλον των, νὰ μὴ ἐξέρχονται δὲ αὐτοῦ καὶ περιπλέκονται εἰς ὑποθέσεις περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας τοῦ Κόσμου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀπόκειται εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ τὴν Φιλοσοφίαν.

5. Ἡ Δημιουργία τοῦ Κόσμου.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ.

ἐν ἀρχῇ· κατ' ἀρχάς. (προηγουμένως δὲν ὑπῆρχέ τι).

ἀκατασκεύαστος. χωρὶς μορφήν, ἄμορφος.

ἄβυσσος, βαθύς, ἀχανής, ἀπέραντος· α—στερητικὸν καὶ βυσσός, βυθός, πυθμῆν).

ξύλον· δένδρον.

κάρπιμον· καρποφόρον.

φαῦσις· ρηματικὸν τοῦ φαίνω, φωτίζω.

καιροί, ἐνιαυτός... ἔποχαί τοῦ ἔτους, τὸ ἔτος.

εἰς ἀρχάς, εἰς τὸ ἀρχεῖν, νὰ ἀρχῆ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ.

καὶ εἶδεν ὁ Θεός... ἔκφρασις ἀνθρωποπαθῆς, ὅπως καὶ αἱ ἔκφράσεις, καὶ εἶπεν ὁ Θεός, καὶ διεχώρισεν ὁ Θεός κλπ.

στερέωμα. Οἱ Ἑβραῖοι, ὅπως καὶ οἱ Ἕλληνες, παρεδέχοντο τὸν οὐρανὸν ὡς τι στερεόν, ὡς κρύσταλλον ὑπεράνω αὐτοῦ ἐνόμιζον ὅτι ὑπάρχει ὕδωρ, τὸ τῆς βροχῆς, ἐπίστευον δὲ ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ οὐρανοὶ ἐπάλληλοι.

ἐσπέρα-πρωτὶ κλπ. Οἱ Ἑβραῖοι ἔκαμον ἀρχὴν τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

σημεῖα, καιροὶ κλπ. Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ παρετήρουν τὰς μεταβολὰς τῶν οὐρανίων σωμάτων καὶ προέλεγον τὴν βροχὴν, τὴν εὐδίαν κλπ. *Καιροὶ* δὲ εἶναι αἱ ἔποχαί, τὸ ἔαρ, τὸ θέρος, φθινόπωρον, ὁ χειμῶν . . .

6. Δημιουργία τῶν ἐμφύχων.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ψυχῶν ζωσῶν· ἔχοντα ψυχὴν ζῶσαν.

κατὰ γένος· κατὰ γένη, ὁμοταξίας.

κατακυριεύσατε· ἐξουσιάσατε καθ' ὅλα, ἐντελῶς.

ὑμῖν ἔσται εἰς βρωσιν· δύνασθε νὰ τρώγετε.

συντελεσθήσαν· παθ. ἀόρ. συντελοῦμαι· ἔλαβον πέρασ, ἐδημιουργήθησαν.

ἡγίασεν· κατέστησεν ἁγίαν.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

ποιήσωμεν ἄνθρωπον. Ἡ Ἁγία Γραφή μεταχειρίζεται τὸν πληθυντικὸν εἰς δήλωσιν τῆς Ἁγίας Τριάδος,

κατ' εἰκόνα . . . ὁμοίωσιν· ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, διότι ἔχει τὴν ψυχὴν, ἥτις εἶναι αὐλὸς καὶ ἀθάνατος.

δύναται δὲ νὰ ὁμοιάσῃ μὲ τὸν Θεόν, ὅταν γίνῃ ἀγαθὸς καὶ ἐνάρετος, διότι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ἄκρον ἀγαθόν.

ἄρσεν καὶ θῆλυ. ἀπὸ τὸ ζεῦγος αὐτὸ τῶν ἀνθρώπων κατὰγονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι.

κατέπαυσε τῇ ἡμέρᾳ... ἀνεπαύθη τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην. Διὰ τοῦτο ἐθεσπίσθη ἡ ἑορτὴ τοῦ Σαββάτου.

Περὶ τῆς Δημιουργίας τοῦ Κόσμου ἔγραψαν κυρίως οἱ δύο τῆς Ἐκκλησίας μας Πατέρες, Ἀθανάσιος καὶ Βασίλειος.

7. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ Παραδείσῳ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

Παράδεισος. λέξις Ἑλληνικὴ ἐκ ρίζης Περσικῆς· κῆπος, ἡ τόπος περιπεφραγμένος, κατάφυτος καὶ κατάρουτος.

καὶ πᾶν χλωρόν . . . ἐννοεῖται, ἐποίησεν ὁ Κύριος· ὁμοίως καὶ π ἄ ν τ α χ ὄ ρ ο ν .

τοῦ εἰδέναι γνωστόν. νὰ γίνῃ γνωστόν, τῆς γνώσεως.

τρυφή. ἀπόλαυσις.

ἐντείλατο. μέσος ἀόρ. τοῦ ἐντέλλομαι· διατάσσω.

βρώσει φαγῆ. Ἐβραϊσμός· δύνασαι νὰ φάγῃς.

οὐ καλόν. ἐννοεῖται τὸ ὄημα ἐ σ τ ῖ .

κατ' αὐτόν. ὅμοιον μὲ αὐτόν,

ἕκστασις. ὕπνος βαθύς, ἀναισθησία, νάρκωσις.

ὄστοῦν ἐκ τῶν ὄστων . . . ὁμοία μὲ ἐμέ.

προσκολληθήσεται. θὰ προσκολληθῆ, θὰ ἐνωθῆ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

πηγή. ἐννοεῖται ὕγρασία, ἡ ὀμίχλη.

Ἐδέμ. τόπος κείμενος εἰς τὴν Ἀρμενίαν κατὰ τὰς πηγὰς τῶν ποταμῶν Τίγρητος καὶ Εὐφράτου. Ἡ λέξις εἶναι Ἐβραϊκὴ καὶ σημαίνει τέρψις, τρυφή.

ἐξανέτειλεν ὁ Θεός. ἔκαμε νὰ φυτρώσῃ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου αὐτοῦ.

ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν. Ἡ γυνή, Εὐά, ἐπλάσθη ὡς βοηθὸς τοῦ ἀνδρός. Ἡ καταγωγὴ δὲ ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἐκ τοῦ Ἀδάμ καὶ τῆς Εὐᾶ εἶναι θεμελιῶδες δόγμα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐπλάσε δὲ ὁ Θεὸς τοὺς πρωτοπλάστους δι' ἰδιαι-

τέρας πράξεως αὐτοῦ. Μὲ τοῦτο θέλει νὰ φανερώσῃ ἡ Ἁγία Γραφή ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ὑπὲρ τὰ ἄλλα ὄντα τελειότητα αὐτοῦ.

8. Ἀμαρτία καὶ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

τί ὅτι εἶπεν ὁ Θεός· κατὰ βραχυλογία· *τί ἐστι τοῦτο, ὅτι* εἶπεν *τί* σημαίνει τοῦτο, ὅτι

ἄψησθε . . . προστακτ. μέσου μέλλοντος τοῦ ἄπτομαι· ἐγ-γίζω, πιάνω.

τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν· ἀντί θεᾶσθαι. Ἑβραϊσμός.

τοῦ κατανοῆσαι· ἢ κατανόησις, ἢ γνῶσις.

ὅτι τοῦτο ἐποίησας· διότι, ἐπειδὴ. . . .

τηρήσει . . . θὰ κρατήσῃ· τοῦ τηρῶ· κρατῶ.

πληθύνων πληθυνῶ· Ἑβραϊσμός· θὰ πληθύνω.

ἕως τοῦ ἀποστρέψαι· ἕως ὅτου ἐπιστρέψῃς.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

ὄφεις· ὁ διάβολος ὑπὸ μορφήν ὄφεως. Ἡ λέξις εἶνε Αἰγυπτιακὴ καὶ σημαίνει τὸν ἄ π α τ ε ῶ ν α· συγγενὴς πρὸς τὴν δ ι ἄ β ο λ ο ς. (Ἴδε Ἐποκαλύψεως Ἰωάν. IB', 14, 15 καὶ B' Κορινθ. IA', 3).

καὶ ἔχθραν θήσω . . . Τοῦτο εἶνε ἡ πρώτη καλὴ ἀγγελία τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἵνα σώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ πρωτοτορικοῦ ἁμαρτήματος. Αὐτός, δηλαδὴ τὸ σπέρμα τῆς γυναικός, ὁ Χριστός, θὰ κρατήσῃ, θὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ διαβόλου, οὗτος δὲ τὴν πέτρην αὐτοῦ. (σταυρικὸς θάνατος).

μήποτε ἐκτείνῃ· Ἄν ὁ ἄνθρωπος ἔτρωγε καὶ ἀπὸ τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς θὰ ἐγένετο ἀθάνατος.

Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν . . . Ὡς εἷς ἐκ τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος κατὰ τὴν γνῶσιν.

ἐργάζεσθαι τὴν γῆν. Ἡ ἐργασία ἐπεβλήθη εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς ποινὴ μὲν, ἀλλ' ὡς προερχομένη ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀπεδείχθη ἡ πηγὴ τῆς χρηστότητος καὶ τῆς εὐλογίας.

Χερουβείμ. Λέξις Ἑβραϊκὴ, πληθυντικὸς ἀριθμοῦ· ὁ ἐνικὸς

τὸ Χερούβ, (ἰσχυρός, φοβερός)· τὰ ἀνώτατα τάγματα τῶν Ἁγγέλων.

9. Μωϋσῆς, ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Ἑβραίων.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ώφθη· παθ. ἄορ. τοῦ ὄρωμαι· ἐφανερώθη.

καίεται . . κατακαίεται· βγάζει φλόγας, ἀλλὰ δὲν καίεται ἐντελῶς.

παρελθών· παρέρχομαι, διέρχομαι, πλησιάζω.

προσάγει· προσάγω· πλησιάζω.

εὐλαβεῖτο· εὐλαβοῦμαι· ἐξ εὐλαβείας ἐδίσταζε.

λύσαι· προστ. ἀντὶ λύσον.

κατεμβλέπει· κατεμβλέπω· ἴσον τὸ ἐμβλέπω· βλέπω κατὰ πρόσωπον, κατ' εὐθειαν τινά.

ιδὼν εἶδον· Ἑβραϊσμός· ἀντὶ εἶδον.

ἐργοδιωκτῶν· ἐργοδιώκτης· ὁ ἐπιστάτης ἔργων, ὁ ἐργοδηγός.

ἐξελέσθαι· ἐξαιροῦμαι· ἀφαιρῶ, ἐξάγω, σώζω, λυτρῶνω.

θλιμμός· θλίψις, καταπίεσις.

δεῦρο· πληθυντικὸς δεῦτε, ἔλα, ἐλάτε.

ὁ ὢν· ὁ ζῶν, ὁ ὑπάρχων.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Μαδιάμ· πόλις τῆς Ἀραβίας, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης.

Ἰοθὴρ· εἶναι ὁ πενθερὸς τοῦ Μωϋσέως, τοῦ ὁποίου τὴν θυγατέρα Σεφώραν εἶχε λάβει ὡς σύζυγον.

Χωρήβ· ὄρος τῆς Ἀραβίας, ὅπως καὶ τὸ Σινᾶ.

Χετταῖοι· ἀρχαῖος λαὸς τῆς Ἀνατολῆς.

Ἀμορραῖοι κλπ· λαοὶ κατοικοῦντες τὴν Χαναάν.

ἐν τῷ ὄρει τούτῳ· δηλαδὴ τὸ Χωρήβ.

ἐγὼ εἶμι ὁ ὢν. Εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν· ὁ Γ ι α χ β ε.

Τὸ ὄραμα τῆς βίβλου κατὰ τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας μας παριστᾷ τὴν ἐκ τῆς Παρθένου γέννησιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

10. Τὸ Πάσχα, ἡ ἐθνικὴ ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

- ὁ μὴν οὔτος** . . . ἐννοεῖται ἡ προστακτικὴ ἔστω.
κατ' οἴκους πατριῶν· κατὰ πατρικοὺς οἴκους.
ὥστε μὴ ἱκανοὺς εἶναι . . . ἡ ἐννοία· ὥστε νὰ μὴ δύνανται εἰς μίαν νύκτα νὰ φάγουν ἓνα ὀλόκληρον πρόβατον ...
συλλήψεται μεθ' ἑαυτοῦ . . . πλεονασμός, νὰ λάβῃ μαζί.
σταθμοί· αἱ δύο παραστάδες τῆς θύρας.
φλιά· τὸ ἀνώφλιον τῆς θύρας.
ὄπτι· ὄπτός· τὸ ῥῆμα ὄπτῶ· ψήνω (ιδίως χωρὶς ὕδατος) ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἔψω, βράζω, μαγειρεύω· ψητά, ὅπως παρ' ἡμῶν ὁ ὀβελίας.
πικρίδας· χόρτα (λάχανα) πικρά.
ἠψημένον· βρασμένον, μαγειρευμένον.
ἀπολείψασθε· ἀπολείπομαι, ἀφείνω τι ὡς ὑπόλειμμα.
μνημόσυνον· ἐνθύμιον.
νόμιμον· ὑπὸ τοῦ Νόμου ἐπιβαλλόμενον.
ζύμη· τὸ προζύμι.
ἐρρύσατο· μέσος ἄορ. τοῦ ρύομαι· σῶζω.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

ἀρχὴ μηνῶν· Οὔτος ἦτο ὁ Νισάν, περίπου ὁ ἰδικός μας 15 Μαρτίου — 15 Ἀπριλίου, Κατόπιν ἔθεωρεῖτο ὡς ὁ πρῶτος μὴν τοῦ θρησκευτικοῦ ἡμερολογίου τῶν Ἑβραίων. Οἱ μῆνες (μῆνη) αὐτῶν ἦσαν Σεληνιακοί. Ὁ ἀμνὸς δὲ οὔτος τοῦ Πάσχα τῶν Ἑβραίων ἦτο τύπος τοῦ θυσιασθέντος Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπὸ τῶν προφητῶν ἐλέγετο ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ἀχθεὶς εἰς σφαγὴν ἄφωνος, καὶ ἔξ οὗ ὅστοῦν οὐ συνετρίβη.

Πάσχα· Ἡ λέξις εἶναι Ἑβραϊκὴ (φάσκα) καὶ σημαίνει διὰ β α σ ι ς, ἐ λ ε υ θ ε ρ ί α. Εἶνε ἡ μεγαλυτέρα ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων, ἡ ἐθνικὴ τῶν ἑορτῶν.

11. Ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

εἶδωλον ἀναπαράστασις μορφῆ ἀντικειμένου τινός· τὸ ὁμοίωμα ἢ ἡ μορφὴ τοῦ Θεοῦ, πᾶν τὸ ὡς θεὸς λατρευόμενον.
ὁμοίωμα· καὶ ἡ λέξις αὕτη ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τὸ ἄγαλμα.

ζηλωτής· ζηλότυπος.

ἀποδιδούς· ἀποδίδωμι· δίδω ὀπίσω τὸ ὀφειλόμενον· πληρῶνω, ἐκδικουμαι.

ποιῶ ἔλεος· ἐλεῶ.

ἐπὶ ματαίῳ· τὸ ἀντίθετον· λήψη τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ σπουδαίῳ, εἰς σπουδαίας, σοβαράς, ἐπισήμους περιστάσεις.

μνήσθητι· νὰ ἐνθυμηθῆς· τὸ ἀντικείμενον
τὴν ἡμέραν· κατὰ πτώσιν αἰτιατικῆν.

ἀγιάζειν· διὰ τῶν ἀγαθῶν σου ἔργων νὰ καθιστᾷς αὐτὴν ἁγίαν, ἀναμάρτητον, καθαρὰν, ἀπονήρευτον.

προσῆλυτος· ξένος.

εὖ γένηται· εὖ γίνεταί τινί· εὐτυχεῖ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Περὶ τοῦ Νόμου γίνεται λόγος καὶ εἰς τὸ Δευτερονόμιον Ε΄. Εἰς δὲ τὸ ΣΤ΄ ὃ δίδεται περιλήψις τῶν καθηκόντων μας πρὸς τὸν Θεόν, «ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου». Καὶ τὸ Λευιτ. ΙΘ΄ 18, «καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

12. Παραινέσεις πρὸς Ἑβραίους.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ὅτι ἐγὼ ἅγιος . . . ἐννοεῖται εἰ μὴ.

τὰ σάββατά μου· τὰς ἑορτάς μου.

χωνευτός· ἐκ τοῦ χωνεύω, χωνεύω (ἐπὶ μετάλλου τήκω)·
χωνευτός· ὁ χυτός, ὁ ἐκ χυτοῦ μετάλλου κατεσκευασμένος· τὸ μεταλλικὸν εἶδωλον.

βεβηλώσατε· βεβηλώω-ῶ· μαιίνω, μολύνω. Τὸ βέβη-λος ἔχει ἀντίθειον τὸ ἰερός.

οὐ κοιμηθήσεται ὁ μισθός . . . ἡ ἔννοια· νὰ μὴ κατακρατήσης τὸν μισθόν . . .

σκάνδαλον· πρόσκομμα.

οὐ πορεύση δόλω· ἡ ἔννοια· νὰ μὴ συμπεριφεροθῆς δολίως πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς σου.

οὐκ ἐπιστήση ἐφ' αἵματι· ἡ ἔννοια· νὰ μὴ κακοποιήσης τὸν πλησίον σου.

μὴ ἔσθθε· τὸ ῥῆμα ἐσθίω· ἔσθω· τρώγω· (ποιητικόν).

οἰωνιεῖσθε· δὲν θὰ οἰωνίξεσθε· οἰωνίζομαι, ἐξετάζω τοὺς οἰωνούς. Ἰδε Δευτερο. ΙΗ', 10.

ὀρνιθοσκοπήσεσθε· ὀρνιθοσκοποῦμαι· ἐξετάζω τὰς πτήσεις τῶν ὀρνίθων, ὀρνέων, πτηνῶν . . .

τὰ ἅγιά μου· κυρίως ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου· ὁ ναός.

ἐγγαστρίμυθος· ἐν-γαστήρ-μῦθος· (ὀμίλια) ὁ ἐκ τῆς κοιλίας ἐξάγων φωνήν.

ἐπαιδός· τὸ αὐτὸ μὲ τὸ ἐπωδός· «ἐπαιδοί, φαρμακοί, γόητες» (Ἡσύχιος), ὁ ἐξορκιστής, ὁ μὲ τὰ ἔξορκια θεραπευῶν . . . κλπ. μάγος.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Ταῦτα λέγει ὁ Κύριος πρὸς τὸν Μωϋσῆν ἐπὶ τοῦ Σινᾶ, καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἑβραίους.

Ἐκ τῶν διδαγμάτων τούτων καταφαίνεται ἡ ὑπεροχὴ τῆς Ἑβραϊκῆς θρησκείας. Ἡ τελειότης αὐτῆς ὠδήγησε τοὺς Ἰσραηλίτας εἰς μεγάλας πράξεις.

οἴφι· μέτρον χωρητικότητος στερεῶν, ἴσον μὲ 18 περίπου ὀκάδας. Ἐλέγετο καὶ ἐφά.

χοῦς· ὁμοίως μέτρον χωρητικότητος ρευστῶν, 3 ὀκάδων.

Ο. 13. Ἑορταὶ τῶν Ἑβραίων.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ἐν πάσῃ κατοικίᾳ· εἰς πάντα οἶκον.

ἀνὰ μέσον τῶν ἐσπερινῶν· περὶ τὸ ἐσπέρας.

λατρευτόν· ἐπίθετον· δουλικόν, ἐργάσιμον.

προσοίσετε· μέλλον τοῦ προσφέρω.

ἐπίθημα· ἀντὶ ἐπίθημα· πᾶν τὸ ἐπιτιθέμενον.

σεμίδαλις -εως· τὸ λεπτὸν ἔκ σίτου ἄλευρον.

πεφθῆσονται· παθ. μέλ. τοῦ ῥήμ. πέσσω, ἔψω, ψήνω.

ἄμωμος· ἄμωμος, ἀκηλίδωτος, καθαρὸς, ὑγιής.

βουκόλιον· ἡ ἀγέλη βοῶν.

χίμαρος· ἐρίφιον εἴτε ἄρρεν εἴτε θῆλυ· τράγος· ἡ ἔννοια θὰ προσφέρετε περὶ ἁμαρτίας ἔκ τῶν αἰγῶν χίμαρον ἓνα εἰς θυσίαν· θὰ συναφθῆ τὸ π ο ι ῆ σ ε τ ε μὲ τὸ εἰς θ υ σ ί α ν.

καλέσετε ταύτην· θὰ ὀνομάσετε.

ἐξιλασμός· ἡ προσπάθεια πρὸς καταπραΰνσιν τοῦ Θεοῦ, ὀργισθέντος ἕνεκα τῶν ἁμαρτιῶν τινός.

σαββατιεῖτε· σαββατιῶ, ἑορτάζω.

ἐξόδιον· σύναξις, συναγωγή, ἐκκλησία, συνάθροισις.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

ἀριθμήσετε πενήτηνonta ἡμέρας· ἡ ἑορτὴ ἐλέγετο τῆς Πεντηκοστῆς ἢ Πεντηκοστή, διότι ἑορτάζετο πενήτηνonta ἡμέρας ἀπὸ τοῦ Πάσχα. Ἐλέγετο καὶ ἑορτὴ τοῦ Θ ε ρ ι σ μ ο ῦ, τῶν δημητριακῶν ἰδίως καρπῶν.

ἐκ δύο δεκάτων· πᾶς Ἰσραηλίτης ὄφειλε νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Ναὸν τὸ δέκατον τῶν γεννημάτων του, ἔνταῦθα δίδει τὰ $\frac{2}{10}$.

μνημόσυνον σαλπίγγων. Ὁ Μωσθεὶς διὰ σαλπίγγων ἐκάλει τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν· ἐν μέσῳ σαλπίγγων ἐδόθη ὁ Νόμος ἐπὶ τοῦ Σινᾶ καὶ διὰ τοῦ ἤχου τῶν σαλπίγγων ἔπεσαν τὰ τεῖχη τῆς πόλεως Ἰεριχώ. Διὰ τοῦτο ὠρίσθη καὶ ἡ ἑ ο ρ τ ῆ τ ῶ ν σ α λ π ῖ γ γ ω ν.

Σάββατα σαββάτων· ἑορτὴ ἑορτῶν· διότι αὕτη ὑπενθύμιζε τὴν ἔξοδον ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ τὴν διαμονὴν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ὑπὸ τὰς σκηνὰς ἐπὶ τεσσαράκοντα ὅλα ἔτη.

14. Ἡ σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου. ○

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

εἶπον· ἀντὶ εἶπέ.

ἀπαρχάς· τὰ πρῶτα, τὰ καλύτερα· ἡ ἔννοια· λάβετε τὰ καλύτερα ὅλων ὅσα σᾶς φαίνονται καλά, παρ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν προτίμησιν ἐκάστου.

ὕακινθος· πολύτιμος λίθος ὀρυκτός, χρώματος κυανοῦ.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πορφύρα· θαλάσιον κογγύλιον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον λαμβάνεται τὸ πορφυροῦν χροῶμα (κόκκινον).

κόκκινος· τὸ ἔχον τὸ χροῶμα τοῦ κόκκου· κόκκος δὲ ἐλέγετο ὁ καρπὸς τοῦ πρίνου, ἐκ τοῦ ὁποῖου παρῆγον τὸ κόκκινον χροῶμα· παρήλασε κατὰ τι τὸ κόκκινον ἀπὸ τὸ πορφυροῦν χροῶμα· τὸ πορφυροῦν ἦτο χρωματισμὸς γλυκύτερος.

βύσσος· φυτὸν τῶν Ἰνδιῶν, ἐκ τοῦ ὁποῖου κατεσκευάζοντο λεπτότατα λευκὰ ἐνδύματα, τὰ βύσσινα.

ἔρουθροδανώμενα· τὸ ῥῆμα ἐρουθροδανώ-ω, ὅπερ παράγεται ἀπὸ τὸ οὐσιαστικόν ἐρουθρόδανον, τὸ κοινῶς ῥιζάρι. Μὲ τὴν ρίζαν αὐτὴν ἀκόμη βάπτουν ἐρουθρῶ ἐνδύματα.

σάρδιον· λίθος πολύτιμος, ἐρουθρὸς καὶ στιλπνός, εἰς τὰς Σάρδεις ἐξαγόμενος.

γλυφή· σφραγίς, σφραγιόλιθος. Ἐνταῦθα σημαίνει τὸ περιεσθηθῆναι τοῦ ἀρχιερέως, τὸ λογίον.

ἐπωμίς· τὸ ὁμοφόριον τοῦ ἀρχιερέως· (σάκκος).

ποδήρη· ἐννοεῖται χιτῶνα·

ἁγίασμα· τόπος ἅγιος, ναός.

τορνευτά· σκαλιστά, τορνευτά.

νενησμένης· παρακείμε. τοῦ νήθω· γνήθω.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου ἐκλήθη ὁ πρῶτος κινητὸς ναὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν, διότι ἦτο σκηνὴ περιέχουσα τὰ μαοτύρια τοῦ Θεοῦ τὰ μαρτυροῦντα τὴν προσεσσίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν ὑπ' αὐτοῦ. Μαρτύρια δὲ ἦσαν ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης κυρίως.

Κατὰ τὸν τύπον τῆς Σκηνῆς ταύτης κατεσκευάσθη κατόπιν καὶ ὁ ναὸς τῶν Ἱεροσολύμων. Τὴν διαίρεσιν αὐτῆς ἔχουν καὶ οἱ Χριστιανικοὶ ναοί.

Τὰ μαρτύρια· εἰς τὴν Κιβωτὸν τῆς Διαθήκης ἐτοποθέτησεν ὁ Μωϋσῆς τὰς δύο λιθίνας πλάκας τὰς φερούσας τὰς δέκα ἐντολὰς καὶ τὴν στάμναν, τὴν περιέχουσαν τὸ μάννα.

γλυφή-ἐπωμίς-ποδήρη· εἶναι τὰ ἱερὰ ἄμφια τοῦ ἀρχιερέως τῶν Ἰσραηλιτῶν. Ἡ γλυφή συνέκειτο ἀπὸ συνηροσμένους γεγλυμμένους λίθους μὲ τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ.

Β'—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΤΗΣ ΠΑΛΛΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Ο.
Ἡ ποίησις τῶν Ἑβραίων.

Τὰ Διδακτικά βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης εἶνε βιβλία ποιοιτικά, βιβλία περιέχοντα τὸ καθ' ἓν ἓν ὄλον ἢ περισσότερα ποιήματα θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ περιεχομένου. Τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν ἢ Ψαλτήριον περιέχει 150 ποιήματα ἢ ψαλμούς. Οὐχ ἦττον ὅμως αὐτοτελῆ ποιήματα εὐρίσκομεν ἐγκατεσπαρμένα καὶ εἰς αὐτὰ τὰ Ἱστορικά καὶ τὰ Προφητικά βιβλία, ὡς ὕμνους πρὸς τὸν Θεόν καὶ ᾠδὰς κλπ.

Ἡ ποίησις τῶν Ἑβραίων εἶναι λυρική καὶ διδακτική· λείπει δὲ ἀπὸ αὐτὴν τὸ ἔπος, ἡ ἐπική ποίησις. Συνίσταται δὲ αὕτη οὐχὶ εἰς τὴν ποσότητα τῶν συλλαβῶν, δηλαδὴ τὰς μακρὰς καὶ βραχείας συλλαβάς, ὅπως εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ποίησιν, μήτε εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν καὶ τὸν τονισμὸν αὐτῶν, ὅπως εἰς τὴν σημερινὴν ποίησιν, ἀλλὰ εἰς τὸν λεγόμενον παρὰ λη λισμὸν τῶν μερῶν. Αὐτοῦ τὰ συνηθέστερα εἶδη εἶναι τὰ ἐξῆς τρία.

α' Ὁ ρυθμὸς τῆς συνωνυμίας. Κατὰ τοῦτον ὁ στίχος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο κῶλα, ἐξ ὧν τὸ δεύτερον ἐκφράζει τὸ αὐτὸ διάνοημα πρὸς τὸ πρῶτον. π. χ.

«Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ·

ποίησιν δὲ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα»
(Ψαλμὸς ΙΘ', 2)

«Ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ.

ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξανθήσει». (Πβ', 15).

β' Ὁ ρυθμὸς τῆς ἀντιθέσεως. Κατὰ τοῦτον τὸ δεύτερον κῶλον ἀντιτίθεται πρὸς τὸ πρῶτον. π. χ.

«Οὔτοι ἐν ἄρμασιν, οὔτοι ἐν ἵπποις·

ἡμεῖς δ' ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα». (ΙΘ', 8).

«Υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα·

υἱὸς ἄφρων λύπη τῇ μητρὶ αὐτοῦ», (Παροιμ. Ι', 8) Καὶ

γ'. Ὁ ρυθμὸς τῆς συμπληρώσεως. Κατὰ τοῦτον τὸ δεύτερον κῶλον συμπληροῖ τὸ πρῶτον, ἢ ἀναπτύσσει, ἢ διασαφηνίζει αὐτό. π. γ.

«Εἰς χεῖράς σου παρατίθεται τὸ πνεῦμα μου
σὺ λυτρώσεις με, ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας». (Ψαλ. Λ', 6).

«Μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὐρίον
οὐ γὰρ γινώσκεις τί τέξεται ἡ ἐπιούσα». (Παρ. ΚΖ' 1).

Πολλάκις ὁμως οἱ στίχοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ τρία ἢ τέσσαρα κῶλα, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἀπὸ ἓν. Τότε εἰς τὸν αὐτὸν στίχον εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν ἓνα ἢ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἄνω τρία εἶδη ρυθμῶν συγχρόνως.

Περὶ τῆς ποιήσεως τῶν Ἑβραίων ὁ φιλόσοφος Ἐγγελοσ εἶπεν ὅτι εἶναι τὸ αἰώνιον πρότυπον πάσης θρησκευτικῆς ποιήσεως.

15. Ἰὼβ ὁ εὐσεβής.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ.

εὐγενής: καταγόμενος ἐκ καλοῦ γένους.

τῶν ὑφ' ἡλίου ἀνατολῶν: Ἑβραϊσμός: τῆς γῆς.

ἄγγελος: ἀγγελιαφόρος.

ἐχόμενοι: κατὰ σειρὰν συνέχειαν.

οἱ αἰχμαλωτεύοντες: οἱ πολέμοι, οἱ ἐχθροί, λησταί.

ἐπάταξαν ἐν . . . ἐφόνευσαν.

παῖδες: δούλοι, ὑπηρέται.

ἡμῖν: δοτικὴ ἀντιχαριστικὴ.

ἀρχάς: τάξεις, συμμορίας.

πνεῦμα: ἄνεμος, (σφοδρός).

ἀφείλατο: μέσος ἀόρ. τοῦ ἀφαιροῦμαι. ἀντὶ ἀφείλετο.

ἔδωκεν: προσέφερε. δὲν εἶπε τίποτε ἀνόητον κατὰ τοῦ Θεοῦ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Ἀυσίτις: ἴσως ὁμορος χώρα τῆς Ἰουδαίας καὶ τῆς ἐρήμου τῆς Ἀραβίας, κειμένη πρὸς τὸν Εὐφράτην ποταμόν. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς φαίνεται ὅτι ἐλάτρευον τὸν ἀληθινὸν Θεόν.

ἐκείρατο τὴν κόμην: εἰς ἐνδειξιν πένθους.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὁ Ἰησοῦς... ὁ Μεσσίας... ὁ Χριστός...

ΗΘΙΚΑ

Ὁ Ἰὼ β εἶναι διήγημα σκοπὸν ἔχον ἠθικόν. Εἶναι βιβλίον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον ζητεῖται ἡ διαλεύκανσις τοῦ μυστηρίου τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ. Διδάσκει δὲ ὅτι τὸν ἀνθρώπον δὲν κυβερνᾷ ἡ τύχη, ἀλλὰ αὐτὸς ὁ Θεός. Ἐκ τοῦ βιβλίου τούτου ἐνεπνεύσθησαν μεγάλοι ποιηταί, ὅπως ὁ Δάντε καὶ ὁ Γκαῖτε.

16. Ψαλμὸς Α΄ καὶ Β΄.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ Α΄ ΨΑΛΜΟΥ.

βουλή ἀσεβῶν ἡ ἔννοια· δὲν πρᾶττει ὅπως οἱ ἀσεβεῖς.
λοιμῶν· λοιμός· ὁ φθοροποιός, ὁ ὀλέθριος, ὁ κακός, ὁ χλευαστής.

ἀλλ' ἦ. . . παρὰ· ἐννοεῖται τὸ ρῆμα ἐ σ τ ῖ.

διεξόδους· τὰς ὄχθας.

οὐκ ἀπορρυσήσεται· δὲν θὰ πέση, δὲν θὰ μαρανθῆ.

κατενοδωθήσεται· θὰ ἐπιτύχουν, θὰ προοδεύσουν.

οὐχ οὕτως. . . ἐννοεῖται καὶ πάλιν τὸ ἐ σ τ ῖ.

χνοῦς· ἀφρός, ἄχνη, χνουδι.

ἐκρίπτει· ρίπτει ἔξω.

ἐν κρίσει· κατὰ τὴν κρίσιν, τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ.

ἐν βουλῇ· ἐνταῦθα, εἰς τὴν συνάθροισιν.

ἡ ὁδὸς ἀσεβῶν· ἀντὶ οἱ ἀσεβεῖς.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ—ΗΘΙΚΑ

Ὁ Ψαλμὸς οὗτος εἶναι τοῦ Δαβίδ, καθὼς καὶ ὁ Β΄.

Τὸ βιβλίον δὲ τῶν Ψαλμῶν περιέχει 150 ψαλμούς, ἐξ ὧν ὑπὲρ τοὺς ἑβδομήκοντα εἶναι τοῦ Δαβίδ· οἱ λοιποὶ εἶναι τῶν ἄλλων ποιητῶν, ὅπως τοῦ Ἀσάφ, τοῦ ἀρχιμουσικοῦ τοῦ Σολομῶντος, τοῦ Μωϋσέως, τῶν υἱῶν Κορὲ κλπ.

Ὁ εὐσεβῆς ἀνθρώπος, λέγει ἐνταῦθα ὁ Δαβίδ, ὁμοιάζει μὲ τὰ καρποφόρα δένδρα· ὁ ἀσεβῆς εἶναι δένδρον ἄκαρπον, χηρῆσιμον μόνον διὰ τὴν φωτιάν.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ Β΄ ΨΑΛΜΟΥ

αὐτῶν τοὺς δεσμούςς· δηλαδή τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.

ἐκγελάσεται· θὰ περιπαίξῃ, θὰ γελάσῃ πολὺ μὲ τὰς σκέψεις αὐτῶν ταύτας.

ἐκμυκτηριεῖ· μέλλων τοῦ ἐκμυκτηρίζω· ἐμπαίξω, χλευάζω πολὺ.

κατάσχεσις· περιουσία, ἰδιοκτησία.

σύννετε· συνήμηι· συνετισθῆτε.

ἐν φόβῳ. . . ἐν τρόμῳ· μὲ φόβον. . . μὲ τρόμον.

ἐκκαυθῆ· ἐκ-καίομαι· καίω· καίω περισσότερον, ὀργίζομαι πολὺ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ—ΗΘΙΚΑ

Ὁ Ψαλμὸς οὗτος εἶναι Χριστολογικός, ἀναφέρεται δηλαδή εἰς τὸν Χριστόν. Εἶναι δὲ ὁ πάντων δραματικώτερος. Εἰς αὐτὸν διαλέγονται, α') οἱ ἐπαναστάται λαοί, ἄρχοντες καὶ βασιλεῖς· β') ὁ συγγραφεύς, ὅστις εἶναι ὁ Δαβὶδ καὶ γ') ὁ Χριστός.

ἰνατί· ὁ ποιητὴς προφητικῶς προβλέπει τὴν κατὰ τοῦ Χριστοῦ στάσιν τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ.

ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεύς· ταῦτα λέγει ὁ Χριστός. Μᾶς διδάσκει δὲ ὁ Ψαλμὸς οὗτος· νὰ πρᾶττωμεν τὸν Νόμον τοῦ Κυρίου καὶ νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτόν.

17. Ψαλμὸς ΚΑ΄

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

πρόσχες μοι· πρόσχε με, βοήθησέ με.

μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου· ἡ ἔννοια· τὰ παραπτώματα μου ἅς μὴ ἀπομακρύνουν τὴν σωτηρίαν μου.

ἄνοια· ἀνοησία, μωρία· ἡ ἔννοια· καὶ δὲν θὰ λογισθῆ τοῦτο ὡς ἀνοησία μου.

ἔρρῶσω· ἔσωσες.

ἔξουδένημα· λέγεται καὶ ἔξουθένημα· καὶ τὰ ρήματα ἔξου-

δενώω καὶ ἐξουθενώω-ῶ· θεωρῶ τι ἢ τινὰ ὡς οὐδέν, μηδέν, τίποτα· ἢ περιφρόνησις, τὸ ἀντικείμενον τῆς περιφρονήσεως.

ὁ ἐκσπάσας με· γεννήσας με.

ἐπερρίφην· ἢ ἔννοια· ἀπὸ τῆς γεννήσεώς μου εἰς σὲ ἀνετέθην· ἀφιερώθην.

πίονες· παχεῖς· ἰσχυροί.

ἐξεχύθην· ἐκχέομαι ἐπὶ προσώπων σημαίνει ρίπτομαι ἀφ' ὕψους, κρεμῶμαι· ἐνταῦθα ἐκρεμάσθην.

κοιλία· ἅπαν τὸ κοῖλον τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ἐπομένως καὶ τὸ κοῖλον τοῦ στήθους, ἔνθα ἡ καρδία.

χοῦς θανάτου· ὁ τάφος, τὸ μνήμα.

ᾠρυσαν· ἐνταῦθα, ἐτρύπησαν (διὰ τῶν ἡλῶν).

ἀντίληψις· βοήθεια, σωτηρία.

μονοκερώτων· ὁ μονόκερος εἶναι ζῶον μεγίστην ἰσχὺν ἔχον.

τὴν μονογενῆ μου· ἐννοεῖται ψ υ χ ή ν· τὴν μόνην.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Καὶ οὗτος ὁ Ψαλμὸς εἶναι Χριστολογικός. Ἄνήκει δὲ εἰς τὸν Δαβίδ, ὅστις ἐνταῦθα προφητεῖ τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ. Ἴδε καὶ διήγησιν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου· (κεφ. ΚΖ').

18. Ψαλμός. Ν'.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

Ὁ Θεός. ὦ Θεέ.

κατά· σημαίνει συμφωνίαν.

ἐπὶ πλεῖτον· περισσότερον.

ἐν τῷ κρῖνεσθαί σε· κατὰ τὴν κρίσιν σου· ὅταν θὰ κρίνης τοὺς ἀνθρώπους.

ὕσσώπω· δοτικὴ ὀργανικὴ· με ὕσσωπον· φυτὸν τι παρόμοιον πρὸς τὸν θύμον ἢ ἡδύοσμον.

ἀκουτιεῖς μοι· μέλλων τοῦ ἀκουτίζω· κάμω τινὰ νὰ ἀκούσῃ· κάνε με, ἀξιώσόν με νὰ ἀκούσω παρὰ σοῦ ὅτι θὰ ἔχω τὴν ἀγαλλίασιν, τὴν χαράν.

ὁστέα...· ἀνθρώπος ταπεινωθεῖς.

ἀντανέλης· ἀφαιρέσεως.

ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν· δός μοι τὴν σατηρίαν μου, ἥτις θὰ μοῦ φέρῃ ἀγαλλίασιν.

ἡγεμονικῶ· ἰσχυρῶ.

τὰς ὁδοὺς σου· τὸν Νόμον σου, τὸ θέλημά σου.

ἐξ αἰμάτων· λύτρωσέ με ἀπὸ τῆς ἐνοχῆς τοῦ φόνου.

ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου· ἐννοεῖται λέγουσα, διηγουμένη.

αἶνεσις· ὁ αἶνος, ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ.

εἰ ἠθέλησας· ἐὰν ἠθέλες θυσίαν, ἤμην ἔτοιμος νὰ σοὶ προσφέρω· (θυσίαν ἐξιλεώσεως διὰ τὸ ἁμάρτημά του).

οὐκ εὐδοκήσεις· ἡ ἔννοια· ὁ Θεὸς δὲν ἀγαπᾷ τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας.

θυσία τῷ Θεῶ· ἡ ἔννοια· ἀληθινὴ θυσία εἰς τὸν Θεὸν εἶναι ἡ συντριβὴ τοῦ φρονήματος, δηλαδὴ ἡ μετάνοια.

ἀγάθυνον· ἀγαθύνω· καθιστῶ τινὰ ἀγαθόν· πληρῶ μὲ ἀγαθὰ.

εὐδοκήσεις· μὲ εὐχαρίστησιν θὰ δεχθῆς.

θυσία δικαιοσύνης· δικαία θυσία, θυσία προερχομένη ἐξ ἀγαθῆς καὶ δικαίας καρδίας.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ—ΗΘΙΚΑ

Ὁ Ψαλμὸς εἶναι τοῦ Δαβίδ. Εἶναι δὲ τὸ ἀριστούργημα ὅλων τῶν Ψαλμῶν.

Ὁ Δαβὶδ περιέπεσεν εἰς μέγιστον ἁμάρτημα. Πολεμῶν πρὸς τοὺς Ἀμμωνίτας διέταξε νὰ τάξουν τὸν Οὐρίαν τὸν ἀξιωματικόν του εἰς ἐπικίνδυνον θέσιν μὲ τὸν σκοπὸν οὗτος μὲν νὰ φονευθῆ, αὐτὸς δὲ νὰ κάμῃ σύζυγον τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ὁ Οὐρίας ἐφονεύθη. Ὁ δὲ Δαβὶδ ἠλέγχθη σφοδρῶς διὰ τὴν πράξιν του αὐτὴν ἀπὸ τὸν προφήτην Νάθαν. Μετανοήσας ὁ Δαβίδ, διὰ τοῦ ψαλμοῦ τούτου παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ τὸν συγχωρήσῃ.

19. Ψαλμὸς ΡΛΣΤ' καὶ ΡΜΖ'.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΨΑΛΜΟΥ ΡΛΣΤ'.

ἐν τῷ μνησθῆναι· ὅταν ἐνεθυμήθημεν ἡμεῖς τὴν Σιών.

Σιών· ἡ Ἱερουσαλήμ, ἐκ τοῦ κυριωτέρου λόφου της.

ἐπηρώτησαν λόγους φδῶν· ἠρώτησαν ἡμᾶς περὶ τῶν φδῶν ἡμῶν καὶ περὶ τῶν ὕμνων ἡμῶν.

ὕμνον. ἐννοεῖται ἐπηρώτησαν ἡμᾶς.

ἐπιλησθείη ἡ δεξιὰ μου· ἐννοεῖται ἐ μ ο ὕ· νὰ μὲ λησμονήσῃ ἡ δεξιὰ μου· ἀρὰ καθ' ἑαυτοῦ.

προανατάξωμαι· προανατάσσω· προτάσσω, θέτω ἐμπρός, πρῶτα—πρῶτα· ἐννοεῖται, κολληθείη ἢ γλῶσσα...

εὐφροσύνη· ἡ χαρά, ἀγαλλίασις.

τὴν ἡμέραν Ἱερουσαλήμ· ἡ ἔννοια· τῶν λεγόντων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ὑποταγῆς τῆς Ἱερουσαλήμ (εἰς τοὺς Βαβυλωνίους).

ἐκκενοῦτε· ἐρημώσατε, καταστρέψατε.

ἕως ὁ θεμέλιος· μέχρι θεμελίων.

ἔδαφιεῖ· μέλλων τοῦ ἔδαφίζω· κατεδαφίζω· ἐνταῦθα, συν-
τρίβω, ἀφανίζω.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Ἄ Ο Ψαλμὸς οὗτος εἶναι ἀγνώστου ποιητοῦ. Ἀναφέρεται δὲ εἰς τοὺς χρόνους τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν Βαβυλῶνα ἐπὶ 70 ἔτη.

ποταμοὶ Βαβυλῶνος· Ὁ Εὐφράτης καὶ οἱ παραπόταμοὶ αὐτοῦ.

υἱοὶ Ἐδῶμ. Οἱ Ἐδωμίται, σύμμαχοι τῶν Βαβυλωνίων καὶ ἐχθροὶ τῶν Ἰουδαίων κατοικοῦντες τὴν Ἐδῶμ.

θυγάτηρ Βαβυλῶνος· ἡ Βαβυλῶν.

ΘΗΙΚΑ

Ἡ φιλοπατρία εἶναι ἀρετὴ. Ἡ ἄρνησις τῆς Πατρίδος ἰσο-
δυναμεῖ πρὸς τὴν ἄρνησιν τῆς Θρησκείας.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ ΨΑΛΜΟΥ ΡΜΖ'

ἐνίσχυσε· ἐδυνάμωσε.

ὁ τιθείς. . . ἡ ἔννοια· ὁ παρέχων εἰς σὲ τὴν εἰρήνην.

στέαρ· τὸ λίπος, τὸ πάχος.

πυρὸς· ὁ σίτος· ἡ ψίχα τοῦ σίτου.

ἐμπιμπλῶν· τὸ ρῆμα ἐμπιμπλῶ καὶ ἐμπίμπλημι· πληρῶ, γε-
μίζω· ἐνταῦθα· σὲ χορταίνει μὲ τὸ πάχος τοῦ σίτου.

τὸ λόγιον· ὁ λόγος, τὸ πρόσταγμα, ἡ διαταγή.

ὥς τάχους· ταχέως.

σποδός· τέφρα, στάκτη.

πάσσοντος· τὸ ρῆμα πάσσω· πασπαλίζω.

βάλλοντος· τὸ ρῆμα βάλλω, ρίπτω·

κρύσταλλον· ἡ χάλαζα.

ὡς ψωμούς· ὡς τεμάχια· ψωμός· τὸ τεμάχιον.

κατὰ πρόσωπον· ἐνώπιον, ἔμπροσθεν.

ρηήσεται· παθ. μέλ. τοῦ ρήματος ρέω· θὰ ρεύσουν τὰ ὕδα-
τα. (κατὰ Ἑλληνικὴν σύνταξιν).

ὑποστήσεται· μέλλων τοῦ ὑφίσταμαι· ὑπομένω.

ἀλληλούϊα· λέξις Ἑβραϊκὴ (χαλελοῦ-Γιά), αἰνεῖτε τὸν Θεόν.

Τὸ Γιά εἶναι συγκεκριμένος τύπος τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ,
Γιαχβέ· καὶ τὸ πλήρες, Γιεχωβά. = ὁ Ὁν. . .

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Ὁ Ψαλμὸς οὗτος εἶναι τῶν προφητῶν Ἀγγαίου καὶ Ζαχα-
ρίου. Ἐξυμνεῖται δὲ ἐν αὐτῷ ἡ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ, ὁ
ὁποῖος προστατεύει τὴν Ἱερουσαλήμ.

20. Στίχοι κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν Ψαλμῶν

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

Ψαλμὸς Η'.

ὡς θαυμασίον· πόσον εἶναι ἄξιον θαυμασμοῦ τὸ ὄνομά σου!

ἐπήρθη· ἀνυψώθη· παθ. ἄορ. τοῦ ἐπαίρομαι.

κατηρτίσω· καταρτίζομαι· ἐτοιμάζω· συνθέτω.

τοῦ καταλῦσαι· συναρθρον τελικὸν ἀπαρέμφατον· ἵνα κα-
ταλύσης, καταργήσης, ἐξουδενώσης.

Ψαλμὸς ΚΓ'.

ἄρατε πύλας· αἶρω τὰς πύλας· ἀνοίγω τὰς πύλας τῆς πό-
λεως.

Ψαλμὸς ΕΖ'.

ἀναστήτω· ὡς ἐγερθῆ.

Ψαλμὸς ΕΗ'.

βρῶμα· τροφή· ἡ ἔννοια, ἀντὶ τροφῆς.

Ψαλμὸς ΟΘ'.

ἐπίβλεπον καὶ ἴδε· ἐπιβλέπω σημαίνει ρίπτω τὰ βλέμματα (κάτω)· ὄρω δὲ σημαίνει παρατηρῶ.

Ψαλμὸς ΡΙΖ'.

ἐξομολογεῖσθε· τὸ ἐξομολογοῦμαι ἐνταῦθα σημαίνει δοξολογῶ· ψάλλω, μεγαλύνω.

ὅτι ἀγαθός· ἐννοεῖται ἐστὶ διότι εἶναι ἀγαθός.

ἀποδοκιμάζω· κρίνω τι ὡς ἀκατάλληλον.

ἐγένετο αὐτῇ· δηλαδή ἡ κεφαλὴ τῆς γωνίας ἢ ἡ γωνία.

ἐπέφανεν· ἐφανερώθη ἢ ἐφανέρωσε τὸ φῶς του.

ἐν τοῖς πυκάζουσιν· ὁ πυκάζων· τὸ ρῆμα πυκάζω· πυκνώνω, ἐνώνω· δένω. Οἱ πυκάζοντες τοῦ ναοῦ ἦσαν ἐκεῖνοι ποὺ ἔφερον δεδεμένα διὰ σχοινοῦ τὰ ζῶα εἰς τὸν ναὸν πρὸς θυσίαν.

ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου· Τὸ θυσιαστήριον— τῶν ὀλοκαυτωμάτων — εἶχεν εἰς ἐκάστην γωνίαν ἀνά ἓν κέρασ. (Ἴδε Σκητὴν Μαρτυροῦ).

Ψαλμὸς ΠΑ'.

ἀνάστα· ἀντὶ ἀνάστηθι, σήκω.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΗΘΙΚΑ

Πάντες οἱ Ψαλμοὶ οὗτοι εἶναι Χριστολογικοὶ καὶ ἀνήκουν εἰς διαφόρους ποιητάς. Τοῦ Δαβὶδ εἶναι οἱ Η', ΚΓ', ΕΖ' καὶ ΞΗ'. Τοῦ Ἀσάφ οἱ ΟΘ' καὶ ΠΑ', ὁ δὲ ΡΙΖ' ἀγνώστου ποιητοῦ.

ἐπίσκεψαι τὴν ἀμπελον ταύτην· Τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαὸν καὶ κατόπιν τοὺς Χριστιανούς.

Οἱ Ψαλμοὶ ἐψάλλοντο τῇ συνοδείᾳ ὀργάνων μουσικῶν, ὅπως τοῦ ψαλτηρίου, τῆς κιθάρας κλπ. Τὸ Ψαλτήριον τέλος εἶναι βιβλίον λειτουργικὸν σήμερον καὶ τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν Χριστιανῶν.

21. Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὰς Παροιμίας καὶ τὴν Σοφίαν τοῦ Σολομῶντος.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ὀλιγώρει· προστακτικὴ τοῦ ὀλιγορῶ· ὀλίγον φροντίζω,

ὀλίγον ἐκτιμῶ· δὲν προσέχω· ἢ ἔννοια. νὰ φροντίξης, νὰ ἐκτιμῶς τὴν παιδείαν τοῦ Κυρίου.

ἐκλύω* ἐκλύω· δυσανασχετῶ, στενοχωροῦμαι.

γενεσιουργός* ὁ δημιουργός.

ἐμπορεύεται* μεταχειρίζεται.

συμπορευόμενος* συναναστροφόμενος.

εὐστάθεια* σταθερότης (πολιτικῆ-διοικητικῆ).

ψωμίξω* ὡς ἡ τροφὸς ἐμβάλλω εἰς τὸ στόμα τινὸς τεμάχια ἄρτου· τρέφω.

δίκαιος ἔάν* ἢ ἔννοια· ὅταν τις φύσῃ νὰ ἀποθάνῃ δίκαιος (εὐσεβῆς).

τίμιον* ἄξιον τιμῆς, ἔντιμον.

πολιά* κατηγορούμενον τοῦ φ ρ ό ν η σ ι ς.

γήρως* εἶναι γενικὴ πτώσις· γήρατος.

εὐάρεστος γενόμενος* δηλαδὴ ὁ δίκαιος.

βασκανία* τὸ μάτιασμα· ὁ φθόνος· ἢ μαγεία.

φauλότητος* γενικὴ ὑποκειμενικῆ· τῶν φauλῶν.

μεταλλεύει* τὸ ρῆμα μεταλλεύω· σκάπτω· ἐνταῦθα εἰς ἠθικὴν ἔννοιαν· ὑποσκάπτει.

τελειωθεῖς* γενόμενος τέλειος ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ὁ δίκαιος· τὸ ρῆμα τελειοῦμαι

κηρία* κηρῆθραι.

κατέσκαψε* ἐννοεῖται τὸν οἶκον αὐτῆς.

ἐλασσονοῦσι* ἐλασσονέω· ὦ· ἀπὸ τὸ ἔλαττον ἢ ἐλασσον· σμικραίνουσι.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Παροιμίαι* εἶναι βραχέα γνωμικὰ καὶ ἀποφθέγματα φιλοσοφικά, πλήρη σημασίας θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς· ὁ σκοπὸς τῶν εἶναι διδακτικός.

Σοφία* Ἡ σοφία ἢ προερχομένη παρὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀληθῆς σοφία. Αὕτη ὄθεν πηγάζει ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησεν.

ἀρχὴ σοφίας* τὸ πρῶτον στοιχεῖον, τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς ἀληθινῆς σοφίας εἶναι ἢ εὐσέβεια, ἢ πίστις εἰς τὸν Θεόν.

πλῆθος σοφῶν. . . παράβαλε τὸ τοῦ Πλάτωνος· ὅταν οἱ βασιλεῖς φιλοσοφῆσωσιν, ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν.

ἐν παντί τόπῳ ὀφθαλμοί· παράβαλε τὸ τῶν Ἑλλήνων, ἔστι δίκης ὀφθαλμός, ὡς τὰ πανθ' ὄρᾱ. (Φιλίμων).

22. Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιαστήν καὶ τὴν Σοφίαν Σειράχ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ματαιότης ματαιότητων. . . Ἑβραϊκὸς τρόπος σχηματισμοῦ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ· παράβαλε : ἄσμα ἁσμάτων, ἀμὴν ἀμὴν, αἰὼν αἰῶνος, αἰῶνας αἰώνων κλπ.· κατ' ἐξοχὴν ματαιότης.

πορεύεται· ἀποθνήσκει· *ἔρχεται*· γεννᾶται.

πᾶν πρόσφατον· νέον· νεωστὶ γιγνόμενον.

ἀπορία· πτωχεία.

μέμψη· μέφομαι· κατηγορῶ.

φῶς· ἄνθρωπος· ψυχὴ· ὑπαρξίς·

ἀγαθὸν ἔλαιον· ἐκλεκτόν.

πολλὴν κακίαν. . . πολλὰ κακά.

ἐδίδαξεν· γνωμικὸς ἀόριστος· συνήθως διδάσκει.

ἄλβος· πλοῦτος· περιουσία· βιός.

πειρασμός· δοκιμασία· δοκιμή.

ἐμπιστεύσης· ἐμπιστεύομαι.

ἔκκλινε· ἐκκλίνω· στρέφω· παραδίδω.

καρδία· τὰ μυστικά, αἱ ὑποθέσεις, οἱ διαλογισμοί.

ἔφισος· ἐντελῶς ἴσος· ὅμοιος.

ἐν ἡμέραις νεότητος· κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς νεότητός σου. ὅταν εἶσαι νέος.

ἡμέραι κακίας· ὅτε τις πράττει τὸ κακόν·

ἐπορεύθη· ἀποθνήσκει· γνωμικὸς ἀόριστος, ὅπως καὶ τὸ *ἐκύκλωσεν*.

οἱ κοπτόμενοι· οἱ θρηνηδοί· οἱ μοιρολογίστρες.

ἀνθέμιον χρυσίου· ἐλέγετο οὕτως ὁ καθαρὸς, ὁ ἐκλεκτὸς χρυσός. (Σουΐδας).

συντροχάση· συντροχάζω· τροχὸς -σύν· συντρέχω, ἡ ἔννοια· συντριβῆ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ - ΗΘΙΚΑ

Ὁ Ἐκκλησιαστής εἶναι ἔργον τοῦ Σολομῶντος, εἶναι δὲ βι-

βλίον, τὸ ὁποῖον ἔγραψε κατὰ τὸ γῆρας του διὰ τοῦτο ἐξ ἰδίας πείρας μᾶς διδάσκει τὴν ματαιότητα τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον.

Πιστεύει εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ διδάσκει ὅτι «τὸ φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν καὶ τηρεῖν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐστὶν ἀληθῆς σοφία».

Ἡ δὲ Σοφία Σειράχ, εἶναι βιβλίον ὅμοιον πρὸς τὴν Σοφίαν Σολομῶντος.

πᾶν πρόσφορον Παράβαλε τὸ τῶν Ἑλλήνων : «οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον».

ἄνθρωπος οὐκ ἔστι δίκαιος μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ ἄνθρωπος λόγῳ τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος γεννᾶται μὲ τὴν ἐνοχλὴν τοῦ ἁμαρτήματος τούτου. Παράβαλε τὸ τοῦ Ἰώβ : «οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ὃς ζήσεται ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οὐχ ἁμαρτήσῃ».

πρὶν τελευτῆς. Παράβαλε τὸ τοῦ Σόλωνος : «μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακάριζε».

ἀνατραπῆ, συντριβῆ, συντροχάση. . . μεταφοραὶ τῶν αἰτίων, ἐξ ὧν προέρχεται ὁ θάνατος, καὶ δὴ αἰφνιδίως.

Μετὰ τὸν θάνατον τὸ μὲν σῶμα διαλύεται, ἡ δὲ ψυχὴ ζῆ ἀθάνατος.

Γ'.—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Οἱ Προφῆται τῶν Ἑβραίων.

Ἡ λέξις προφήτης εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἔχει δύο σημασίας· α') σημαίνει τὸν διδάσκαλον καὶ β') τὸν προλέγοντα τὴν βουλήν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τὰς δύο αὐτὰς σημασίας οἱ Ἑβραῖοι δὲν μεταχειρίζοντο τὴν αὐτὴν λέξιν, ὅπως ἡμεῖς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν—προφήτης,—ἀλλ' εἶχον ἰδίαν δι' ἐκάστην σημασίαν. Οὕτως τὸν διδάσκαλον ἔλεγον ναμπεί, τὸν προλέγοντα δὲ ροεὶμ καὶ χοζάμ. (προβλέπων· προορῶν).

Προφῆται εἰς τὴν γενικὴν σημασίαν τοῦ διδασκάλου καὶ δημοσίου κήρυκος—ιεροκήρυκος—ἦσαν ὁ Μωϋσῆς, ὁ Ἄαρων καὶ πᾶς ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀνὴρ ἢ γυνή. Προφῆται π.χ. ἦσαν καὶ οἱ Νάθαν, Δαβίδ, Ἀχία, Ἀνανί, Ἰού, Ἡλίας, Ἐλισαῖος, Μιχαίας, Ὠδῆδ, κλπ. καὶ αἱ Δεββόρα, Ὀλδᾶ, Μαριάμ κλπ.

Οἱ γράψαντες ὅμως τὰς προφητείας τῶν εἰς βιβλίον ἰδιαιτερον εἶναι οἱ δεκαῆξ γνωστοί, οἱ διαιρούμενοι εἰς μείζονας καὶ ἐλάσσονας.

Οἱ προφῆται—καὶ μάλιστα οἱ 16—ἐξεπαιδεύοντο εἰς εἰδικὰς σχολὰς—σχολαὶ τῶν προφητῶν—μόνος δὲ ἐκ τούτων ὁ Ἄμώς δὲν ἐφοίτησεν εἰς αὐτάς. Πρῶτος, ὅστις ἴδρυσεν προφητικὰς σχολὰς ἦτο ὁ κριτὴς Σαμουήλ· μετὰ τοῦτον ὁ Ἐσδρας καὶ ἄλλοι.

Εἰς τὰς σχολὰς αὐτὰς οἱ προσερχόμενοι ἐδιδάσκοντο τὰ τῆς θρησκείας καὶ τὰ τῆς λατρείας ἐπακριβῶς.

Ἦσαν δὲ οἱ προφῆται κυρίως κήρυκες τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς· ἦσαν διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ καὶ ὁδηγοὶ αὐτοῦ.

Τοιοῦτος κατ' ἐξοχὴν ἀπέβη ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, χρισθεὶς ὡς Προφήτης ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Οἱ προφῆται ἀφιερούμενοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ ἐχρόντο μὲ ἅγιον ἔλαιον—τὸ χρῶμα—, διὸ ἐλέγοντο *χρῆστοὶ Θεοῦ*. Μὲ τὸ χρῶμα αὐτὸ ἐχρόντο καὶ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἑβραίων—χριστοὶ ἢ κεχρισμένοι—καθὼς καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, ὀνομαζόμενος διὰ τοῦτο *Χριστὸς Κυρίου*.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου πνεύματος προφήτης, ἀρχιερεὺς καὶ βασιλεὺς τοῦ κόσμου, διὸ λέγεται γενικῶς *Χριστός*. (Ἴδε Λουκ. Δ' 16—20).

23. Προφητεία τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ἀπὸ προσώπου Κυρίου ἀπὸ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου, διότι ὁ Ἰωνᾶς ἐνόμιζεν ὅτι ὁ Θεὸς μόνον εἰς Ἰουδαίαν κατοικεῖ.

βαδίζον πλέον· μεταβαῖνον.

κλύδων τρικυμία (κλήδων, εἶδος μαντείας· ὁ κλήδονας).

κουφισθῆναι νὰ γίνῃ ἐλαφρότερον (καὶ μὴ βυθισθῆ).

ἔρρεγχε ρέγchw· καὶ ρέγκw· ροχαλίζw.

σάλος κίνησις· τρικυμία.

μετεωρισμός· τὰ κύματα, τὰ ὕδατα.

ἀπῶμαι· παρακείμενος τοῦ ἀπωθεῦμαι· ἔχω ἀπομακρυνθῆ, ἀποδιωχθῆ.

προσθήσω. προστίθημι· ἡ ἔννοια : θὰ ζήσω, ἵνα ἀναβλέψω καὶ ἄλιν εἰς τὸν ἅγιον ναόν σου !

κατέβην εἰς γῆν· εἰς τὸν ἄδην.

ἐκ φθορᾶς· ἐκ τοῦ τάφου, ἐκ τοῦ θανάτου.

εἰς σωτήριον· εἰς σωτηρίαν· πρὸς σωτηρίαν μου.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ—ἨΘΙΚΑ

Ἰωνᾶς· υἱὸς τοῦ Ἀμαθί. Ἔζη εἰς Γαλιλαίαν.

Νινευῆ· ἡ μεγάλη πόλις, πρωτεύουσα τῶν Ἀσσυρίων· πόλις τῆς Μεσοποταμίας.

Θαρσεῖς· λέγεται καὶ Θαρσίς· πόλις ἐμπορική, πλουσία καὶ μεγάλη τῆς Μεσογείου, ἄγνωστον ποῦ κειμένη. Ἴσως ἢ ἐν Ἰσπανίᾳ Ταρτησός.

Ἰόπη· τὸ ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλήμ· ἢ Γιάφα.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ὁ Ἰωνᾶς ἐνόμιζεν, ὅτι φεύγων ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην εἰς Ἐθαρσεῖς θὰ διέφευγε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ ἔπραξεν ὄχι ἔνεκα παρακοῆς καὶ ἀσεβείας, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ψευσθῆ ἑαυτὸς πρὸς τοὺς Νινευίτας. Διότι ἐγνώριζεν, ὅτι, ἂν μετενόουν οὗτοι, ὁ Θεὸς δὲν θὰ τοὺς κατέστρεφεν, ὅπως καὶ ἔγινε· τοιοῦτοτρόπως δὲν θὰ ἐπληθύνοντο τὰ λόγια τοῦ Ἰωνᾶ.

Ἡ δὲ ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους παραμονὴ τοῦ Ἰωνᾶ εἶναι συμβολικὴ προφητεία τῆς τριημέρου ταφῆς τοῦ Ἰησοῦ. Περὶ τούτου μᾶς ὁμιλεῖ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἐν Ματθ. IB' 39, 41. Λουκ. IA' 29-32.

οἱ φυλασσόμενοι μάταια· λέγεται προφητικῶς περὶ τῆς φρουρήσεως τοῦ τάφου τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν.

24. Κήρυγμα μετανοίας.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ἐν βασιλείᾳ· ἐπὶ τῆς βασιλείας.

ἐνωτίζου· ἐνωτίζομαι· (ἐν -οῦς)· ἀκούω μετὰ προσοχῆς· προσέχω.

ὑψωσα· ἐμεγάλωσα.

ἠθέτησεν· ἀθετῶ· δὲν παραδέχομαι, ἀκυρῶ, ἀπορρίπτω.

οὐ συνῆκεν· ἐννοεῖται ἔ μ ε'· δὲν με ἐνόησεν.

ἀπηλλοτριώθησαν· ἀπαλλοτριουῦμαι· ἀποξενώνομαι.

εἰς τὰ ὀπίσω· ἐπὶ χρόνου σημαίνει τὸ μέλλον· εἰς τὸ μέλλον· ἀπεξενώθητε εἰς τὸ μέλλον· θὰ ἀποξενωθῆτε (τῆς προστασίας μου).

τί ἔτι· διατὶ ἀκόμη... (θέλετε...)

πληγῆτε· νὰ κτυπηθῆτε, νὰ τιμωρηθῆτε.

πᾶσα κεφαλὴ· ὅλη ἡ κεφαλὴ.

ἄλλοτριοὶ· ξένοι· ἐχθροί.

τί ἐμοί· ἐννοεῖται ἐ σ τ ἰ· διατὶ.

αὐλή μου· ἡ αὐλή τοῦ ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων, ἔνθα κατὰ τὰς θυσίας ἔμενον ὁ λαός.

οὐ προσθήσεσθε· δὲν θὰ ζῆσετε, δὲν θὰ ἀξιωθῆτε.

διαλεχθῶμεν· ἐξηγηθῶμεν· νὰ λογαριασθῶμεν, νὰ κριθῶμεν.

φοινικοῦν· ὁ φοινικοῦς καὶ φοινικίαι· ὁ ἔχων χροῶμα ἀνοικτὸν ἐρυθρόν· ὁ κοκκινοβαφής.

κατέδεται· μέλλον τοῦ κατεσθίω θὰ καταφάγη.

ἐμφανές· περιφανές· περιβλεπτον.

ὄρος Κυρίου· ἡ Σιών· ἡ Ἱερουσαλήμ.

συγκόπτω· ἐνταῦθα μετατρέπω· μεταβάλλω, μεταποιῶ.

ζιβῦναι· καὶ σιβήνη· καὶ ζηβήνη καὶ ζηβύνιον· τὸ ξίφος, ἡ λόγχη, τὸ δόρυ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

βασιλεία Ὁξίου καὶ Ἰωάθαμ κλπ. περὶ τὸ ἔτος 750 π.Χ.

υἱὸς ἐγέννησα κλπ. Οὗτος εἶναι ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, ὁ πάντοτε ἀγνώμων πρὸς τὸν Θεόν.

Σοδόμων . . . Γομόρρας· αἱ γνωσταὶ πόλεις τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης, αἱ ὁποῖαι κατεστράφησαν διὰ τὰς ἀνομίας τῶν κατοίκων αὐτῶν. Μετωνυμικῶς ὁ Ἡσαΐας μεταχειρίζεται τὰς λέξεις ταύτας ἐπὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν διὰ νὰ δεῖξη τὸ ὕψος τῆς ἀνομίας εἰς ἣν περιέπεσαν οὗτοι.

ὡς χιόνα λευκανῶ· δηλοῖ τὴν εὐσπλαχνίαν καὶ ἀνεξικακίαν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀγνιστικὴν δύναμιν αὐτοῦ. Δὲν θέλει τὰς θυσίας των, διότι αὗται προέρχονται ἀπὸ χειρας ἀνόμων. Γενῆτε ἠθικῶς καθαροὶ καὶ τότε θὰ δεχθῶ τὰς θυσίας σας καὶ θὰ σᾶς συγχωρήσω, λέγει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Ἡσαΐου.

ἐσχάταις ἡμέραις. Οἱ Ἑβραῖοι διήρουν τὸν χρόνον εἰς δύο αἰῶνας· α') τὸν παρόντα καὶ β') τὸν μέλλοντα. Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ αἱ πρῶται τοῦ μέλλοντος λέγονται ἔσχατοι. Τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος θὰ τὴν ἔκαμεν ἡ ἔλευσις τοῦ Μεσσίου κατὰ τοὺς Ἑβραίους.

ἐκ Σιών ἐξελεύσεται· ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία.

25. Προφητεῖαι τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

Κεφ. Ζ'.

Σαβαώθ. Ἑβραϊκὴ λέξις· δυνάμεις· Κύριος δυνάμεων· οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ.

οἶκος Δαβίδ· γενεά, ἀπόγονοι τοῦ Δαβίδ· οἱ Ἰσραηλίται.

μὴ μικρόν· ἡ σύνταξις· τὸ παρέχειν τοῖς ἀνθρώποις ἀγῶνα οὐ μικρόν—ἐστίν—δὲν εἶναι μικρόν πρᾶγμα εἰς ὑμᾶς νὰ παρ-

έχετε πράγματα εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἐννοεῖται, τοῦ Θεοῦ, τοὺς προφήτας δηλαδή.

ἀγῶνα παρέχω· πράγματα παρέχω· ἐνοχλήσεις, φροντίδας.

καταλειφθήσεται ἀπό· θὰ ἐγκαταλειφθῆ ἡ χώρα, τὴν ὁποῖαν σὺ φοβεῖσαι, ἀπὸ τοὺς δύο βασιλεῖς· (τῆς Σαμαρείας καὶ τῆς Δαμασκοῦ). (Ἑσ. κεφ. Ζ').

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Ὁ Ἑσαίας προφητεύει ταῦτα πρὸς τὸν βασιλέα τοῦ βασιλείου τῆς Ἱερουσαλήμ Ἀχαζ· καὶ λέγει ὅτι ὁ Θεὸς θὰ τιμωρήσῃ καὶ τὸν βασιλέα τῆς Συρίας καὶ τὸν τῆς Σαμαρείας, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ ἐκστρατεύσουν κατ' αὐτοῦ. Καὶ ἂν δὲν πιστεύῃ τοῦ λέγει, ἅς ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν θαῦμα. Ὁ δὲ Ἀχαζ εἶπεν, ὅτι πιστεύει καὶ ὅτι ποτὲ δὲν θὰ πειράσῃ τὸν Κύριον ζητῶν ἀπ' αὐτὸν σημεῖον — θαῦμα. — Ὁ Ἑσαίας ὅμως λέγει τὸ θαῦμα τῆς παρθένου, τὸ ὁποῖον θὰ δοθῆ εἰς αὐτούς.

Ἐμμανουήλ. Ἑβραϊκὴ λέξις. ἐρμηνεύεται : μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός.

Κεφ. Θ'

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

ὁδὸς θαλάσσης· Ἑβραϊσμός· παραθαλάσσιος.

ἐν χώρᾳ σκιᾶς θανάτου· εἰς τὴν χώραν, τὴν ὁποῖαν ἐπισκιάζει ὁ θάνατος· ἢ εἰς ἣν ὁ θάνατος ῥίπτει τὴν σκιάν του· κυριαρχεῖ.

ὁ κατήγαγες· τὸ ὁποῖον ὠδήγησες (ἐνταῦθα ἐκ τῆς Ἀσσυριακῆς αἰχμαλωσίας) πληρώσας αὐτὸ μὲ τὴν χαρὰν σου.

ἐν ἀμῆτῳ· ἄμνητος· ὁ θερισμός· κατὰ τὸν θερισμόν.

διαιροῦμενοι σκῦλα· οἱ μοιραζόμενοι λάφυρα.

ὅτι παιδίον... διότι...

ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ· ἡ ἰσχὺς του, ἡ ἐξουσία του.

ἐπὶ τοῦ ὄμου· μεταφορὰ· τὴν ἐξουσίαν θὰ ἔχῃ ἀφ' ἑαυτοῦ.

καὶ ὑγίαν αὐτῷ· δοτικὴ χαριστικὴ· χάριν αὐτοῦ.

κατορθῶσαι· νὰ ἀνορθώσῃ αὐτήν· (οὐσαν πεπτωκυῖαν).

ἀντιλαβέσθαι· νὰ βοηθήσῃ, νὰ συνδράμῃ, νὰ ἀνυψώσῃ.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Λέγει ὁ Ἡσαΐας: τὴν χώραν τῆς Γαλιλαίας, τὴν ὁποίαν ἐταπείνωσεν ὁ Θεός, θὰ καταστήσῃ πάλιν ἔνδοξον, διότι ἐκεῖ θὰ διδάξῃ ὁ Μεσσίας.

χώρα Ζαβουλών, γῆ Νεφθαλείμ. Δύο μεγάλαι χώραι τῆς Γαλιλαίας. Ὀνομάζεται δὲ αὕτη **Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν**, διότι εἶχε καταπατηθῆ ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν, δηλαδὴ τῶν εἰδωλολατρῶν. Φοίνικες, Σύριοι καὶ Ἀσιανοὶ εἰδωλολάτραι εἶχον κατοικήσει ἰδίως τὸ βόρειον τμήμα αὐτῆς. Ἔνεκα τούτου λέγεται ὅτι ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαὸς αὐτῆς εὐρίσκετο εἰς θρησκευτικὸν σκοτός.

ἐπὶ τὸν θρόνον Δαβὶδ. Ὁ Χριστὸς ἦτο ἀπόγονος τοῦ Δαβὶδ καὶ ὠνομάσθη βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

«Ἰδοὺ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει
καὶ τέξεται υἱόν»
(Ἡσαΐας)

Κεφ. ΙΑ΄

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

θάβδος: βλαστός, κλωνάρι.

ἐμπλήσει: ἐμπίμπλημι· τὸ ὑποκείμενον, ὁ Θεός.

κατὰ τὴν δόξαν. . . τὴν λαλιάν: τὴν μορφήν, τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν οὐμίαν· ἦτοι δὲν θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὸ πρόσωπον, δὲν θὰ εἶναι προσωπολήπτης.

δικαιοσύνην ἐξωσμένος: προσωποποιεῖ τὴν δικαιοσύνην.

ἠλειμένος: παρακ. τοῦ ἐλίσσω καὶ εἰλίσσω. τυλιγμένος, ἐξωσμένος.

ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν. . . ἐννοεῖται, ἔσται ἄρχειν.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Ἰεσσαΐ. Ὁ πατήρ τοῦ Δαβίδ· ρίζα Ἰεσσαΐ· ὁ οἶκος ἡ οἰκογένεια, ἡ γενεά, ἡ πατριὰ τοῦ Ἰεσσαΐ. Ἐξ αὐτοῦ θὰ προέλθῃ ὁ Μεσσίας.

26 Τὸ ἔργον τοῦ Μεσσίου

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

Κεφ. Η΄.

διασκεδάσει. . . διασκεδάννυμι· διασκορπίζω.

ἐμμείνη· δὲν θὰ μείνη μαζί σας, ἦτοι δὲν θὰ τὸ ἐκτελέσετε, δὲν θὰ τὸ κατορθώσετε.

Κεφ. ΛΕ΄

ἐξανθήσει, ὑλοχαρήσει, ἀγαλλιάσεται· κατ' Ἀττικὴν σύνταξιν· ὑποκείμενον· **τὰ ἔρημα**· τοῦτέστιν ἡ ἔρημος τοῦ Ἰορδάνου· **ὑλοχαρῶ**· καταπληκτικῶς αὐξάνω.

αὐτῇ· εἰς τὴν ἔρημον τοῦ Ἰορδάνου.

ἀνειμένα· τὸ ρῆμα· ἀνίημι· χαλαρωμένοι, ἀνίσχυροι.

γόνατα παραλελυμένα· ἐκ τοῦ φόβου.

παρακαλῶ· παρηγορῶ· ἐνθαρρύνω.

ἀλεῖται· μέλλον τοῦ ἄλλομαι· πηδῶ.

μογίλαλος· ὁ μόλις λαλῶν· ὁ μετὰ κόπου λαλῶν ὁ βραδύγλωσσος, ὁ κωφὸς καὶ ἄλαλος.

Κεφ. Ξ΄

δόξα· λάμπεις, τὸ σέλας· εἰς ἔννοιαν ἠθικὴν.

γνόφος· καὶ δνόφος· ὁ ζόφος· ἡ μαυράδα ἢ μαυρίλα.

ἦκασι· τὸ ρῆμα ἦκω· ἔχω ἔλθει, εἶμαι παρὼν. φθάνω.

ἐκστήσῃ· μέλλον τοῦ ἐξίσταμαι· ἀπορῶ· θαυμάζω, ἐκπλήτομαι.

μεταβαλεῖ· θὰ στραφῇ πρὸς σέ ὁ πλοῦτος τῆς θαλάσσης. . . μέλλον τοῦ μεταβάλλω.

σωτήριον· ἡ σωτηρία.

εὐαγγελιοῦνται· μέσος μέλλον τοῦ εὐαγγελίζομαι· φέρω καλήν, ἀγαθὴν ἀγγελίαν, εἶδησιν· (εὐάγγελος).

Κεφ. ΞΑ΄

ιάσασθαι· τελικὸν ἀπαρέμφ. τοῦ ἰῶμαι· θεραπεύω.

ἄφεις· ἀπολύτρωσις· ἐλευθερία· ἀφίημι· ἐλευθερώνω.

καλέσαι· ἡ σύνταξις· ἀπέσταλκέ με ὁ Κύριος. . . . καλέσαι τὸν ἐνιαυτὸν τοῦ Κυρίου δεκτόν. . .

ἐνιαυτὸς Κυρίου· ὁ χρόνος, τὸ ἔτος, ὁ αἰὼν τοῦ Κυρίου· ὁ χρόνος, καθ' ὃν θὰ ἀποστεύῃ τὸν Σωτῆρα.

δεκτόν· εὐπρόσδεκτον· δεκτόν· ἦτοι οἱ ἄνθρωποι νὰ δεχθοῦν τὸν Σωτῆρα.

καλέσαι· τὸ ρῆμα καλῶ, προσκαλῶ, ὀνομάζω, ἐνταῦθα σημαίνει κηρύττω· νὰ κηρύξω.

ἡμέραν ἀνταποδόσεως· ἐννοεῖται **καλέσαι**· νὰ κηρύξω τὴν μέλλουσαν κρίσιν· (ἀνταπόδοσιν).

παρακαλέσαι· παρακαλῶ· παρηγορῶ.

δοθῆναι. . . **δοῦναι**· ἐπανάληψις· (σχῆμα ρητορικόν).

καταστολή· στολή· ἐνδυμασία· κόσμημα· (δοῦναι).

ἀκηδία· ἔλλειψις φροντίδος. περιφρόνησις.

ἐξαναστήσουσι· ἐξάνιστημι· ἐκ νέου ἰδρῶν. ἐπανιδρῶν.

καινοῦσι· μέλλον τοῦ καινίζω· κάμνω τι νέον.

ἀροτήρ· ὁ γεωργός.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Κεφ. ΔΕ'.— Ἡ ἔρημος τοῦ Ἰορδάνου εἶναι ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον ἐβάπτισε κατόπιν ὁ Ἰωάννης. Ἐκεῖ τὸ πρῶτον ἠκούσθη τὸ κήρυγμα τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.

Λίβανος καὶ Κάρμηλος· δύο ὄρη τῆς Γαλιλαίας πρὸς τὴν Συρίαν καὶ τὴν Μεσόγειον. Ὁ Λίβανος ἦτο περίφημος διὰ τὴν ξυλείαν του· ὁ Κάρμηλος ἐνδοξος, διότι ἐπ' αὐτοῦ ἔζησαν οἱ προφῆται Ἡλίας καὶ Ἐλισαῖος.

Κεφ. Ε'.— Ἡ Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Μεσσίου θὰ λάβῃ ὄψιν πανηγυρικὴν.

Μαδιάμ· χώρα πλουσία πρὸς νότον, εἰς Ἀραβίαν.

Γαιφά· ὁμοίως χώρα τῆς Ἀραβίας.

Σαβά· καὶ Σεβά· ἡ Εὐδαίμων Ἀραβία καὶ ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς· χώρα πλουσιωτάτη.

Κεφ. ΙΑ'.— **ἄλειμμα εὐφροσύνης**· κατὰ τὰς ἡμέρας χαρᾶς οἱ Ἑβραῖοι ἤλειπον τὸ πρόσωπον καὶ τὴν κεφαλὴν μὲ εἰδικὸν ἀρωματῶδες ἔλαιον.

καὶ ἤξουσιν ἀλλογενεῖς. Μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου τὴν χώραν θὰ καταλάβουν ἀλλογενεῖς καὶ ἀλλόφυλοι. Πρὸ δὲ τῆς Δευτέρας τοῦ Χριστοῦ παρουσίας θὰ συναχθοῦν οἱ Ἰσραηλιταὶ καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ θὰ ἀνασυστήσουν τὸ ἔνδοξον κράτος τοῦ Δαβίδ. (Ἰδε καὶ Λουκᾶ ΚΑ' 24).

Πάντα δὲ τὰ ἀνωτέρω κεφάλαια ἀναφέρονται εἰς τὴν ἔλευσιν τοῦ Μεσσίου. Διὰ τοῦτο ὁ Ἡσαΐας ἀπὸ ὅλους τοὺς προφήτας εἶναι ὁ σπουδαιότερος. Αὐτὸς προκειμένου περὶ τοῦ Χριστοῦ μᾶλλον διηγεῖται—εὐαγγελίζεται—παρὰ προφητεύει. Διὸ ὠνομάσθη πέμπτος Εὐαγγελιστής.

27. Τὸ πάθος τοῦ Μεσσίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

συνήσει· μέλλον τοῦ συνίημι· πέμπω ὁμοῦ· ἡ ἔννοια : ἰδοὺ θὰ ἔλθῃ, θὰ συναναστραφῆ· θὰ εὐδοκιμήσῃ· θὰ προκόψῃ, ὁ παῖς μου, ὁ υἱός μου. . . (λέγει ὁ Θεός).

μετεωρισθήσεται· θὰ μετεωρισθῆ· τὸ ρῆμα, μετεωρίζομαι, ὑψώνομαι, καὶ μεταφορικῶς, ἐπαινοῦμαι, ὑψοῦμαι, δοξάζομαι.

ἐπὶ σέ· τὸν υἱόν (τοῦ Θεοῦ), τὸν Μεσσίαν.

ἐκιστήσονται· θὰ ἐκπλαγοῦν.

οὕτως ἀδοξήσει· τόσον πολὺ θὰ καταστῆ ἄδοξος ἡ μορφή σου καὶ ἡ φήμη σου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους· δὲν θὰ ὁμοιάζῃς μὲ τοὺς ἀνθρώπους.

συνέξουσι τὸ στόμα· θὰ κλείσουν τὸ στόμα των βλέποντες σὲ ἄδοξον, ταπεινωμένον.

συνήσουσιν· συνίημι· ἐνταῦθα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐννοῶ· θὰ ἐννοήσουν· θὰ συναισθανθοῦν.

ἀκοή· ὁ λόγος· ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ λαληθεὶς εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τῶν προφητῶν· εἰς τὰ λόγια μας.

ὁ βραχίων· ἡ δύναμις.

ἀπεκαλύφθη· ἀποκαλύπτομαι· ἐφανερώθη· ρητορικὴ ἐρώτησις· ἀπάντησις· εἰς μάτην ἀπεκαλύφθη.

ἀνηγγείλαμεν· ἐκηρύξαμεν (ἐννοεῖται εἰς τοὺς ἀνθρώπους) αὐτόν, τὸν Μεσσίαν.

ἐναντίον αὐτοῦ· ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ὑπὸ τὴν σκέπην, τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ θὰ εἶναι τὸ παιδίον, ὁ Μεσσίας.

«Ανηγγείλαμεν ὡς παιδίον περι
αὐτοῦ»
(Ἑσθαίας)

ὡς παιδίον· ἐκηρύξαμεν αὐτὸν ὡς παιδίον προστατευόμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ.

ἄνθρωπος ἐν πληγῇ ὧν· ἐννοεῖται τὸ ρῆμα ἦν ἢ ἐστὶ· ἄνθρωπος πληγωμένος, λυπημένος.

μαλακία· ἀδυναμία, ἀσθένεια.

ἀπέστραπτε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· παρακείμενος τοῦ ἀποστρέφομαι, με παθητικὴν σημασίαν· οἱ ἄνθρωποι ἔχουν ἀποστραφῆ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ (αὐτόν, τὸν Μεσσίαν) λόγῳ τῆς ταπεινώσεώς του.

εἶναι ἐν πόνῳ· ἡ ἔννοια· ὅτι ὁ Θεὸς τιμωρεῖ αὐτὸν διὰ τὰς ἁμαρτίας του.

κἀκώσεις· κακοποιήσις, ταλαιπωρία, τιμωρία.

μεγαλάνισται· παρακείμενος· ἀσθενῶ, δεικνύω ἀδυναμίαν.

παιδεῖα εἰρήνης· φέρουσα τὴν εἰρήνην εἰς ἡμᾶς.

τῷ μῶλωπι· δοτικὴ ὀργανικὴ· μῶλωψ, ἡ πληγὴ, ἡ τιμωρία.

ταῖς ἁμαρτίαις. ἕνεκα τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, διὰ τὰς ἁμαρτίας μας.

διὰ τὸ κενაკῶσθαι· διὰ τὴν κἀκώσιν, κακοποιήσιν· ἡ ἔννοια· κακούμενος, βασανιζόμενος.

κείρω· κουρεύω.

ἤρθη. ἀφηρέθη.

καὶ δώσω· καὶ θὰ δώσω, θὰ τιμωρήσω.

ἀπὸ τῆς πληγῆς· ἀπὸ τῆς πληγῆς, τὴν ὁποῖαν ὑπέστη χάριν τῶν ἀνθρώπων.

ἐὰν δῶτε· ἐννοεῖται, θυσίαν περὶ ἁμαρτίας.

ἐν χειρὶ αὐτοῦ· διὰ τῆς χειρός, τῆς δυνάμεως αὐτοῦ.

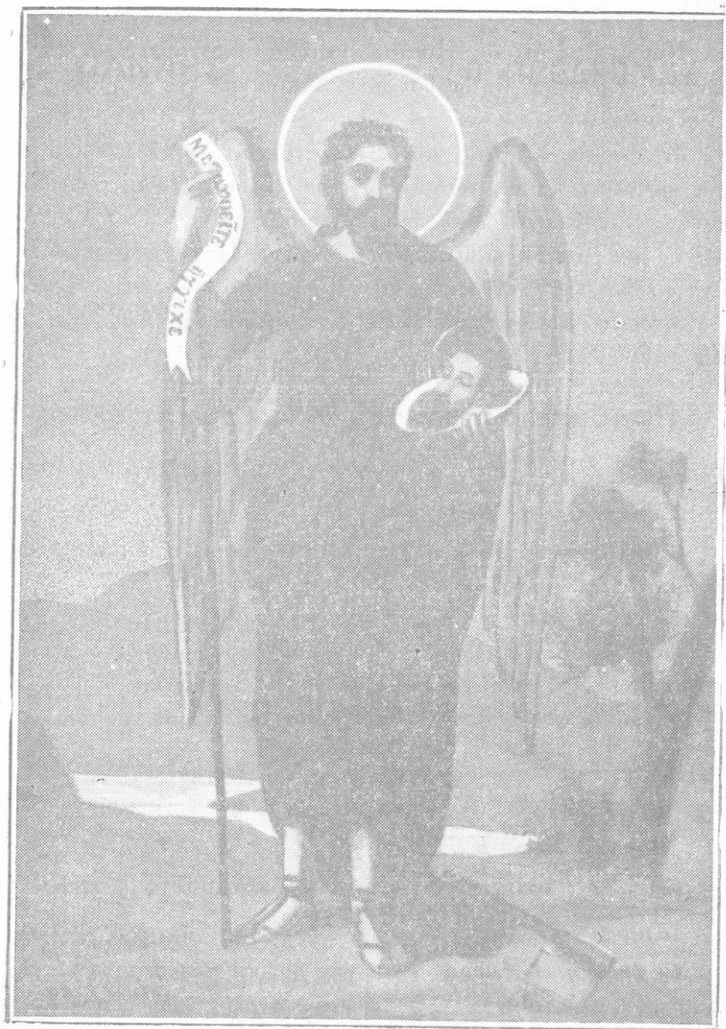
ἀφελεῖν· ἐννοεῖται, τὶ, νὰ ἀφαιρέσῃ μέρος ἀπό. . .

πλάσαι τῇ συνέσει· ἐννοεῖται αὐτόν· νὰ μορφώσῃ διὰ τῆς συνέσεως αὐτόν· νὰ καταστήσῃ αὐτὸν συνετόν.

εὗ δουλεύοντα πολλοῖς· ὁ ὁποῖος προσέφερε πολλὰς ἀγαθὰς ἐκδουλεύσεις εἰς πολλοὺς· ὅστις ὑπέστη πολλὰ χάριν τῶν πολλῶν.

ἀνοίσει· μέλλον τοῦ ἀναφέρω· φέρω, ἀναλαμβάνω.

καὶ τῶν ἰσχυρῶν· καὶ θὰ διανείμῃ τὰ λάφυρα τῶν ἰσχυρῶν, τῶν ἡγεμόνων, βασιλέων κλπ. ἤτοι θὰ ἀποκτήσῃ πολλοὺς ὀπαδοὺς.

Ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης.

«Ἴδού ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ
προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν
σου . . .» (Προφητεία Μαλαχίου).

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ

Νομίζει τις ὅτι ὁ Ἑσαΐας ἐνταῦθα πραγματεύεται τὸ πάθος τοῦ Χριστοῦ ἐκ τῶν ὑστέρων. Παράβαλε τὰς διηγήσεις τῶν Εὐαγγελίων.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, αὐτὸς ὢν ἀναμάρτητος, ἐσταυρώθη διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων. Τοιοῦτοτρόπως ἐνῶ μέχρι τοῦδε εἴμεθα μετὰ τοῦ Θεοῦ ἐχθροί, ἤδη κατηλλάγημεν μετ' αὐτοῦ καὶ συνεφιλιώθημεν. Περὶ τούτου ὁμιλεῖ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολήν, Κεφ. Ε΄.

σπέρμα μακρόβιον· ἐννοεῖται ἐνταῦθα ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ.

28. Προφητεῖαι περὶ τοῦ Μεσσίου κατ' ἐκλογὴν

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

Γενέσεως κεφ. ΜΘ΄.

τί ἀπαντήσῃ ὑμῖν· τί θὰ σᾶς συναντήσῃ· τί θὰ σᾶς συμβῇ· *σκύμνος*· ἐννοεῖται, εἶ, εἶσαι, ὦ Ἰούδα.

ἐκ τῶν μηρῶν· ἐκ τοῦ γένους, τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

ᾧ ἀπόκειται· ἐκεῖνος εἰς ὃν οὕτως προῶρισται· ὁ προωρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Μεσσίας.

προσδοκία· ἀναμονή·—ἐστίν,—ὃν τὰ ἔθνη προσδοκοῦσιν.

Ψαλμὸς ΟΑ΄.

πρὸ τοῦ ἡλίου· ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ὁ ἥλιος, ὁ κόσμος.

Ἑσαίου, κεφ. ΚΣΤ΄.

οἱ ἐν τοῖς μνημείοις· οἱ ἔχοντες ἐνταφιασθῆ, οἱ νεκροί.

Ἀμώς, κεφ. Η΄.

ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς σταυρώσεως τοῦ Σωτῆρος. (Μεσσίου).

συσκοιάσει· θὰ γίνῃ σκότος. θὰ σκοτεινιάσῃ.

Μιχαίας, κεφ. Ε΄.

οἶκος· κατοικία.

ὀλιγοσπύριον εἶ· εἶσαι μικρὰ ὥστε. . .

τοῦ εἶναι· νὰ εἶσαι· νὰ συγκαταλέγῃσαι· νὰ συναριθμῆσαι μετὰ τῶν χιλιάδων τῆς Ἰουδαίας (δηλαδὴ τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Ἰουδαίας).

ἡγούμενος: ἄρχων· ἀρχηγός· προϊστάμενος.

τοῦ εἶναι: διὰ τὸ εἶναι.

αἱ ἐξοδοί: τὸ τέλος· τὸ πέρασ αὐτοῦ θὰ εἶναι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τοῦ αἰῶνος. . .

Ζαχαρίου, κεφ. Θ' καὶ ΙΑ'.

πραῦς: πρᾶος, ἥσυχος.

ἔστησαν: ὥρισαν, καθώρισαν.

ἀργυροῦς: ἀργυρᾶ νομίσματα· ἀργύρια.

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ—ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

καὶ ἐν τῷ προσδοκίᾳ ἐθνῶν. Ὅλα σχεδὸν τὰ ἀρχαῖα ἔθνη —εἰδωλολατρικοὶ λαοὶ—εἶχον προφητείας περὶ τοῦ Μεσσίου καὶ ὅλοι οἱ λαοὶ ἐπερίμεναν τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ.

καὶ εὐλογηθήσονται ἐν αὐτῷ. Ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός, ἀπέρρευσε ἡ χάρις καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ —Θεῖα χάρις— δι' αὐτῆς δέ σώζονται καὶ εὐλογοῦνται πάντες οἱ ἄνθρωποι, ὅσοι ἀτενίζουσι τὸν Ἐσταυρωμένον μετὰ πίστεως.

Βηθλεέμ: πόλις τῆς Ἰουδαίας. Τὸ πρῶτόν της ὄνομα ἦτο Ἐφραθᾶ.

Ὁ Χριστὸς κατὰ τὰς προφητείας θὰ γεννηθῆ εἰς τὴν Βηθλεέμ.

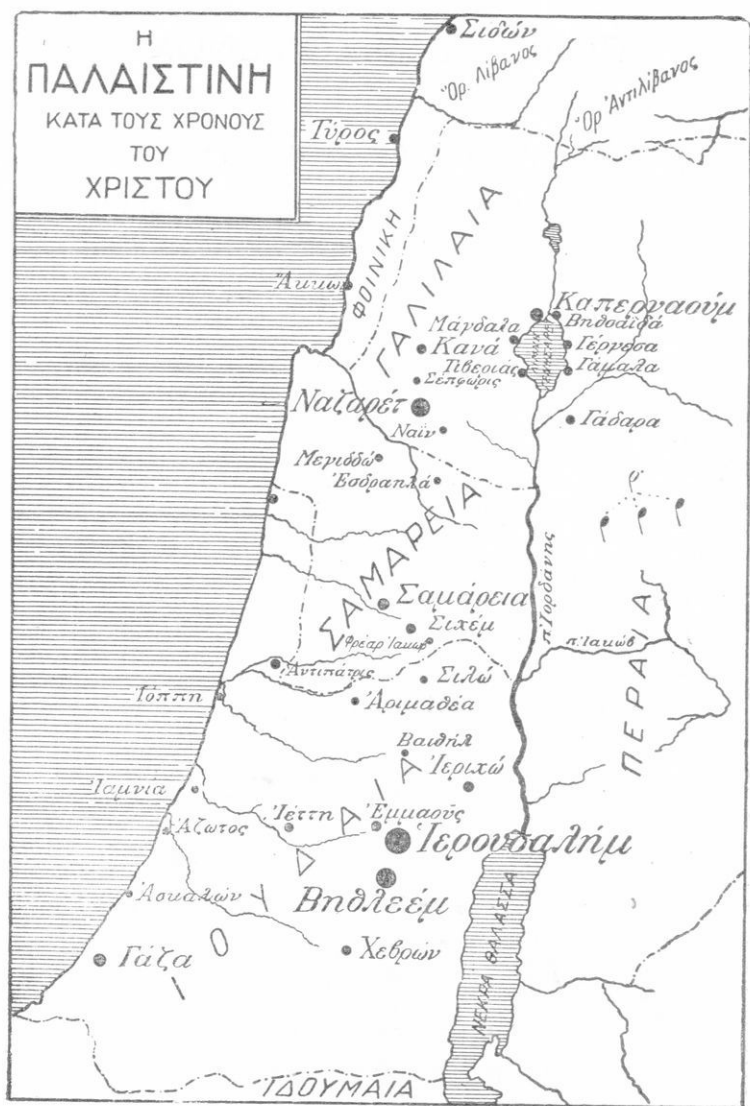
τριακοντα ἀργυροῦς. Ἀργυρᾶ νομίσματα παρ' Ἑβραίοις ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστοῦ τὸ δηνάριον, ἰσοδυναμοῦν περίπου πρὸς μίαν δραχμὴν. Τοῦτο ἦτο νόμισμα Ρωμαϊκόν. Ἐκκυκλοφόρουν ὅμως εἰς τὴν Παλαιστίνην τότε καὶ νομίσματα Φοινικικά, ὅπως τὸ δίδραχμον καὶ ὁ στατήρ, ἴσος μὲ δύο δίδραγμα, ἦτοι τέσσαρας δραχμάς, ἅτινα ἦσαν ἀργυρᾶ, καὶ ἄλλα.

Ἐνταῦθα οἱ ἀργυροὶ ἢ ἀργύρια ἦσαν οἱ παλαιοὶ Ἑβραϊκοὶ σίγλοι, ἰσοδυναμοῦντες μὲ τέσσαρας δραχμάς ἕκαστος, ἢ μὲ ἓνα στατήρα.

Ἐπομένως τὰ τριακοντα ἀργύρια εἶναι ἕκατὸν εἴκοσι δραχμαί (ἀργυραῖ).

Χάρτης τῆς Παλαιστίνης κατὰ τοὺς πρὸ Χριστοῦ χρόνους.

Χάρτης τής Παλαιστίνης κατά τούς χρόνους τοῦ Χριστοῦ.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ — ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΛΑΙΑΝ ΔΙΑΘΗΚΗΝ

	σελ.
1. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη.	3
2. Τὰ βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.	4
3. Ὁ κανὼν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.	6
4. Μεταφράσεις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης	8

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ — ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Α' ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

	σελ.
5. Ἡ Δημιουργία τοῦ κόσμου.	13
6. Δημιουργία τῶν ἐμφύχων.	14
7. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ Παραδείσῳ.	15
8. Ἀμαρτία καὶ πτώσις τῶν πρωτοπλάστων.	18
9. Μωϋσῆς, ὁ ἐλευθερωτὴς τῶν Ἑβραίων.	19
10. Τὸ Πάσχα, ἡ ἐθνικὴ ἑορτὴ τῶν Ἑβραίων.	20
11. Ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ.	22
12. Παραινέσεις πρὸς Ἑβραίους.	23
13. Ἑορταὶ τῶν Ἑβραίων.	25
14. Ἡ Σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου.	27

Β'—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

15. Ψαλμὸς δ' εὐσεβής.	29
16. Ψαλμὸς Α' καὶ Β'.	31
17. Ψαλμὸς ΚΑ'.	32

	σελ.
18. Ψαλμὸς Ν'.	33
19. Ψαλμὸς ΡΑΣΤ' καὶ ΡΜΖ'.	34
20. Στάιχοι κατ' ἐκλογὴν ἐκ τῶν Ψαλμῶν.	36
21. Ἐκλογαὶ ἀπὸ τᾶς Παροιμίας καὶ τὴν Σοφίαν Σολομῶντος.	38
22. Ἐκλογαὶ ἀπὸ τὸν Ἐκκλησιαστήν καὶ τὴν Σοφίαν Σειράχ.	40
Γ'—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΑΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ	
23. Προφητεία τοῦ προφήτου Ἰωνᾶ.	43
24. Κήρυγμα μετανοίας.	44
25. Προφητεία τῆς ἐλεύσεως τοῦ Μεσσίου.	45
26. Τὸ ἔργον τοῦ Μεσσίου.	46
27. Τὸ πάθος τοῦ Μεσσίου.	48
28. Προφητεία περὶ τοῦ Μεσσίου κατ' ἐκλογὴν.	56

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ—ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

A'—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ Π.Δ. Ἡ Ἁγία Γραφή.	55
B'—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ Π. Δ. Ἡ ποιήσις τῶν Ἑβραίων.	65
Γ'—ΕΚΛΟΓΑΙ ΕΚ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΗΣ Π.Δ. Οἱ προφῆται τῶν Ἑβραίων.	78

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

ΤΕΛΟΣ

Καθημερινή (Πρωί) 1930

